ಮದಪ್ಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್ ಮಾಲಿಕೆ - ೩೩

ಸಹಕಾರ ರಂಗದ ಮೂಲ

ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ

ಎಚ್. ಶಕುಂತಳಾ ಭಟ್

ಮದಪ್ಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್ ಮಾಲಿಕೆ - ೩೩

ತುಳುನಾಡ್ದ ರಾಬರ್ಟ್ ಓವನ್

ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್

ಎಚ್. ಶಕುಂತಲಾ ಭಟ್

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ
ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆ ಕಟ್ಟಡ, ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್, ಮಂಗಳೂರು - 575 003

TULUNADDA ROBERT OVAN MOLAHALLI SHIVARAYER
Life sketch of Molahalli Shivaraya and his contributions for rural development and co-operative movements in Tulunadu, written by H. Shakunthala Bhat, Haleyangadi - 574 146. Mangalore Taluk D.K.

Author
H. Shakunthala Bhat

Chief Editor
Dr. Palthady Ramakrishna Achar
President
Karnataka Tulu Sahitya Academy

Publisher
Chandrahasa Rai B.
Registrar
Karnataka Tulu Sahitya Academy

First Edition : 2011

© : Karnataka Tulu Sahitya Academy

Pages : 44

Price : ₹ 30

Cover Design : **Kalloor Nagesh**

Designed & Printed at :
Aakrithi Prints
K.S. Rao Road, Mangalore – 575 001
Tel. : 0824 2443002

ಗುರ್ಕಾರ್ರೆನ ಮದಿಪು

ತುಳುವೆರ್ ಪಿರಾಕ್‌ಡ್ದಿಂಚಿ ನಡತೊಂದು ಬತ್ತಿನ ಆರಾಧನೆ, ಆಚರಣೆ, ನಂಬೊಲಿಗೆಲೆನ್ ಮಾತ ಒರಿತೊಂದು ಬತ್ತಿನಕುಲು. ಅಂಚಾದೇ ತುಳುನಾಡ್ ಪುಣ್ಯೊದ ನಾಡ್‌ಂದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆತ್‌ಂಡ್. ಕರಿದ್ ಪೋಯಿನ ಎಡ್ಡೆ ವಿಸಯೊಲೆನ್ ಒರಿತೊಂದು ಪೋಪಿನವು ಎಡ್ಡೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆದ ಸುತ್ತುಗಟ್ಟ್‌ಡ್ ಉಪ್ಪೊಡು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬೊಕ್ಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಲೆಗಟ್ಟ್ ಆಯಿಕ್ ಬೋಡು. ಅಂಚಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ದುಂಬೊತ್ತೊಂದು ಪೋಪುಂಡು. ಬಾಸೆ, ಸಾಹಿತ್ಯೊ, ಕಲೆ, ಪರಪೋಕು, ಸೇವೆ - ಉಂದು ಮಾತ ಸಂಸ್ಕೃತಿದ ಬಾಗೊಲು. ನೆನ್ನ್ ಒರಿತ್‌ದ್ ಬುಳೆಪಯರೆ ಗಾದ್ ಬೆಂದಿನ ತುಳುವೆರ್ ಏತೋಜನ. ತುಳುವೆರ್ ಪಂಡ ಬಜೀ ತುಳು ಅಪ್ಪೆ ಬಾಸೆದಕುಲು ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್, ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಜಲ್ಮೊಗು ಬತ್ತಿನಕುಲು, ತುಳು ಬಾಸೆ ತೆರಿನಕುಲು, ತುಳುತ ಬಗೆಟ್ ಉಡಲ್ ದಿಂಜಿ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ದೀವೊನ್ನಕುಲು ಮಾತ ತುಳುವೆರ್.

ಒವ್ವಾಂಡಲಾ ಒಂಜಿ ಮರ್ಗಿಲ್ಡ್ ತುಳುಬಾಸೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತುಳು ಸಂಪೊತ್ತುದ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ಆಕುಲೆ ಸೇವೆ ಸಂದ್‌ದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಅಂಚಿನ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮೆರೆನ ಬದ್ಕ್, ಸಾಧನೆಲೆನ್ ನೆಂಪುಡು ಒರಿತೊನುನವು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮೊ. ಈ ನಿಲೆಟ್ ಕರಿದ್ ಪೋಯಿನಕುಲೆನ ಪುದರ್‌ಡ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೂಕುಲೆನ್ ಬರೆಪಾದ್ 'ಮದಪ್ಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್' ಪನ್ಪಿ ಗ್ರಂತ ಮಾಲೆಡ್ ಬೊಳ್ಪುಗು ಕನವೊಂದುಂಡು.

'ಪತ್ತೂರು ಕೊರ್‌ಂಡಲಾ ಪುತ್ತೂರು ಬುಡಯೆ' ಇಂಚ ಕೊಡಗ ರಾಜೆ ಬ್ರಿಟಿಷೆರ್ ಪುತ್ತೂರುನು ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ಕೊರೊಡುಂದು ಕೇನ್ನಗ ಆಕುಲೆಗ್ ಜವಾಬು ಕೊರುದಿತ್ತೆಗೆ. ಅಂಚ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಪತ್ತ್, ಬುಳೆಬಾಗ್ಯೊಡು ದಿಂಜಿದಿತ್ತಿ ಪುತ್ತೂರುನು ಆಕೇರಿಗ್ ಬ್ರಿಟಿಷೆರ್ ಬಲಾತ್ಕಾರೊಡು ವಶ ಮಲ್ತೊಂಡೆರ್. ಅವ್ವೇ ಕಾಲೊಡು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ಡ್ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಸುರುವಾಂಡ್. ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಡ್ತಿ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಲು ಕೆಲಸ ಕಳೆವೊಂಡೆರ್. ಬರ್ಸದಾಂತೆ ಬರಗಾಲ ಬತ್ತ್‌ದ್, ದನಿಕುಲೆನ ಬಲತ್ಕಾರೊದ ಗೇಣಿ ವಸೂಲಿ ಇಂಚಿನ ಮಾತಕಾರಣೊಡ್ದಾವರ ಸಂಪೊತ್ತು ದಿಂಜಿದಿತ್ತಿ ಊರು ಬಡಕಟ್ಟ್‌ದ್ ಪೋಂಡು. ಈ ಪೊರ್ತುಡು ಪುತ್ತೂರುನು ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಇಡೀ ತುಳುನಾಡ್‌ನ್ ಸಂಪೊತ್ತು ದಿಂಜದ್ ಬೆಳಗುಲೆಕ ಮಲ್ತಿನಾರ್ ಪುತ್ತೂರುಡೇ ಪುಟ್ಟು ಬಳತಿನ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್.

ಪುತ್ತೂರು ಪಂಡ ಅವು ಇತ್ತೆದ ಪುತ್ತೂರತ್ತ್. ಅಪಗದ ಇತ್ತೆದ ಸುಳ್ಯ

ತಾಲೂಕು, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ, ಬಂಟ್ವಾಳದ ಒಂಜಿ ಬಾಗೊ ಪುತ್ತೂರುಗೇ ಸೇರ್ದ್‌ತ್ತ್ಂಡ್. ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಕುಂದಾಪುರೊದ ಒಂಜಿ ಕಿನ್ಯ ಹಳ್ಳಿ. ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಪಂಡ ಮಾತೆರ್ಲಾ ಎನ್ನುನೆ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಕುಂದಾಪುರೊದ ಮೊಳಹಳ್ಳಿಡ್ದ್ ಬತ್ತಿನಾರ್ಂದ್. ಆಂಡ ಅವು ಆಂಚತ್ತ್. ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ತರವಾಡ್‌ದ ಇಲ್ಲ್ ಇತ್ತಿನೆ ಮೊಳಹಳ್ಳಿಡ್. ಶಿವರಾಯೆರೆನ ಅಜ್ಜೆರೆನ ಊರು ಮೊಳಹಳ್ಳಿ.

ಶಿವರಾಯೆರ್ ವಕಾಲತಿಗೆ ಮಲ್ತೊಂದುಪ್ಪುನಗನೆ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಗ್ ಪಿದಾಡ್ಯೆರ್. ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಮೆಗಾದ್ ಸರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿನಕ್ಲೆಡ ಸಾಯೊಗಾದ್ ಕೈ ನೀಡ್ಯೆರೆ ಪೋಯಿಜೆರ್. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ಡ್ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಉಂಡಾನಗ ಕಾರ್ಖಾನೆದ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸೊದಕುಲೆ ಎಡ್ಡೆಪುಗಾದ್ ಕ್ರಿ.ಸ. 1844ಡ್ ರಾಕ್‌ಡೇಲ್ ಪನ್ಪಿ ಊರುದ ರಾಬರ್ಟ್ ಓವನ್ ಪನ್ಪಿನಾಯೆ ಒಂಜಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊ ಉದಿಯಬೆಂದೆ. ಬೊಕ್ಕ ಅವು ಬುಳೆದ್ ಮಲ್ಲೆ ಆಂಡ್. ಜಗತ್ತ್‌ದ ಮಾತ ದೇಶೊಗ್ಲಾ ಪಸರ್ಂಡ್. ಬಾರತೊಡ್ಲಾ ಸರಕಾರ ಸಹಕಾರಿ ಕಾಯಿದೆನ್ ಜಾರಿಗ್ ಕನತ್ಂಡ್. ನೆನ್ನ್ ಮಾತ ತೆರಿನ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಕೂಡ್ಲೆ ಪುತ್ತೂರುಡ್ಲಾ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಲೆನ್ ಉಟರ್ನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಅವು ಬೊಕ್ಕ ಇಡೀ ತುಳುನಾಡ್‌ಗ್ ಪಸರ್ಂಡ್. ಇತ್ತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೊಡು ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಇಡೀ ದೇಶೊಡೇ ಸಹಕಾರಿ ರಂಗೊದ ಕೊಡಿಟ್ ಉಡುಪಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆದ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಲುಲ್ಲ. ಅಂಚ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ತುಳುನಾಡ್ದ್ ರಾಬರ್ಟ್ ಓವನ್ ಆಯೆರ್.

ಶಿವರಾಯೆರ್ ಬಜೀ ಸಹಕಾರೊದ ಕಳಟ್ ಮಾತ್ರ ಬೆಂದಿನಾರತ್ತ್. ಜನೊಕ್ಲೆಗ್ ವಿದ್ಯೆ ತಿಕ್ಕ್ಂಡ ಮಾತ್ರ ಅಕುಲು ಉದ್ದಾರ ಆಪೆರ್ ಪನ್ಪಿ ಆಲೋಚನೆ ಇತ್ತಿನಾರ್. ಪುತ್ತೂರ್ದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾಹಿತ್ಯೊದ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ಆರ್ ಕೋಟಡ್ದ್ ಡಾ. ಶಿವಕಾರಂತೆರೆನ್ ಲೆಪ್ಪಾಡ್ಯೆರ್. ಬೈಂದೂರು ಸದಾಶಿವ ರಾಯೆರೆನ ಬೆರಿಸಾಯೊ ಪಡೆವೊಂಡೆರ್. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರೇ ಬಾಲವನೊಟೊಂಜಿ ಸಾಲೆ ಸುರುಮಲ್ತೆರ್. ಶಿವರಾಯೆರ್ ಜಿಲ್ಲಾ ಬೋರ್ಡ್‌ದ ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದುಪ್ಪಿ ಪೊರ್ತುಗು ಪುತ್ತೂರು, ಸುಳ್ಯ, ಬಂಟ್ವಾಳ ಬೆಳ್ತಂಗಡಿಡ್ ಏತೋ ಸಾಲೆಲೆನ್ ಸುರುಮಲ್ತೆರ್. ಸಾಲೆ ಸುರುಮಲ್ತ್ಂಡ ಯಾವ? ಅಲ್ಪ ಕಲ್ಪಾಯೆರೆ ಮಾಸ್ಟ್ರನಕುಲು ಬೋಡತ್ತ್? ಅಯಿಕಾದೆ ಮಾಸ್ಟ್ರನಕ್ಲೆಗ್, ಟೀಚರ್‌ನಕ್ಲೆಗ್ ತರಬೇತಿ ಸಾಲೆಲೆನ್ ಕುಡ್ಲಡ್ ಸುರುಮಲ್ತೆರ್. ಊರುಡಿತ್ತಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಓದಿನಕುಲೆನ್ ಏಳ್ನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಓದಿನಕ್ಲೆನ್ ಸಮೇತ ಟೀಚರ್ಸ್ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಸ್ಕೂಲ್‌ಗ್ ಸೇರ್ಸದ್ ತರಬೇತಿ ಕೊರ್ಪಾದ್ ಶಾಲೆಲೆಗ್ ನೇಮಕ ಮಲ್ಪಯೆರ್. ಇಂಚ ನಾಲ್ನೇ, ಏಳ್ನೇ, ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಮುಟ್ಟ ಕಲ್ತ್‌ದ್ ಇಲ್ಲಾಲ್ ಕುಲೊಂದಿತ್ತಿ ಏತೋ ಆಂಜೊವು ಪೊಂಜೆವೆಗ್ ಸರಕಾರಿ ಸಾಲೆಲೆಡ್ ಕೆಲಸ ತಿಕ್ಕುಲೆಕ್ಕಾಂಡ್. ಎಂಕ್ಲೆನ ಪಾಲ್ತಾಡಿದ ಎಲ್ಯ ಗ್ರಾಮೊಡೇ ಸೋಮಕ್ಕೆ, ಶೇಷಪ್ಪ ಗೌಡ, ಕುಂಞಪ್ಪ ಗೌಡ – ಇಂಚ ಮೂಜಿನಾಲ್ ಜನ ಮಾಸ್ಟ್ರನಕ್ಲು ಇತ್ತೆರ್. ಮಾತೆರ್ಲ ನಾಲ್ನೆ ಕ್ಲಾಸ್ ಮುಟ್ಟನೆ ಶಾಲೆಡ್ ಕಲ್ತಿನಕುಲು. ಇಂಚ ತುಳುನಾಡ್ದ ಸಾರೊಗಟ್ಲೆ ಜನೊಕುಲು ಸರಕಾರಿ ಕೆಲಸೊಗು ಸೇರುಲೆಕ ಮಲ್ತಿನಾರ್ ಶಿವರಾಯೆರ್.

ತುಳುನಾಡ್ ಅಪಗ ಸಂಪಾಜೆಡ್ದ್ ಬತ್ತಿನ ಬೈಂದೂರು ಮುಟ್ಟ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಒಂಜಿ

ಊರುಡ್ದು ಕುಡೊಂಜಿ ಊರುಗು ಪೋಯರೆ ಸರಿಯಾಯಿನ ಮಾರ್ಗೊಲಿಜ್ಜಾಂಡ್, ವಾಹನೊಲಿಜ್ಜಾಂಡ್, ಬೋರ್ದ್ ಗಾಡಿಡ್ ಪೋವೊಡಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಏತೋ ಸುದೆಕುಲೆಗ್ ಸಂಕ ಇಜ್ಜಾಂಡ್. ಓಡೊಡು ಕಡಪೊಡಾಂಡ್. ಸಂಕ ಕಟ್ಟಾದ್, ಮಾರ್ಗ ಸರಿ ಮಲ್ಪಾದ್ ಒಂಜಿ ಊರುಡ್ದು ಕುಡ ಒಂಜಿ ಊರುಗು ಪೋಡಿಗೆದಾಂತಿ ಪೋಪಿಲೆಕ ಮಲ್ತಿನಾರ್ ಶಿವರಾಯೆರ್. ಪುತ್ತೂರುದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ಬೆಂದಿನಾರ್ ಶಿವರಾಯೆರ್.

ಈ ಬೂಕುನು ಬಾರಿ ಪೊರ್ಲುಡು ಪೊಲಿಗೆಡ್ ಬರೆದ್ ಕೊರ್ತಿನಾರ್ ಹಳೆಯಂಗಡಿದ ಶಕುಂತಳಾ ಭಟ್. ಮೇರ್ ತುಳು ಕನ್ನಡೊದ ಹಿರಿಯ ಲೇಖಕಿ. ತುಳುಟು ದಿಂಜ ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕೊಲೆನ್ ಬರೆತೆರ್. ಉಡುಪಿ ತುಳುಕೂಟದಕುಲು ಮೆರೆನ ಕಾದಂಬರಿಗ್ ಪಣಿಯಾಡಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕೊರ್ತೆರ್. ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಗ್ ಮೇರ್ ಬರೆದ್ ಕೊರ್ತಿನ ಸಂಶೋಧನಾ ಗ್ರಂತೊ 'ತುಳು ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಡ್ ಪುರು ಬಾಲೆ' ಮಾತೆರ್ಲಾ ಓದೊಡಾಯಿನ ಒಂಜಿ ಗ್ರಂತೊ. 29 ಸರ್ತಿ ಮೇರ್ ನಾಟಕೊಗಾದ್ ಧರ್ಮಸ್ಥಳೊದ 'ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಡೆ' ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆತೆರ್. ಮೂಜಿ ಸರ್ತಿ ಕಲ್ಪನಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆತೆರ್. ಈ ಸರ್ತಿದ ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮೇರೆನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಗಾದ್ ಸಂದ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಇಂಚ ಕಾದಂಬರಿಗಾರ್ತಿಯಾದ್, ನಾಟಕಗಾರ್ತಿಯಾದ್, ಸಂಶೋಧಕಿಯಾದ್ ಬೇಲೆ ಬೆಂದಿನ ಮೇರ್ 'ತುಳುನಾಡ್ದ ರಾಬರ್ಟ್ ಓವೆನ್ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್' ಪನ್ಪಿ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಣೊನು ದಿಂಜ ವಿಷಯೊ ಸಂಪೊಲ್ತ್‌ದ್ ಪೊರ್ಲುಡು ಪೊಲಿಗೆಡ್ ಮುಡೆತೆರ್, ತುಳುನಾಡ್ದ ಸರ್ವ ತುಳು ಅಭಿಮಾನಿಲುಲಾ ನೆಂಪುಡು ದೀವೊಂದುಪ್ಪೊಡಾಯಿನ ಒರಿ ಮಹಾನ್ ಚೇತನ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರೆನ್ ನೆಂಪು ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ತೆರ್.

ಈ ಬೂಕು ಬರೆಯರೆಗಾದ್ ಬೆರಿಸಾಯೊ ಕೊರ್ದುದು ಸಾದಿ ತೋಜಾಯಿನ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ದ ಸರ್ವೆರೆಗ್, ಸಾಹಿತಿಲೆಗ್ ಸೊಲ್ಮೆಲು. ಬೂಕುನು ಪೊರ್ತುಗು ಸರಿಯಾದ್ ಬರೆದ್ ಎತ್ತಾಯಿನ ಶ್ರೀಮತಿ ಶಕುಂತಳಾ ಭಟ್ರೆಗ್ ಎಡ್ಡೆಪುದ ಮದಿಪು ಪಂಡೊಂದು ನನಲಾತ್ ಆರ್ ತುಳುತ ಕಳೊಟು ಬೇನೊಡುಂದು ಬಯಕೊನುವೆ, ಬೊಳ್ಪುಗು ಕನಯರೆ ಅವಕಾಶ ಮಲ್ತ್ ಕೊರಿನ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಬಿ. ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈ, ಅಂಚನೆ ಸರ್ವಸದಸ್ಯೆರೆಗ್ಲಾ ಸೊಲ್ಮೆಲು. ಬೂಕುನು ಪೊರ್ಲುಡು ಪೊಲಿಗೆಡ್ ಅಚ್ಚಿ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ನ ಆಕೃತಿ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್‌ದ ಶ್ರೀ ಕಲ್ಲೂರು ನಾಗೇಶ್ ಬೊಕ್ಕ ಕೂಟೊದಕುಲೆಗ್ ಉಡಲ್ ದಿಂಜಿ ಸೊಲ್ಮೆಲು.

೨೩-೯-೨೦೧೧ **ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್**

ಸುಗಿಪು

ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ 'ಮದಪ್ಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್' ಈ ಮಾಲಿಕೆಡ್ ಈ ಬೂಕು ಬೊಲ್ಪುಗ್ ಬೈದ್‌ಂಡ್. ರಾಜ್ಯೊಗೇ ಸಹಕಾರಿ ಪಿತಾಮಹೆಂದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆ ತೂಯಿನ ಆದರ್ಶ ಪುರುಷೆರ್. ಪುಟ್ಟ್‌ಡ್ದ್ ಚಟ್ಟ ಏರ್ನ ಮುಟ್ಟಲ ಜನಕ್ಲೆನ ಸೇವೆಗಾದ್ರ ಬದ್ಕ್‌ನ ಮಾ-ಮಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ. ಆರ್ ಗಾಂಧಿವಾದಿಯಾದ್, ಬಡವರೆಗ್ ನಿರೆಲಾದ್... ಕೃಷಿಕೆರೆಗ್ ನುಪ್ಪುದಕರವಾದ್, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ, ಗ್ರಾಮ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ, ಗ್ರಾಮ ಪಾಠಶಾಲೆಲೆಗ್ ಕಣ್ಣಾದ್, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಲೆಗ್ ತಮೇರಿಯಾದ್, ಬೇತೆ-ಬೇತೆ ಸಹಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆಲೆನ ಕೊಡಿಪುಗ್ ಮುದೆಲಾಯಿನ ಆ ಪವಾಡ ಪುರುಷೆ ನಡತ್ ಬತ್ತಿನ ತಾದಿ. ಯೇನಿ ಯೇನಿಗ್ಲ ತಾಜಿ ತೋಜಾವುನ ತುಡರ್.

ಈ ನಿಲೆಟ್ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುರ್ಕಾರೆ ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ಯೆರ್ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರೆನ ಬಗೆಟ್ ಎಲ್ಯ ಬೂಕುನ್ ಬರೆಯೊಡುಂದ್ ಕೇನಗ ಯಾನ್ ಸಂತೇಸಡ್ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊರ್ದ್ ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತ್‌ದೆ. ಏಪಲ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಪನ್ಪುನವು ಸುನ್ನದ ಬೊಟ್ಟುದಲೆಕ ಸತ್ಯ. ಐಕ್ ಆಯ್ತನೆ ಆಯಿನ ಇತಿ-ಮಿತಿದ ಗಡಿ ಉಂಡು. ಐಕಾದ್ರ ಎಂಕ್ ತೆರಿನ ಬೊಕ್ಕ ತೆರಿನಾಕ್ಲೆಡ್ದ್ ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ತಿನ ಸಂಗತಿದೊಟ್ಟುಗ್. ಆರ್ನ ಮಿತ್ತ್ ನೆಡ್ದ್‌ದುಂಬು ಪ್ರಕಟವಾಯಿನ ಬೂಕುಲು ಬೊಕ್ಕ ಬರವುದ (ಲೇಖನದ) ಮಾಹಿತಿಲೆನ್ ಧಾರಾಳವಾದ್ ಬಲಸ್‌ದ್ ಈ ಕೃತಿನ್ ರಚನೆ ಮಲ್ತ್‌ದೆ. ಈ ನಿಲೆಟ್ ಮಾಹಿತಿ ಕೊರ್ತಿನ ಮಾತೆರೆಗ್ಲ... ಮುಖ್ಯವಾದ್ ಮಾಹಿತಿ ಕೊರ್ದ್ ಬರವರೆಗ್ ಉಮೇದ್ ಕೊರಿಂಚಿನ ಹಿರಿಯ ಖ್ಯಾತ ಲೇಖಕೆರಾಯಿನ ಪ್ರೊ. ವಿ.ಬಿ. ಅರ್ತಿಕಜೆ ಬೊಕ್ಕ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ ಭಟ್ ಮೊಕುಲೆಗ್, ಬೊಕ್ಕ ಈ ಬೂಕುದ ರಚನೆಗ್ ಅನುಕೊರ್ತಿನಂಚಿನ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿದ ಗುರ್ಕಾರೆರಾಯಿನ ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ಯರೆಗ್, ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಬಿ. ಚಂದ್ರಹಾಸ ರೈಕುಲೆಗ್ ಬೊಕ್ಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದಾಕ್ಲೆಗ್ ಎನ್ನ ಉಡಲ್ ದಿಂಜಿನ ಸೊಲ್ಮೆಲು.

೨೦-೯-೨೦೧೧ **ಎಚ್. ಶಕುಂತಲಾ ಭಟ್**

ಹಳೆಯಂಗಡಿ

ತುಳುನಾಡ್ದ ರಾಬರ್ಟ್ ಓವನ್
ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್

ಸಹಕಾರ

ಒರ್ಯಗೊರಿ ಬೆರಿಸಾಯೊ ಕೊರೊಂದು ಒಟ್ಟು ಸೇರ್ದ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ಪುನನೇ ಸಹಕಾರ. ಸಿಯೊದ ಕಿಲೆಂಜಿಲು ಒಟ್ಟಾದ್ ಎದಿ ಕಟ್ಟುಬೊ. ಎದಿಟ್ ನೆಯಿ ದಿಂಜಬ, ಒಂಜಿ ಚೂರು ತಿನಸ್ ತಿಕ್ಂಡ ಮಾತಾ ಪಿಜಿನುಲು ಒಟ್ಟು ಸೇರ್ದ್ ಅಯಿನ್ ತುಂಬೊಂದು ಪೋದು ಒಂಜಿ ಕಡೆಟ್ ದೀದ್ ತಿನ್ಪೊ. ಇಲ್ಲಾಲ್ ದುಂಬು ಆಂಜೊವು ಪೊಂಜೊವು ಇಲ್ಲ್‌ದ ಬೇಲೆನ್ ಪಟ್ಟೊಂದು ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ದುಂಬು ಮೂಲು ಕಂಡದ ಬೆನ್ನಿದ ಪೊರ್ತುಡು ಅಕುಲಕುಲೆ ಕಂಡೊಡು ಅಕುಲಕುಲೇ ಬೆನೊಂದು ಇಜ್ಜಾಂಡ್. ಮಾತೆರ್ಲಾ ಒಟ್ಟು ಸೇರ್ದ್ ಬೆಂದೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಉಂದು ಸಹಕಾರ. ಸಹಕಾರೊದ ಬದ್ಕ್ ನರಮಾನ್ಯಗ್ ಪುಟ್ಟುಡ್ದೇ ಬತ್ತಿನ ಅಬ್ಬೆಸೊ. ಕುಟುಮೊದುಲಯಿ ಸಹಕಾರೊದ ಸುರುತ ಪಾಟೊ ಕಲ್ತಿನ ನರಮಾನಿ ಆಯಿನ್ ಸಾಮಾಜೊದ ಕಳಕ್, ದುಡ್ಡು ಸಂಪಾದನೆದ ಕಳಕ್ ಮಲ್ಪ್ಯರೆ ಸುರುಮಲ್ತೆ. ಸಹಕಾರ ಪದ್ಧತಿ ನರಮಾನ್ಯನ ದುಡ್ಡುದ ಬಂಜ ಬಗಲೆ ಕಳೆಯರೆ ಒಂಜಿ ಸಾದಿಯಾಂಡ್. ಸಹಕಾರ ಒಂಜಿ ವಿಸೇಸ ರೀತಿಡ್ ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ಮಲ್ಪಿನ ಸಾಧನೆ ಆಂಡ್.

''ಪರೋಪಕಾರಾಯ ಪುಣ್ಯಾಯ – ಪಾಪಾಯ ಪರಪೀಡನಂ'' ಉಂದು ಬಾರಿ ಪಿರಾಕ್‌ದ ಒಂಜಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ತತ್ವೊ. ಈ ತತ್ವೊನೇ ಸಹಕಾರ ಸಿದ್ಧಾಂತೊಗು ಆದಾರೊ. 'ಸಹಕಾರ ನರಮಾನ್ಯನ ಮೂಲ ಮೌಲ್ಯೊಲೆಡ್' ಒಂಜಿ. ಅಲೆಮಾರಿ ಬದ್ಕ್ ಬುಡ್ದು ನರಮಾನಿ ಇಲ್ಲ್ ಕಟ್ಟ್‌ದ್ ಕುಟುಮೊ ಬುಳೆಪವುನ ಪೊರ್ತುಗೇ ಸಹಕಾರ ಬಾವನೆಲಾ ಬುಳೆಪವೊಂಡೆ. ಸಹಕಾರೊದ ಮೂಲಗುಟ್ಟು ಒಗ್ಗಟ್ಟ್. ಒಗ್ಗಟ್ಟ್ ಇತ್ತ್ಂಡ ಬಲೊ ಉಂಡು. ಒಂಜಿ ಸೀಂಕ್ರ್‌ನ್ ಒಂಜಿ ಬಿರೆಳ್ಡ್ ಪೊಲಿ ಪೊಲಿ.

ಆಂಡ ಒಂಜಿ ಮೈಪು ಸೂಡಿನ್ ಒರನೆ ಪೊಲಿಪ್ಯರೆಗಾಪುಜಿ ಪನ್ಪಿ ಗಾದೆ ನಂಕ್ ಮಾತ ಗೊತ್ತು. 'ಒರಿಯಗಾದ್ ಮಾತೆರ್ಲಾ, ಮಾತೆರೆಗಾದ್ ಪ್ರತಿಯೊರಿಲಾ' ಪನ್ಪಿನನೇ ಸಹಕಾರೊದ ಮೂಲಮಂತ್ರ. ನೆಟ್ಟ್ ಬಡವೆ-ಮಲ್ಲಾಯೆ ಪನ್ಪಿ ಬೇದ ಇಜ್ಜಿ. ಬೇದೊ ದೀಂಡ ಅವು ಸಹಕಾರ ತತ್ವೊಗು ವಿರೋಧ. ಈ ಉದ್ದೇಸೊನು ಕಾರ್ಯ ರೂಪೊಗು ಕನಯರೆ ಬೋಡಾದ್ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಲೆನ ಉಟರ್ನೆ ಆಂಡ್. ಉಂದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬದ್‌ಕ್‌ಗೊಂಜಿ ಸಾದನೊ ಆಂಡ್.

ರಾಬರ್ಟ್ ಓವನ್

ಈ ಸಹಕಾರಿ ಪದ್ಧತಿ ಸುರು ಆಯಿನೆ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ದೇಶೊಡು. 18ನೇ ಶತಮಾನೊದ ಕಡೆಕಾನಗ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ಡ್ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಸುರು ಆಂಡ್. ಈ ಕಾರಣೊಡ್ದಾವರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಲಕಸುಬುದಕುಲು ಕೆಲಸ ಕಳೆವೊಂಡೆರ್. ಕಾರ್ಖಾನೆಲೆಡ್ ಬಾರಿ ಸುಲಬೊಡು ಯಂತ್ರೊಲು ವಸ್ತ್‌ಲೆನ ಉತ್ಪಾದನೆಗ್ ಸುರುಮಲ್ಪುನಗ ಕೈಕೆಲಸೊದಕುಲೆನ ವಸ್ತುಲೆಗ್ ಬಿಲೆದಾಂತೆ ಪೋಂಡು. ಆ ಪೊರ್ತುಗು ಸಹಕಾರಿ ಮಾರ್ಗೊಡು ಬದ್‌ಕ್ಂಡ ಮಾತ್ರ ನಂಕ್ ಒರ್ಯರೆಗ್ ಸಾಧ್ಯ ಪಂಡ್‌ದ್ ಸಹಕಾರ ತತ್ವೊನು ರೂಡಿನ್ ಕನತಿನಾರ್ ರಾಬರ್ಟ್ ಓವನ್. ಓವೆನನ ಸಾದಿ ಪತ್ತ್‌ದ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ದ ಕುಂಟುದ ಗಿರಣಿಲು ದಿಂಜ ಇತ್ತಿ ಜಾಗೆ ಲಂಕಾಥೈರ್‌ಡ್ ಒಂತೆ ಜನ ಕಾರ್ಮಿಕೆರ್ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್. ರಾಕ್‌ಡೇಲ್ ಪನ್ಪಿ ಜಾಗೆಡ್ ಕ್ರಿ.ಶ. 1844ಡ್ 28 ಜನ ಕುಂಟುದ ನೆಯ್ಗೆ (ಮಗ್ಗೊದಕುಲು) ಒಟ್ಟು ಸೇರ್ದ್ ಮಾತೆರ್ಲಾ ಒಂತೆ ಒಂತೆ ಕಾಸ್‌ದ ಪಾಲು ಬಂಡವಾಳ ಒಟ್ಟು ಸೇರಾದ್ ಸಂಗೊನು ಸುರುಮಲ್ತೆರ್. ಉಂದು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ದ ಮಾತ ಕೋಡಿಗ್ಲಾ ಪ್ರಚಾರ ಆಂಡ್. ಅಲ್ಪಪ್ಪ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಲು ಸ್ಥಾಪನೆ ಆಯೊ. ಇಂಚ ರಾಕ್‌ಡೇಲ್ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊನೇ ಜಗತ್ತ್‌ದ ಸುರುತ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ, ಸಹಕಾರಿ ತತ್ವೊನು ಕಾರ್ಯರೂಪೊಗು ಕನಯರೆ ಆಪುಂಡು ಪಂಡ್‌ದ್ ತೋಜಾದ್ ಕೊರ್ನ ಆ ಮಹಾಪುರುಷನೇ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ದ ರಾಬರ್ಟ್ ಓವೆನ್.

ಸಹಕಾರಿ ತತ್ವೊದ ಪಾಲನೆಗ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ದ ಸರಕಾರ ದಿಂಜ ಬೆಂಬಲ ಕೊರ್ಜಿ. ಆಂಡ ಭಾರತ ಸರಕಾರ ಆಯಿಟ್ ದಿಂಜ ಉಮೇದ್ ತೋಜಂಡ್, 1904ಡೇ ಭಾರತೊಡು ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಲೆನ ಸ್ಥಾಪನೆ ಆಂಡ್. ಸರಕಾರ ಅಯಿಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಸಹಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗ್ ಶಾಸನನೇ ತಯಾರ್ ಮಲ್ತ್‌ಂಡ್. 1967-68ಡ್ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಲೆಗ್ ಭಾರತೊದ ರಿಜರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲ ಕೊರ್ಯರೆ ಸುರುಮಲ್ತ್‌ಂಡ್. ಇತ್ತೆ ಭಾರತೊಡು ನಾನಾ ನಮೂನೆದ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಲುಲ್ಲ. ಕೃಷಿಕೆರೆನ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗ, ಮಾರಾಟದಕುಲೆನ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗ, ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕುಲಕಸುಬುದಕುಲೆನ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗ, ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ, ಕೋರಿ ಸಾಂಕಣೆದಕುಲೆನ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗ, ಕುರಿ-ಏಡ್-ಪಂಜಿ ಸಾಂಕಣೆದಕುಲು ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗ - ಇಂಚ ಏರೆಗ್ಲಾ ಒಂಜಿ ಉದ್ದೇಶ ದೀವೊಂದು ಪತ್ತಿರ್ವ ಜನ ಸೇರೊಂದು ಸಹಕಾರಿ

ಸಂಗ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ಪೊಲಿ. ಸದಸ್ಯೆರ್ನಕುಲು ಪಾಲು ಬಂಡವಾಳ ಪಾಡ್ಯೆರ್ಂದಾಂಡ ಆಯಿಕ್ ಸರಕಾರದ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ಡಿಡ್ ಸಾಲ ಕೊರ್ಪುಂಡು. ಅನಪತ್ಯ ಇತ್ತಿನಾಯಗ್ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಡ್ದು ಸಾಲ ಪಡೆಯೊನ್ಯರೆಗಾಪುಂಡು. ಪಾಲ್ ಬಂಡವಾಳ ಕೊರ್ನಕುಲೆಗ್ ವರ್ಸೊಗೊರ ಲಾಭಾಂಶಲಾ ತಿಕ್ಕುಂಡು. ಇತ್ತೆ ಶಾಲೆ-ಕಾಲೇಜಿಲೆಡ್ ಸಮೇತ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಲೆನ ಸ್ಥಾಪನೆ ಆತ್ಂಡ್. ಭಾರತೊದಂಚನೆ ಇಟೆಲಿ (1841-1927), ಚೀನಾ (1912), ಜಪಾನ್ (1900) ಬೊಕ್ಕ ಯುರೋಪುದ ದಿಂಜ ದೇಶೊಲೆಡ್ ಈ ಸಹಕಾರಿ ತತ್ವ ಎಚ್ಚ ಪ್ರಚಾರೊಡಿತ್ತ್‌ದ್ ಸಂಗೊಲು ಸ್ಥಾಪನೆ ಆತೊ. ದಿಂಜ ಸಂಗೊಲು ಎಡ್ಡೆ ರೀತಿಡ್ ಬೇಲೆ ಮಲ್ತೊಂದುಲ್ಲ.

ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಸಹಕಾರಿ ಪದ್ಧತಿ

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆದ ಸುರುತ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ ಸುರುವಾಯಿನೆ ಪುತ್ತೂರುಡು. 1909ಡ್ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಪುತ್ತೂರು ಸಹಕಾರಿ ಟೌನ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ್ ಸುರುಮಲ್ತೆರ್. ಅಪಗ ಅವು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆದಿಜ್ಯಾಂಡ್. ಅವು ಸಂಗ ಆದಿತ್ತ್ಂಡ್. ಇಂಚ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ ಸಹಕಾರಿ ಚಳವಳಿನ್ ಸುರುಮಲ್ತ್‌ದ್ ಆರ್ ತುಳುನಾಡ್‌ದ 'ರಾಬರ್ಟ್ ಓವನ್' ಆಯೆರ್.

ಒಂಜಿ ಸಂಗ ಕಟ್ಟುನೆ, ಒಂಜಿ ಸಮಾಜ ಕಟ್ಟುನೆ, ಒಂಜಿ ದೇಶಕಟ್ಟುನೆ ಪಂಡ ಅವು ಸುಲಬೊದ ಕೆಲಸತ್ತ್. ಅವು ಮಲ್ಲ ಪೊರ್ಂಬಾಟಿಕೆದ ಕೆಲಸೊ. ಇಂಚ ಒಂಜಿ ಕೂಡುಕಟ್ಟ್ ಉದ್ಯ ಬೆನ್ಪುನೆನ್ ದುಂಬು ಆ ಊರುನು ತೂವೊನೊಡಾಪುಂಡು. ಒಂಜಿ ಊರುದ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿ, ದೇಕಿ-ರೇಕಿ ತೆರಿಯೊಡಾಂಡ ಅಲ್ಪದ ಕಲ್ಲ್ ಮಣ್ಣ್‌ನ್ ತೂದು ಅಂದಾಜಿ ಮಲ್ಪುನೆತ್ತ್. ಅಲ್ಪದ ಜನಮಾನಿನ್ ತೂದು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಪಾಡೊಡು.

ನಮ್ಮ ದೇಶ ಹಳ್ಳಿಲೆನ ದೇಶ, ಕಂಡದ ಬೆನ್ನಿ ಮುಲ್ಪದ ಜನೊಕುಲೆನ ಮಲ್ಲ ಕಸುಬು. ಅಂಚಾದ್ ಬೆನ್ನಿದಾಯೆನೆ ದೇಶದ ಬೆರಿಮುಳ್ಳು ಪನ್ತೆರ್‌ಗಾಂಧ್ಯೆರ್, ಬೆನ್ನಿದಾಯೆ ಉದ್ದಾರೊ ಆಯೆಂಡ ದೇಶೊನೇ ಉದ್ದಾರ ಆಯಿಲೆಕ. ಆಯೆ ಉದ್ದಾರೊ ಆವೊಡಾಂಡ ಆಯನ ಬುಳೆ ಬಾಗ್ಯೊ ಎಚ್ಚವೊಡು. ಆಯೆ ಬುಳೆಪಯಿನ ಅರಿ ಬಾರ್, ಬಜ್ಜೆಯಿ, ತಾರಯಿಗ್ ಸರಿಯಾಯಿನ ಬಿಲೆ ತಿಕ್ಕೊಡು. ಎಡ್ಡೆ ರೀತಿದ ಬೆನ್ನಿ ಮಲ್ಪೊಡಾಂಡ ಆಯಗ್ ವಿದ್ಯೆ ಬೋಡು. ಆಯಗತ್ತ್ಂಡ ಆಯನ ಜೋಕುಲೆಗಾಂಡಲಾ ವಿದ್ಯೆ ಬೋಡು. ಕಲ್ಪುನ ಅವಕಾಶ ತಿಕ್ಕೊಡು. ಇಂಚ ಮಾತ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ತೊಂದೇ ಸಮಾಜ ಸೇವೆ ಮಲ್ಪುನಕುಲು ಊರುದ ಉದ್ದಾರೊಗು ಪಿದಾಡ್ಯೆರ್. ಅಕುಲೆಡ ಮಾಮಲ್ಲ ಕಜ್ಜ ಸಾಧನೆದ ಚಲ ಉಪ್ಪುಂಡು, ದೂರ ದಿಟ್ಟಿ ಉಪ್ಪುಂಡು. ಜನ ಸೇವೆ ಮಲ್ಪುನ ಸಾದನೆ ಉಪ್ಪುಂಡು. ಆಯಿಕ್ ಬೋಡಿತ್ತಿನ ಸರಿಯಾಯಿನ ಸಾದಿನ್ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ತ್‌ದುಪ್ಪುವೆರ್. ಇಂಚ ಮಾತ ಸಮಾಜ ಸುದಾರಣೆಗ್ ಬೋಡಿತ್ತಿನ ಚರ್ಯೆ ಇತ್ತಿನಾರ್ ಶಿವರಾಯೆರ್.

ಶಿವರಾಯೆರ್

ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಗಾಂಧ್ಯೆರೆನ ಬಕ್ಕೆ, ಗಾಂಧ್ಯೆರೆನ ತತ್ವೊಲೆನ್ ತನ್ನ ಬದ್ಕ್‌ಡ್ ಒರಿಪಾದ್ ಪತ್ತ್‌ಕಟ್ಟೆದ ಬದ್ಕ್‌ನ್ ನಡಪವೊಂದು ಬತ್ತಿನಾರ್. ಪತ್ತ್ ಜನೊನ ಎಡ್ಡೆಪುದ ಕಾರ್ಯೊಲೆನ್ ಬಿರ್ಸಾತ್ತಿಕೆಡ್ ಅಂಕೊ-ತಂಕೊಡು, ಪೊರ್ಲು-ಪೊಲಿಗೆಡ್ ಕೋಡಿ ಎತ್ತವುನ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ ಇತ್ತಿನಾರ್. ಪಾಪದಕುಲೆನ ದೇವೆರಾದ್, ವಕಾಲತ್ತ್‌ಡ್ ಪಿಲಿಯಾದ್, ಕಸುಬುಡು ಹಟಗಾರೆ ಆದ್ ಕಾರ್ಯ ಮುತ್ಸದ್ದಿಯಾದ್ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಲೆನ ಅಡಿಗಲ್ಲಾದ್, ನಿಷ್ಠೆದ ಆಡಳಿತಗಾರೆರಾದ್, ಸಾಹಿತ್ಯ-ಕಲಾರಾಧಕೆರಾದ್, ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞೆರಾದ್, ಕತ್ತಲೆಡಿತ್ತಿ ತಿರ್ತವರ್ಗೊದ ಜನೊಕುಲೆಗ್ ತುಡರಾದ್, ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ಬಂಗಾರ್ದಲೆಕ ತನ್ನ ಜೀವಮಾನೊನು ತೊರೆತ್‌ದ್ ಕಳೆವೊನ್ಯಾರ್. ಏಡ್ ಮುಟ್ಟಂದಿನ ತಪ್ಪು ಇಜ್ಜಿ. ಶಿವರಾಯೆರ್ ಕೈ ಪಾಡಂದಿನ ಕಳ ಇದ್ದಿಂದೆ ಪನೊಲಿ. ಆರ್ ಕೈಟ್ ದೆರ್ತಿನ ಪೂರ ಪೊತಲೆಕ ಹಗುರ ಆಂಡ್. ಕೈಪಾಡಿನ ಪೂರ ಅಮುರ್ತೊನೇ ಆಂಡ್. ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಆರೆಗ್ ದೇಶೊಡೇ ಸಹಕಾರಿ ಪಿತಾಮಹೆ ಪನ್ಪಿ ಪುದರಾಂಡ್. ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನೊದ ಸಾಧನೆಡ್ ಮಿತ್ತ್ ಬತ್ತಿನಕ್ಲೆಗ್ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಒಂಜಿ ಉದಾರ್ಮೆ, ಆರ್ ನಡತ್‌ಬತ್ತಿನ ಸಾದಿ ಮಾತೆರೆಗ್ಲಾ ಸಾಧಕೆರೆಗೊಂಜಿ ಕಯಿ ಜೀಟಿಗೆ, "ಕುರ್ವನ್ನೇವೇಹ ಕರ್ಮಾಣಿ। ಜಿಜೀವಿಷೇಚ್ಛತಂ ಸಮಾಃ" ಈ ಉಪನಿಷತ್ತ್‌ದ ಸಾಲ್‌ಗ್ ಮಾದರಿ ಆತಿನಾರ್ ಶಿವರಾಯೆರ್.

ಪುಟ್ಟು ಬಳಕೆ

ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಪಂಡ ಕುಂದಾಪುರದ ಒಂಜಿ ಊರು. ಶಿವರಾಯೆರ್‌ನ್ ಅಜ್ಜೆರ್ ದೇವಪ್ಪಯ್ಯೆರ್ ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಣೆರ್‌ನ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಕುಟುಮೊಡುದ್ ಬತ್ತಿನಾರ್. ಬ್ಯಾರದ ಕಸುಬುಲ ಸೇನವತಿಗೆಲ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿನಾರ್. ಆರೆನ ಮಗೆ ರಂಗಪ್ಪಯ್ಯೆರ್ ಪಂಡ ಶಿವರಾಯೆರೆನ ಅಮ್ಮೆರ್ ಜವ್ವನತಿಗೆಡ್ ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಡ್ ಬೆಂದೊಂದಿತ್ತಿನಾರ್. ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸೊ ಆಯಿನೆಡ್ದಾವರ ಆರ್ ಬುಡೆದಿ ಜೋಕುಲೆನ್ ಕಟೊಂದು ಊರೂರು ತಿರ್ಗೊಡಾದ್ ಬತ್ತ್ಂಡ್. ರಂಗಪ್ಪಯ್ಯೆರೆಗ್ ಇಟ್ಟೇರ್‌ಡ್ದ್ (ವಿಟ್ಲ) ಮದಿಮೆ ಆಂಡ್. ಮೂಕಾಂಬಿಕೆನ ಅಪ್ಪೆ-ಅಮ್ಮೆ ಎಡ್ಡೆ ದುಡ್ಡುದಕುಲು. ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮಗ್ ಆರ್ ಒರ್ತಿಯೇ ಮಗಳಾಯಿನೆಡ್ದಾವರ ಅಕುಲೆನ ಸಕಲ ಸಂಪೊತ್ತು ರಂಗಪ್ಪಯ್ಯೆರೆಗ್ ಸೇರ್‌ಂಡ್. ರಂಗಪ್ಪಯ್ಯೆರ್ ಪುತ್ತೂರುಡೇ ಇಲ್ಲ್‌ಮಲ್ತ್ ಕುಲ್ಲುಯೆರ್. ಪುತ್ತೂರುದ ಕೀರ್ತಿಗ್ ಕಾರಣರಾದಿತ್ತಿನ ಶಿವರಾಯೆರ್ ರಂಗಪ್ಪಯ್ಯೆರೆನ ಮೂಜೆನೇ ಮಗೆ. ಶಿವರಾಯೆರ್ ಪುತ್ತೂರುದ ಬಸ್‌ಸ್ಟಾಂಡ್‌ದ ಕಯ್ತಲಿತ್ತಿನ ಇಲ್ಲಾಲ್ 1880ನೇ ವರ್ಸೊದ ಅಗೋಸ್ತು ತಿಂಗೊಳ್ದ 4 ನಾನಿ ಪುಟ್ಯೆರ್. ಓಲೋ ಒಂಜಿ ಪರ್ವತೊಡ್ ಪುಟ್ಟಿನ ಸುದೆ ಏತೇತೋ ಊರುಲೆಡ್ ಪರತೊಂದು ಪೋದು ಅಕೇರಿಗ್ ಕಡಲ್ ಸೇರುಂಡು. ನೇತ್ರಾವತಿ

ಪುಟ್ಟುನಗಲಾ ನೇತ್ರಾವತಿ ಕಡಲ್ ಸೇರ್‌ನಗಲಾ ನೇತ್ರಾವತಿ. ಅಂಚನೇ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಪುತ್ತೂರ್ಡ್ ಪುಟ್ಟಿನಾರಾಂಡಲಾ ಆರೆನ ಪುದರ್‌ದೊಟ್ಟಿಗೆ ತರವಾಡ್ ಇಲ್ಲ್‌ದ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಪುದರ್ ಒರಿದ್ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ಆರ್ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆ ಆಯೆರ್. ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಓಲೋ – ಪುತ್ತೂರ್ ಓಲೋ. ದುಂಬ್‌ದ ಕಾಲೊಡು ಬಸ್-ಫೋನ್ ದಾಂತಿನ ಕಾಲೊಡು ಕೈಟೊಂಜಿ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿನ ಕೋಲು ಪತ್ತೊಂದು ಗಿಜಿಕ್ ಗಿಜಿಕ್ ಆಡವೊಂದು ಇಲ್ಲ್-ಇಲ್ಲಡೆ ಪೋದು ಓಲೆ ಪಟ್ಟೊಂದಿತ್ತಿನ ಓಲೆಗಾರೆನೆ ಊರುಡ್ದು ಊರ್‌ಗ್ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟವುನಾಯೆ. ಆಯನ್ ಬುಡುಂಡ ಸುದ್ದಿ ತೆರಿಸವುನಕುಲು ಏರ್ಲಾ ಇಜ್ಜಿ. ಇಂಚ ಸಂಪರ್ಕೊದ ಕೊರತೆಯಿತ್ತ್‌ಂಡಲಾ ಶಿವರಾಯೆರ್ ತನ್ನ ಮೂಲೊದ ಊರ್ದ ಪುದರ್ ಬುಡ್ತುಜೆರ್. ಅವು ಆರೆನ ಪುಟ್ಟಿ ಮಣ್ಣ್‌ದ ಮೋಕೆಗೊಂಜಿ ಸಾಕ್ಷಿ. ಶಿವರಾಯೆರೆನ ಅಮ್ಮೆರ್ಲಾ ಊರೂಡು ತಿರ್ಗ್‌ದ್ ಎಡ್ಡೆ ಅನುಭವ ಪಡೆಯಿನಾರ್. ಸರಕಾರ, ಕೋರ್ಟ್ ಕಚೇರಿದ ಬಗೆಟ್ ಎಡ್ಡೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇತ್ತಿನಾರ್.

ಶಿವರಾಯೆರ್ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಪೆರ್ಮೆದ ಮಗೆ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್. ಇಡೀ ರಾಜ್ಯೊಡೇ ಪೆರ್ಮೆ ಪಡೆಯಿನ ಒರಿ ಸಾಧಕೆ. ಬಹುಮುಖೀ ಗುಣೊತ ಪ್ರತಿಭಾವಂತೆ. ಆರ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅತ್ತ್ ಒಂಜಿ ಮಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ. ದಿಂಜಿ ಬದ್‌ಕ್‌ನ್ ತರೆತಿನಾರ್, ಮಲ್ಲಾಕ್ಲೆಡ ಸುಗಿಪು, ದೊಸ್ತಿನಾಕ್ಲೆಡ ಮದಿಪು, ಎಲ್ಯಕ್ಲೆಡ ಕಲೆಪು ಆರ್ನ ಗುನತ ವಿಸೇಸೊ.

ಬದ್ಕ್‌ಗ್ ಒಂಜಿ ಗುರಿ ಬೋಡು. ಆ ಗುರಿಮುಟ್ಟರೆಗ್ ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ ಕಾರ್ಯಡ್ ಈಡ್-ಪಾಡ್ ಬೋಡು. ಸಮಯನ್ ಪೊರ್ಲುಡ್ ಬಲಸುನ ಚಾಲಕಿತನೊದ ಚಲ ಬೋಡು. ಇಜ್ಜಿಡ ಗುರಿ ಪನ್ಪುನವು ಜಿಡೆದಾಂತಿನ ಮರಿತಲೆಕ್ಕಂದ್ ಎನ್ನೊಂದಿತ್ತಿನಾರ್. ಪುಟ್ಟ್‌ದ್ ಮಲ್ಲಾತಿನ ನಿಲೆಕ್ ಸಮಾಜಮುಖಿಯಾದ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕ್ಷೇತ್ರಲೆಡ್ ಬೆಂದ್‌ದ್ ಗೆಂದಿನ ವಿರಾಟಮೂರ್ತಿ. ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ನಮ್ಮ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಬೊಳ್ಳಿ.

ಸಾಧಾರಣ ಮೈಕಟ್ಟ್ ತೆಲಿಕೆದ ಅಗೆಲ ಮೋನೆ, ಕನ್ನಡಕಡ್ ನಿಲ್ಕುನ ಪರ್ತೆದ ದಿಟ್ಟಿ ಧೈರ್ಯ ಪೊಲಕೆದ ಅಭಯದ ಭಾವನೆ. ಪಿದಾಯಿ ಪೋನಗ ಟೊಪ್ಪಿ, ಕೋರ್ಟ್‌ಗ್ ಪೋನಗ-ಕಪ್ಪುದ ಕೋಟು, ಖಾದಿ ಅಂಗಿ, ತುತ್ತರೆ ಮುಂಡು, ಪುಗೆಲ್ಗ್ ಪಾಡ್ದಿನ ಶಾಲ್‌ದಿಡೆಟ್ ನೇಲುನ ಒಂಜಿ ಜೋಲಿಗೆ. ಬಜೀ ಕೈತ ದಾಸೆಂದ್ ಪುದರ್ ಪಡಿಯಿನ ಆರ್ ಮುಟ್ಟು ಪಾಡಂದಿನ ಬಜಿ ಕಾರ್‌ಡ್ ಸಮಕಟ್ಟ್‌ಡ್ ಮಾರ್ಗದಾಂತಿನ ಕುಗ್ರಾಮಲೆಗ್ ನಡತ್‌ದೇ ಪಾದನ್ ತರೆತಿನಾರ್. ಆ ಜೋಲಿಗೆಡಿತ್ತಿನ ಮಲ್ಲ ಬದ್ಕ್-ಭಾಗ್ಯ ಪಂಡ – ರಡ್ಡ್ ಜೊತೆ ಕಾದಿ ಕುಂಟುಲು ಮಾತ್ರ. ಪರಊರ್‌ಲೆಗ್ ಪೋನಗ ದಾದಲ ಜೆಪ್ಪರೆಗ್ ತಿಕ್ಕಂದೆ ಪೋನಗ ಅವೆನ್ ತರೆತಡಿಕ್ ದೀದ್ ಜೆತ್ತೊಂದಿತ್ತಿನ ಸರಳಜೀವಿ.

ಜನಮಾನಿಡ್ದ್ ಆ ಊರ್‌ಗ್ ಪುದರ್ ಬರ್ಪುಂಡ್‌ಂದ್ ಪನ್ಪಿ ಈ ಸತ್ಯದಲೆಕ್ಕ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಊರುಗ್ಲಾ ಶಿವರಾಯೆರೆಡ್ದ್ ಒಂಜಿ ಪುದರ್ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಕೆಲವೆರ್ ಸಂದರ್ಭಗ್ ಹೊಂದೊಂದ್ ಮಿತ್ತ್ ಬರ್ಪೆರ್. ನನ ಕೆಲವೆರ್ ಸಿರಿತನದ

ಭಾಗ್ಯೊಡ್ ಅತ್ತಡ ಅದೃಷ್ಟಡ್ ಮಿತ್ತ್ ಬರ್ಪೆರ್. ಮೇರ್ ಮಾತ್ರ ಸಾಧನೆಡೇ ಮಿತ್ತ್ ಬತ್ತಿನಾರ್.

ಎಲ್ಲಿಡಾರ್ ಪುತ್ತೂರು ಸರಕಾರಿ ಹಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಡ್ ಕಲ್ತೆರ್. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೋಕ್ಲೆನಲೆಕ್ಕ ಇತ್ತ್ಂಡಲ ಕಲ್ಪುನೆಟ್ ಬೊಕ್ಕ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಚಟುವಟಿಕೆಲೆಡ್ ಬಾರಿ ಬಿರ್ಸೆ ಆಯಿನ್ಯೆಡ್ದ್ ಕಲ್ಪಾವುನ ಮಾಸ್ಟರ್‌ನಾಕ್ಲೆಗ್ ಆರ್ ಪಂಡ ಜಿಂಜ ಮೋಕೆ. ಆಂಡ ಈ ವಾಮನಮೂರ್ತಿ ವಿಶ್ವರೂಪಡ್ ಜನಮಾನಿನ ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ ನಿಲೆ ಆದ್ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ದ ಕಳಟ್ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಲೆಕ್ಕ ಬುಲೆವೆರೆಂದ್ ಏರ್ಲ ಕನಕಟ್ಟ್‌ದಿಜ್ಜೆರ್. ದಾಯೆಪಂಡ ಒರಿ ವಾ ಕ್ಷೇತ್ರಡಾಂಡಲ ಮೆಂಚ್‌ದ್ ಕೀರ್ತಿ-ಪುದರ್ ಪಡೆಯೊಡಾಂಡ ಅಕ್ಲೆನ ಬೆರಿಸಾಯಗ್ ದಾದಾಂಡಲ ತಾಂಗ್ ಬೋಡು. ಒಂಜಾ ಜಿಂಜ ಕಲ್ಪಿನ ವಿದ್ಯೆ, ಆಸ್ತಿ, ಕಾಸ್, ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ, ಸರಕಾರಿ ಕೆಲಸಡ್ ಮಲ್ಲ ಸ್ತಾನ-ಮರ್ಯಾದಿಗೆ, ಅತ್ತ್‌ಡ ರಾಜಕೀಯದ ಅಂಟು, ನಂಟು ಬೋಡು. ಆಂಡ ಉಂದು ದಾದಲ ದಾಂತೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಡ್, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಡ್, ಉಮೇದ್‌ಡ್, ಬಿರ್ಸಾತಿಕೆಡ್ ಪಳ್ಳಡ್ ಪರಂಟುಕಟ್ಟ್‌ದಿನ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ್ ಮಲ್ಲ ತುದೆ ಆದ್. ಕಡಲಾದ್ ಮೆರೆಪುನೆಕ್ಕ್ ಆರ್ನ ಆರ್ಥಿಕ ಸೂತ್ರದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಲೆಕ್ಕಚಾರನೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಏಳ್ನೆ ಕ್ಲಾಸ್‌ಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕದ ಶಿಕ್ಷಣಗ್ ಪುತ್ತೂರ್‌ಡ್ ಕಲ್ಪರೆಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಜ್ಜಾಂದೆ ಪೋನಗ ಬೊಕ್ಕ ಕಲ್ಪುನ ವಿದ್ಯೆಗ್ ಆರ್ ಕುಡ್ಲಗ್ ಪೋವೊಡಾಂಡ್. ಅಲ್ಪ ಆರ್ನ ಕುಟ್ಮೊದ ಮಲ್ಲ ಅಮ್ಮೆರ್ನಮಗೆ ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯೆರ್ನ ಇಲ್ಲಡಿತ್ತ್‌ದ್ ಸುರುತ ಶ್ರೇಣಿಡ್ ಪಾಸಾವೊಂದು ಎಫ್.ಎ. (F.A.) ಮುಟ್ಟ ಓದ್ಯೆರ್. ಆಯಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕದ ಪದವಿ ಪಡೆಪುನಂಚಿನ ವಿದ್ಯೆಗ್ ಮದರಾಸ್‌ಗೇ ಪೋವೊಡಿತ್ತ್ಂಡ್. ಕಾಸ್ದ ಖರ್ಚಿ ಪೋಡಿ ಮದರಾಸಿಗ್ ಕಡಪುಡ್ರೆಗ್ ಅಪ್ಪೆ-ಅಮ್ಮೆಗ್ ಮನಸ್ಸಿತ್ತಿಜಿ.

ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ವಿದ್ಯೆ ಆರ್ದಗೆ ಉಂತುಂಡು. ಆಂಡ ದಾನೆ, ಬದ್ಕ್‌ದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅನುಭವ ಆರೆಗ್. ವಿದ್ಯೆ ಮಾತ್ರ ಭೂಷಣ ಅತ್ತ್. ನಂಕ್ ಬರ್ಪುನಂಚಿನ ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟ ದುನಿಪು - ಬೇನೆಲೆನ ಉಪದ್ರಲೆಗ್ ನಮನೇ ಮೂಲ ಕಾರನನಾಡ್ದ್ ಪಿರಿಕಟ್ಟ್ ಮಲ್ಪುನಂಚಿನ ಎಡ್ಡೆಪುದ ತಿರ್ಲ್‌ನ್ ಊರ್ ಒರ್ಮೆಲ ಪಟ್ಟುನವು ಮಾ-ಮಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಂದ್. ಆರ್ ಆರ್ನ ಬದ್ಕ್‌ಡ್ ಮಲ್ತ್ ತೋಜಾಯಿನ ಆದರ್ಶವಾದಿ.

ಮದ್ಮೆದ ಯೋಗ

ದುಂಬುಡು ಪೊಣ್ಣು-ಆಣ್ ಮದ್ಮೆ ಆಪುನಾಂಡ ಈತೇಂದ್ ವರ್ಸದ ಗಡು ಇತ್ತಿಜ್ಜಿ. ಮನೆತನದ ಮಲ್ಲಾಸ್ತಿಕೆ ಬೊಕ್ಕ ಪೊಣ್ಣು-ಆಣನ ಜಾತಕದ ಮೇಳಾ ಮೇಳಿದ ಹೊಂದಾನಿಕೆ ಆಪುನವೆ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿ ಆತಿತ್ತ್ಂಡ್. ಐತ ದುಂಬು ಪೊರ್ಲು, ಬನ್ನ ಅಂಗ ಊನ ಇಂಚಿನ ಸಂಗತಿಲು ದಾದಲ ಅತ್ತ್. ಇತ್ತೆದಾಕ್ಲು ಮದ್ಮೆ ಆಪುನ ಪ್ರಾಯಡ್ ದುಂಬುದಾಕ್ಲು ಅಜ್ಜ-ಅಜ್ಜಿ ಆವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ದುಂಬು ನಿಶ್ಚಯ ಪಂಡ ಇತ್ತೆದಲೆಕ್ಕ ಗೌಜಿ-ಗಂಜಾಲತ್ತ್.

ಇಲ್ಲದ ಮಲ್ಲ ಮಂಡೆಲು ರಡ್ಡ್ ಜನ ಪೋದ್ ಪಾತೆರ ಕೊರುಂಡ ಸರಿ. ತರೆ ತಿರ್ತ್ ಕಾರ್ ಮಿತ್ತಾಂಡಲ ಆ ಪಾತೆರನ್ ಮಣ್ಣ್ ಪಾಲಾವರೆಗ್ ಬೂಡೊಂದಿತ್ತಿಜೆರ್. ಪೊಣ್ಣು-ಆಣ್ ಒರಿಯನೊರಿ ತೂಪಿನವು ಧಾರೆದ ಮಂಟಮೆಡ್ ಮಾತ್ರ, ಅಂಚ ಶಿವರಾಯೆರ್‌ಗ್ಲ ಪದಿನಾಜಿದ ಜವನತ್ತಿಕೆಡ್ ಮದ್ಮೆಗ್ ಪೊದು ಸಾಟೆ ಆಂಡ್, ಮದ್ಮೆಗ್ ಎಡ್ಡೆ ದಿನಲ ನಿಚ್ಚಯ ಆದಿತ್‌ಂಡ್. ಐಯ್ಡ್ ಬೊಕ್ಕ ದೋಸ್ತಿನಾಕ್ಲೆನೊಟ್ಟುಗ್ ಇಂಚನೇ ಆರ್ ಪಾತೆರೊಂದಿಪ್ಪುನಗ ''ಅಂದ ಶಿವು ಪೋದ್ ಪೋದ್ ನಿಕ್ಕ್ ಚೊಂಟೆನ್ ಕಂಟೆಲ್ ಕಟ್ಟುನಿಯ? ಪೊರ್ಲುಗಂಟ್‌ದ ನಿಕ್ಕ್... ಅಂಚಿನ ಪೊಣ್ಣ್?'' ಈ ಪಾತೆರ ಕೇನ್ದ್ ಶಿವರಾಯರೆಗ್ ಮಂಡೆಗ್ ಕಲ್ಲ್ ತುಂಬುದ್ ಪಾಡಿಲೆಕ್ಕಾಂಡ್. ಆಂಡಲ ತನ್ನ ಅಮ್ಮೆರ್ ಅಂಚಮಲ್ಪುಯೆರ್‌ಂದ್ ಆರೆಗ್ ಸಮಾಧಾನಾಂಡಲ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯನ್ ಒರೆತ್ ತೂವರೆಗಾತ್ರ ಪಿರ-ದುಂಬು ತೂವಂದೆ.. ಅಮ್ಮೆರ್ಡಪ ಕೇನ್ದೇ ಬುಡ್ನಗ - ಸತ್ಯ ಪಿದಾಯಿ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಅಪ್ಪೆ ದಾಂತಿನ ಬಾಲೆ ಎಲ್ಲಿಡ್ ತೊಟ್ಟಿಲ್‌ಡ್ದ್ ತಿರ್ತ್ ಬೂರ್ನಗ ಕಾರ್‌ಗ್ ಒಂತೆ ಪೆಟ್ಟಾದ್. ಊನ ಆತುಂಡುಂದ್ ಪನ್ನಗ - ಶಿವರಾಯೆರ್ ಕೋಪೊಡ್ ಮಹಾರುದ್ರೆರಾದ್ ಎಂಕ್ ಆ ಪೊಣ್ಣು ಬೊಡ್ಚಿ, ಇತ್ತನೇ ಪೋದ್ ನಿಘಂಟಾತಿನ ಈ ಮದ್ಮೆನ್ ಉಂತಾಲೆಂದ್ ಲಡಾಯಿ ಮಲ್ತುಂಡ ರಂಗಪ್ಪಯ್ಯೆರ್ ಆರ್ನ ಅಮ್ಮೆರ್ತ್ತ ಉಗ್ರನರಸಿಂಹನವತಾರಡ್ ಯಾನ್ ಈ ಮದ್ಮೆನ್ ಮಲ್ತ್‌ದೇ ಸುದ್ದ. ಪೊಣ್ಣಗ್ ಕಾರೊಂತೆ ಊನ ಆದಿಪ್ಪು, ಅವ್ ಮಲ್ಲ ದೋಷತ್ತ್, ರೂಪ-ಗುನ ನಡತೆ ಎಡ್ಡೆ ಉಂಡು, ಗೃಹಿಣಿ ಆದ್ ಇಲ್ಲ್ ಬೆಲಗುನ ನಂದ್ಯಾಲದ ತುಡರಾಂಡ ಸರಿಂದ್ ಆರ್ನ ವಾದ. ಎಪಲ ಅಮ್ಮೆರೆಗ್ ಎದುರು ಪಾತೆರಂದಿನ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಈ ವಿಷಯಡ್ ಮಾತ್ರ ಮನಿಪಂದೆ ಕುಲ್ದಿಜೆರ್.

ಲಡಾಯಿಡ್ ಇರ್‌ವೆರ್ನ ಬಾಯಿ ಮೇಲ್ ಮೇಲಾನಗ ಆರ್ನ ಅಮ್ಮೆರ್... ಎನ್ನ ನಾಲಾಯಿ ಕುಂಟುದತ್ತ್ ಕೊರಿನ ಪಾತೆರನ್ ಮಣ್ಣ್‌ಗ್ ಪಾಡಂದೆ ನಡಪಾದೇ ಸುದ್ದಂದ್ ಪನ್ನಗ, ಪಾತೆರ ಕತೆಟ್ ಇಲ್ಲ್ ರಣರಂಗ ಆಂಡ್. ನಡುಕು ಅಪ್ಪೆ ಬತ್ತ್‌ದ್ ''ಮಗಾ ಋನಾನುಬಂಧ ದಾಂತೆ ಒಂಜಿ ಪಜಿರ್ ಅಂಚಿ-ಇಂಚಿ ಆವಂದ್‌ಗೆ. ಅಪ್ಪೆ ದಾಂತಿನ ಬಾಲೆ, ಗುಣ ಉಂಡು. ಪೊರ್ಲುಂಡು ಜಾತಕಲ ಎಡ್ಡೆ ಉಂಡು. ನಿಕ್ಕ್ ಬುಡದಿಯಾದ್ ನಿನ್ನ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಅಪ್ಪೆ ಆದಿಪ್ಪರೆಗ್ ಕಾರ್ದ ಊನನ್ ಲೆಕ್ಕಗ್ ಗೆಪ್ಪುವನ? ಅಮ್ಮೆರ್ ಕೊರ್ತಿನ ಪಾತೆರನ್ ಗಾಲಿಗ್ ರಾಪವನ? ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಪುದಾರ್‌ಗ್ ಮಜ್ಜಿ ಪೂಜುವನ? ಆತ್ ಮಾತ್ರತ್ತ್ ಈ ಪೊದು ತತ್ತ್‌ಂಡ್‌ಗೇಂದ್ ಮಲ್ಲ ಗಾಬಾದ್ ಪರಡುಂಡ ಎಲ್ಲೆಗ್ ಆ ಪೊಣ್ಣನ ಗತಿ ದಾದಂದ್'' ಅಪ್ಪೆ ಮಗರ್ ಸಮಾಧಾನ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಪನ್ನಗ ಶಿವರಾಯಗ್ ಆನಿ ಕೊರ್ತಿನ ಪಾತೆರದ ಬಿಲೆತ ಸತ್ಯ ತಿಕ್ಕ್‌ದ್ ಐತ ಮಹತ್ವ ಆರ್ನ ನೆತ್ತೆರ್ದ್ ಪರಪುನಂಚಾನಗ ಆರ್ ಕುಸಿಟ್ ಒಪ್ಪುದ್ ಉಡುಪಿದ ನಯಂಪಳ್ಳಿ - ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯೆರ್ನ ಮಗಲ್ ಪದರಾಡ್ ವರ್ಸದ ಅನುಸೂಯನ್ ಮದ್ಮೆ ಆಯೆರ್. ಮದ್ಮೆ ಆಯಿಬೊಕ್ಕ ಅನುಸೂಯ ಉಮಾ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಆಯೆರ್.

ಬುಡದಿನ ಎಡ್ಡೆತನ ಇಲ್ಲದ ಗುರ್ಕಾರ್ತಿನ್ ನಡಪಾವೊಂದು ಪೋಪಿನ ಬಿರ್ಸಾತಿಕೆನ್ ತೂದ್ ಇಂಚಿನಾಲೆನ್ ಮದ್ಮೆ ಆವರೆಗ್ ಕಾರಣರಾತಿನ ಅಮ್ಮೆರೆಗ್ ಸಾರ-ಸಾರ ಸೊಲ್ಮೆ ಸಂದಾಯೆರ್. ಬೊಕ್ಕ ಬುಡದಿನ ಕಾರ್ದ ಊನಗ್ ವೈತೆ ದೆಪ್ಪಂದೆ ಆರ್ನ ಗುನಟ್ ಪೊರ್ಲು ತೂಯೆರ್. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಆರ್ನ ಪುದಾರ್ ಪೋಯಿನ ಮನೆತನ. ಇಲ್ಲ್ ತಿಕ್ಕಿ ಬಿನ್ನೆರ್ ಇಲ್ಲಡ್ ಉಪ್ಪು-ಪುಲಿ-ಅರಿ-ತಾರಯಿ ಉಂಡಾಂದ್ ಶಿವರಾಯೆರ್ ನಿಲ್ಕುನಾರತ್ತ್. ಒಂಜಿ ರೀತಿಡ್ ಆರ್ ಇಲ್ಲಗ್ ಮಾರಿ-ಊರ್ಯಾಯಗ್ ಉಪಕಾರಿ. ಈ ಗಾದದಲೆಕ್ಕ ಆರ್ನ ಚರ್ಯೆಲು.

ಆರೆಗ್ ಊರೇ ಸಂಸಾರ. ಬಜೀ ಕೈ ಬೀಜೊಂದು ಬತ್ತಿನಂಚಿನ ದಿನಕ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚ್. ಆಂಡಲ ಆರ್ನ ಬುಡದಿ ಅನುಸೂಯ ಬೊಕ್ಕ ಉಮಾ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಆದ್ ಆರ್ನ ಭಾಗ್ಯದ ಬಾಕಿಲ್ನ್ ದೆತ್ತೆರ್. ಇಲ್ಲದಾಕ್ಲೆಗ್ ಮೋಕೆದ ಮಗಲಾದ್ ಕಂಡನ್ಯಗ್ ಮೋಕೆದ ಬುಡೆದಿಯಾದ್ ಪೆದ್ದಿನ ಮೂಜಿ ಆನ್ ಮೂಜಿ ಪೊಣ್ಣು ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಎಡ್ಡೆತನದ ಅಪ್ಪೆಯಾದ್ ಸಂಸಾರ ಪನ್ಪುನ ಮಹಾ ಕಡಲ್‌ಡ್ ನಿಂದ್‌ಯೆರ್.

ಒಂಜಿ ಯಶಸ್ವಿ ಪುರುಷನ ಪಿರವು ಒರ್ತಿ ಪೊಣ್ಣೊವ್ ಉಪ್ಪುನು ಸತ್ಯನೆ ಪಂಡ್‌ದ್ ಆರ್ ಕಾರ್ಯಡ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ತೋಜಾಯೆರ್. ಶಿವರಾಯೆರ್ ಮದ್ಮೆ ಆದ್ ಬೊಕ್ಕ ಲೋಕಗ್ ನೆಗೆತ್‌ದ್ ತೋಜ್ಯೆರ್. ತನ್ನ ಕೆಕ್ಕಿಲ್ದ ನರರೋಗೊಡು ಆರ್ ತನ್ನ 58ನೇ ಪ್ರಾಯೊಡು ತೀರ್ದ ಪೋಯೆರ್. ಪೆದ್ದಿಂಚಿನ ಜೋಕ್ಲೆನ್ ಪೊರ್ಲ್‌ಡ್ ಓದಾಯೆರ್. ಶಿಸ್ತು ಸರಳತೆದ ಬದ್ಕ್‌ನ್ ಕಲ್ಪಾಯೆರ್.

ಶಿವರಾಯೆರೆಗ್ ನಾಲ್ ಜೋಕುಲು. ರಡ್ಡ್ ಆಣ್ ಬೊಕ್ಕ ರಡ್ಡ್ ಪೊಣ್ಣುಲು. ಆರೆನ ಆಣ್ ಜೋಕುಲು ಮುಕುಂದೆ ಬೊಕ್ಕ ಸಂಜೀವೆ ರಡ್ಡೆ ಜನೊಲಾ ಕಲ್ಪುನೆಡ್ ಬಾರಿ ಉಸಾರ್. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನೊದ ದುಡ್ಡುಡೇ ಕಲ್ತಿನಕುಲು. ಬೊಕ್ಕ ಮಲ್ಲ ಕೆಲಸೊಗು ಸೇರ್ದ್ ಮದ್ರಾಸ್‌ಡಿತ್ತೆರ್. ಪೊಣ್ಣು ಜೋಕುಲೆಗ್ಲಾ ಎಡ್ಡೆ ವಿದ್ಯೆ ಕಲ್ಪಾದೆರ್. ಮಲ್ಲಾಲ್ ಸೀತಾದೇವಿ ಪಯ್ಯುರ್ಕ್ಯಿಉಕೋಣೆ ರಮಾನಂದ ರಾಯೆರೆನ್ ಮದ್ಮೆ ಆಯೆರ್. ರಮಾನಂದ ರಾಯೆರ್ ಸಾಹಿತಿಯಾದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನಾರ್. ಎಲ್ಯ ಮಗಳ್ ವರದಾದೇವಿ ತುಳುನಾಡ್ದ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಸಾಹಿತಿ ಪಂಜೆಮಂಗೇಶರಾಯೆರೆನ ಕಡೇತ ಮಗೆ ರಾಮರಾಯೆರೆನ್ ಮದ್ಮೆ ಆಯೆರ್. ಆರೆಗ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಾಟಕೊ ಕಲೆ ಎಡ್ಡೆ ಉಮೇದ್ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಉದ್ಯೋಗ

ಆಣ್ ಕುಲ್ದ್ ಹಾಲಾಯೆ. ಪೊಣ್ಣು ತಿರ್ಗ್‌ದ್ ಹಾಲಾಯಲ್. ಈ ಗಾದೆದ ಸತ್ಯದಲೆಕ್ಕ ಆಂಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಉದ್ಯೋಗನೇ ಪರಮ ಭೂಷಣ. ಕುಲ್ದ್ ತಿನ್ಪುಂಡ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆದ ಕಾಸ್ ಯಾವಂದ್ ಮದ್ಮೆ ಆಯಿಬೊಕ್ಕಲ ಅಜಿ-ಮೂಜಿ ಕಾಸ್‌ಗ್ ಅಮ್ಮೆರ್ನ ದುಂಬು ಕೈ ನೀರುನ ಸಮತ್ತ್‌ಂದ್ ಆರ್ ಕೆಲಸ ನಾಡೊಡಾಂಡ್. ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಕೆಲಸ ತಿಕ್ಕುನಾತ್ ಆರೆಗ್ ವಿದ್ಯೆ ಇತ್ತ್‌ಜಿ. ತಿಕ್ಕುಂಡಲ ಮದರಾಸು, ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರ್ಗ್ ಪೋವೊಡಾಪುಂಡು.

ಅಂಚಾದ್ ಕೈತಲ್‌ದ ಮಡಿಕೇರಿದ ಕಾಫಿದೋಟದಾರ್ ನಡಪಾವೊಂದಿತ್ತಿನ ಶಾಲೆಡ್ ಮಾಸ್ಟರಾಯೆರ್, ಸುರುಕೇ ಅಲ್ಪ ತಂಪುದ ಹವೆ. ವಿಶಾಲ ಬಾನಡ್ ರೆಂಕೆನ್ ಪಟಪಟ ಮಲ್ತೆಂದ್ ಕುಶಿಟ್ ರಾಪುನಂಚಿನ ಮನಸ್ಸ್‌ಗ್ ಮುಲ್ಪ ಪಲ್ಲಡ್ ಕುಲ್ದ್ ಪರಂಟು ಪೆಜ್ಜುನ ಕೈಪೆದ ಅನುಭವ ಆಂಡ್.

ರಡ್ಡ್ ವರ್ಸಗೆ ಅಲ್ಪದ ಮಾಸ್ತರಿಕೆ ಬುಡ್ದ್ ಪಿರ ಬನ್ನಗ ಆರೆಗ್ ಇರ್ವ ವರ್ಸೊ. ಒರಿಯನ ತಿರ್ತ್ ಆಳಾದ್ ಬೆನ್ಪುನೈಡ್ದ್ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ್ ಬದ್ಕೊಡುಂದ್ ಎನ್ನೆರ್. ಬಾನೊಗ್ ಮುಟ್ಟಿಲೆಕ್ಕ ಎತ್ತರಡ್, ಅಸರ್‌ಡ್ ಬುಲೆಪುನಂಚಿನ ಮರತ ಬಿತ್ತ್‌ನ್ ಮಣ್ಣ್‌ದ ಕರಕ್ ಪಾಡಿಲೆಕ್ಕಾಂಡ್ ಚಲಟ್ ಪ್ಲೀಡರ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗ್ ಕುಲ್ದು ಸುರುತ ಮಜಲ್‌ಡ್ ಪಾಸಾದ್ ವಕಾಲಾತ್ ವೃತ್ತಿನ್ ಪತ್ಯೆರ್. ಅಪಗ ವಕಾಲಾತ್ ವೃತ್ತಿಗ್ ಆ ವಿದ್ಯೆ ಯಾವ್ಯಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಂಚ ಆರ್ ಸನದ್ ಪಡೆದ್ ಪುತ್ತೂರ್ಡ್ ''ವಕೀಲೆ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯರೆಂದ್'' ಪುದಾರ್ ಪಡೆಯೆರ್. ಪಗರಿದ ಮುನೆತ ಪಾತೆರ, ವಾದ ಮಲ್ಪುನ ಬಿರ್ಸಾತಿಕೆ, ಏರೆಗ್ಲ ಪೋಡ್ಯಂದಿನ ತಿಗಲೆ, ಕಾನೂನುದ ನ್ಯಾಯಲೆನ್ ದಂಟಂದೆ ಸತ್ಯ, ಧರ್ಮ, ನ್ಯಾಯ, ನೀತಿ ನಿಷ್ಠೆಗ್.. ಗುನ ಆಪಿಲೆಕ್ಕ ವಾದ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಪೊರ್ಬೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅತ್ತಾಂದೆ ಆರ್ ಕ್ರಿಮಿನಲ್, ಸಿವಿಲ್ ಬೊಕ್ಕ ರೆವಿನ್ಯೊ ಮೊಕದ್ದಮೆಲೆನ್ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಡ್ ವ್ಯವಹಾರ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿನೈಡ್ದ್ ಆರ್ ಬೇಗಡ್ ಪುದರ್ ಪೋಯಿನ ವಕೀಲೆರಾಯೆರ್. ಪತ್ತಿನಂಚಿನ ಕೇಸ್ ಸುಳ್ಳು ಅನ್ಯಾಯದಂದ್ ಗೊತ್ತಾಂಡ ಆ ಗಲ್ಗೆನೇ ಆಕ್ಲೆನ ರೆಕಾರ್ಡ್ ಬೊಕ್ಕ ಸ್ಟಾಂಪ್ ಪೇಪರ್‌ಗಾದ್ರ ಸುರುಕು ಕೊರ್ತಿನ ಕಾಸ್‌ನ್ ದಯ-ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ದಾಂತೆ ಪಿರ ಕೊರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಪಿರಬಾಕಿಲ್ಡ್ ಪೊಗ್ಗುನ ಮೋಸದಾಕ್ಲೆಗ್ ಅರೆನಾಡೆ ಬರ್ರೆಗಿತ್ತಿಜ್ಜಿ. ಒಂಜಿವೇಳೆ ಬತ್ತ್‌ಂಡಲ ಆರ್ನ ಮೂಲಕಡ್ ಕೋರ್ಟ್‌ಡ್ ವ್ಯಾಜ್ಯಪಾಡ್ರೆಗ್ ಇಡೆ ಇತ್ತಿಜ್ಜಿ. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಆರ್ ವಾದ ಮಲ್ಪುನಗ ಪ್ರತಿ ವಾದಿಗ್ ಪಾಡೊಂದಿತ್ತಿನ ಪರ್ತೆದ ಪ್ರಶ್ನೆಲೆಡ್ದ್ ಬೆಗರ್ನ ಜಪ್ಪವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಬೊಕ್ಕ ಸುಳ್ಳು ಸಾಕ್ಷಿದಾಕ್ಲು ಆರ್ ಪಾಡಿ ಸವಾಲ್‌ಗ್ ಗಾಲ್-ಮೇಲಾದ್ ಸತ್ಯ ಒಪ್ಪೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಬಡಪತ್ತ್‌ದಾಕ್ಲೆಗ್ ಆರ್ ನುಪ್ಪುದ ಕರ. ದಾಯೆ ಪಂಡ ದಾದನ ಬಂಜದ ತುರ್ತುಗ್ ಕಾಸ್‌ದಾಕ್ಲೆಡ ಇಲ್ಲ್ ಅತ್ತ್‌ಡ ಕಂಡ ಅಡವುದೀದ್ ಸಾಲ ಮಲ್ತಿನೆನ್ ವಾಯಿದೆಗ್ ಸರಿಯಾದ್ ಕೊರ್ರೆಗಾವಂದೆ ಬದ್ಕ್-ಭಾಗ್ಯನ್ ಕಲೆವುನಂಚಿನ ಪ್ರಸಂಗ ಬನ್ನಗ ಅಕ್ಲೆಗ್ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ದೇವೆರಾದ್ ತಾದಿ ತೋಜಾವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಕೆಲಸರ್ತಿ ಆರ್ ಅಕ್ಲೆಡ ಒಂಜಿ ಮುಕ್ಕಾಲ್ ಪಡೆವಂದೆ. ಅಕ್ಲೆಗ್ ಕೇಸ್‌ಡ್ ಗುನಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ತಿನ ಸಾರೊ ಸಾರೊ ಪ್ರಸಂಗಲುಲ್ಲ. ಅಂಚಿನ ಒಂಜೊಂಜಿ ಪ್ರಸಂಗಲು ಒಂಜೊಂಜಿ ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆಪುನಂಚಿನ. ಬೇತೆ ಬೇತೆ ವಿಷಯ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆರ್ನ ವಾದ-ಪ್ರತಿವಾದದ ಬಿರ್ಸಾತಿಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಕ್ಲೆಗ್ ಮಾತ್ರತ್ತ್ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಡ್ ವಕೀಲೆರ್ಲ ಬಿರೆಲ್ ಅಗ್ಗಿಯೊಂದಿತ್ತೆರ್‌ಗೆ, ಕೆಲವೆರ್ ಆರ್ನ ವಾದ ಕೇನ್ರೆಗಾತ್ರನೇ ಕೋರ್ಟ್‌ಗ್ ಬರೊಂದಿತ್ತೆರ್‌ಗೆ. ಎಚ್ಚ ಪನ್ಪುನಾಂಡ. ನ್ಯಾಯಶೆರ್ ಕೊರ್ಪುನಂಚಿನ ತೀರ್ಪುಡ್ ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಪಾತೆರದ ಪಾಯಿಂಟ್‌ಲೆನೇ ಬಲಸೊಂದಿತ್ತೆರ್‌ಗೆ.

ಆರ್ ಕಾಸ್ ಮಲ್ಪುನಾರಾಂಡ ಆನಿದ ಕಾಲಡ್ ಕೋಟಿಗಟ್ಲೆಡ್ ಮಲ್ಪೊಲಿತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಆರ್ ಆಲ್ಪದಾಕ್ಲೆನ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆನ್ ತೂದ್ ಎತೆ ಗೆತ್ತಿನಾರ್. ಬಡವೆರ್ನ ಬೆಗರ್, ಸಿರಿವಂತೆರ್ನ ಕಪಾಟ್‌ಡ್ ಕುರಿಯೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಗ್ರಾಮದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರನೆ ಆವಂದ್.

ಪಾಪದಾಕ್ಲು ರಾತ್ರೆ ಪಗೆಲ್ ಬೆಂದ್‌ಂಡಲ ಒಂಜಿ ಪೊರ್ತುದ ನುಪ್ಪುಗ್ಲ ನನೊರಿಯಡ ನಟ್ಟುನ ಪ್ರಸಂಗ ಇಲ್ಲ್ ಬದ್ಕ್‌ದಾಂತೆ ಕೋರಿದ ಗೂಡುದಲೆಕ್ಕಿತ್ತಿನ ಗುಡಿಚ್ಚಿಲ್ಡ್ ಪುನತಲೆಕ್ಕ ಬದ್ಕ್‌ವೆರ್, ವಿದ್ಯೆದಾಂತೆ, ಆರೋಗ್ಯದಾಂತೆ, ಅಜ್ಞಾನಡ್ ಬದ್ಕುಂಚಿನ ತಿರ್ತಜಾತಿದಾಕ್ಲೆನ ನರಕದ ಬದ್ಕ್ ಅರ್ನ ಕಣ್ಣದುಂಬುಡು ನಲ್ತೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ಆಕ್ಲೆನ ಬದ್ಕ್‌ಗ್ ತಾಂಗ್ ಕೊರ್ದ್ ನಿರೆಲಾಯೆನವೇ ಎಚ್ಚದ ಪ್ರಸಂಗಲು. ಆರ್ ಕೈಟ್ ಕಾಸ್ ಒರಿತೊಂದಿತ್ತಿಜೆರ್. ಪಾಪದಾಕ್ಲು ಆರೆನ್ ನಂಬುದು ಕಾಸ್‌ದಾಂತೆ ಬಜಿ ಕೈಯ-ಮೈಯ್‌ನ್ ಬೀಜೊಂದು ಬತ್ತ್‌ಂಡಲ ಆರ್ ಕೇಸ್‌ನ್ ಬುಡೊಂದಿತ್ತಿಜೆರ್. ಕೆಲವೊಂಜಿ ದೂರಡ್ದ್ ಬತ್ತಿನ ಪಾಪದಾಕ್ಲೆಗ್ ಇಲ್ಲಡ್ ಉನಸ್ ಪಿರ ಪೋವರೆಗ್ ಬಸ್ಸ್‌ದ ಕಾಸ್ ಕೊರ್ತಿನಲ ಉಂಡುಗೆ. ಆಕ್ಲೆಗ್ ಮಾತ್ರತ್ತ್ ತನ್ನ ಕೈತಾಲ್ ಬರ್ಪುನಂಚಿನ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆದ ವಂತಿಕೆ-ವರಾಡಗ್ಲ ಇಜ್ಜಿಂದ್ ಕೈನ್ ತಾರಮ್ಮಯ್ಯೆ ಮಲ್ತಿನಾರತ್ತ್. ಪುದರ್ ಬಯಕಂದೆ ಇರೆ ಮದೆತ ಕಾಯ್ದಲೆಕ್ಕ. ಬಲತ ಕೈ ದಾನ ಮಲ್ತಿನೆನ್ ದತ್ತ ಕೈಕ್ ಗೊತ್ತಾವಂದಿಲೆಕ್ಕ ದಾನ-ಧರ್ಮ ಮಲ್ತಿನಾರ್, ಪತ್ತ್ ಪೈಸೆ ದಾನ ಮಲ್ತ್‌ದ್. ಪತ್ತ್‌ಲಕ್ಷ ಕೊರ್ತಿನಲೆಕ್ಕ ಮಾತಾ ಎನ್ನಡ್ದ್... ಎನ್ನಡ್ದ್‌ಂದ್ ಪುಗೆಲ್ ಬೊಟ್ಟೊಂದ್ ಬೋರ್ಡ್‌ಡ್ ಮಲ್ಲ ಪುದಾರ್ ಪಾಡ್ದ್ ನೇಲಾವುನಂಚಿನಾಕ್ಲೆಡ್ದ್ ಬಡಾಯಿ ಕೊಚ್ಚುನಾರೆಡ್ದ್ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಭಾರಿ ದೂರ.

ಸರಸ್ವತಿ ಉಪ್ಪುನಲ್ಪ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಉಂತುಜಲಾಂದ್ ಪನ್ಪುನವು ಮೇರ್ನ ಪಾಲ್‌ಗ್ ಸತ್ಯ ಆದಿತ್‌ಂಡ್. ವಕಾಲತ್ತ್‌ಡ್ದ್ ಬರ್ಪುನಂಚಿನ ಕಾಸ್ ಪಾಪದ ಕಾಸ್‌ಂದ್ ಆರ್ನ ಮನಸ್ಸ್‌ಡಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ಆರ್ನ ಜೋಕ್ಲೆನ್ ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿಗ್ ಸೇರ್ಸಾಯೆರ್. ಎಚ್ಚ ದಾಯೆ? ಮೋಕೆದ ಭಕ್ತಿಡತ್ತ್‌ಡ ದಿನತ ಪುಡೆಟ್ ಇಲ್ಲ ಬಾಕಿಲ್ಡ್ ಕಂಡಡಾತಿನ ಬುಲೆ-ಕಾನಿಕೆನ್ ಕನತುಂಡ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಅವೆನ್ ಪಿರಕಡಬುಡುಂಡ ಆಕ್ಲೆಗ್ ಬೇನೆ ಆವಂದ್. ಕಾಸ್ ಕೊರ್ದ್ ಗೆತೊಂದಿತ್ತಿನ ಸತ್ಯದ ನರಮಾನಿ ಆರ್.

ವಕೀಲೆ ಆಯಿನಾಯೆ ಮಾತಾ ಕಾಯ್ದೆಲೆನ್ ಅರೆತ್‌ದ್ ಲೇಪನ್ ಮಂಡೆಗ್ ತಿರ್‌ಪಲೆ ಪಾಡುಜ್ಜೆ. ದಾದೈನ್ ಒಲ್ಪ ನಾಡ್ದ್ ಪತ್ತೊಡ್‌ಂದ್ ಆಯೆಗ್ ಆಯನ ಬೇಲೆದ ಅನುಭವ ಕಲ್ಪಾದ್ ಕೊರ್ಪುಂಡು. ಐತ ಸೂಕ್ಷ್ಮದ ನಾಡಿದ್ ಮಿಡಿತ ಆಯೆನ ಕೈವಶ ಆಂಡ. ಆಯೆ ಪುದರ್ ಪೋಯಿನ (ಯಶಸ್ವಿ) ವಕೀಲೆ ಆಪೆಂದ್ ಪನ್ಪುನೆಕ್ಕ್ ಆರೊಂಜಿ ಉದಾರ್ಮೆ. ಕೆಲವೆರೆಗ್ ಎಲ್ಯ ಮಟ್ಟ್‌ದ ಲಡಾಯಿನ್... ಮಲ್ಲೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಮನಸ್ಸ್-ಮನಸ್ಸ್‌ದ ಗಡಿನ್ ಕೆಜಲುನಲೆಕ್ಕ ಮಲ್ಪಾದ್. ಪೋಡಿಗೆ ಕೋರ್ಟ್‌ದ ಮುಟ್ಟಿಕಲ್ಲ್‌ಗ್ ಮಿತ್ತರುನಲೆಕ್ಕ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಉಂಬುರು (ಜಿಗಣೆ)ದಲೆಕ್ಕ ಕಾಸ್‌ನ್ ವಸೂಲಿ ಮಲ್ಪುನಂಚಿನ

ಪೊಡಿ ವಕೀಲೆರೆನ್ (ಪುಟ್ ಲಾಯೆರ್) ತೂನಗ... ಶಿವರಾಯೆರ್‌ಗ್ ಕೋಪಡ್ ಪಿಸಿರ್‌ರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅಂಚಿನಾಕ್ಲೆಡ್ದ್ ಆರ್ ದೂರ ಇತ್ತೆರ್. ಕೆಲವೊರ ಅಂಚಿನ ಕೇಸುಲು ಆರ್ನ ಕೈತಲ್ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್, ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿ ತೆರಿದ್ ರಡ್ಡ್ ಪಾರ್ಟಿದಾಕ್ಲೆನ್ ತರ್ಪುಡಾದ್ ದುಂಬಗಾಪುನ ಧನಹಾನಿ, ಸಮಯ ಹಾನಿ, ಮಾನ ಹಾನಿದ ಸಂಗತಿಲೆನ್ ಆಕ್ಲೆ ಮನಸ್ಸ್‌ಗ್ ನಾಟುನಲೆಕ್ಕ ಪಂಡ್‌ದ್ ರಡ್ಡ್ ಪಾರ್ಟಿದಾಕ್ಲೆನ್ ರಾಜಿ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಸಂಬಂಧಗ್ ಬೆಸಿಗೆ ಪಾಡುನಂಚಿನ ಉಡಲ್ ಅರೆಗತ್ತಾವಂದೆ ಬೇತೇರೆಗ್ಲ ಇತ್ತಿಜ್ಜಿ. ಇತ್ತೆಲ ಈ ಇಲ್ಲ್ ಈ ಆಸ್ತಿ ಬದ್ಕ್ ಭಾಗ್ಯ ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮೆರ್ದ್ ಒರಿತುಂಡುಂದ್ ನೆಂಪು ಮಲ್ಪುನಾಕುಲ್ಲೆರ್. ಈ ಮಾತಾ ಕಾರಣಡ್ದ್ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಪಂಡ ಜಿಲ್ಲೆದ ಹೆಚ್ಚದಾಕ್ಲೆಗ್ ಗುರ್ತ-ಅರ್ತ ಇತ್ತಿ ಮಾನ್ಯೆರಾದಿತ್ತೆರ್.

ನಮಡ ಜ್ಞಾನಲ ಉಂಡು. ಅಜ್ಞಾನಲ ಉಂಡು. ಪಗೆಲ ಉಂಡು. ಮೋಕೆಲ ಉಂಡು. ಆಂಡ ಉಂದೆನ್ ಏರ್ಲ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ್ ಒಪ್ಪರೆ ತಯಾರಿಜ್ಜೆರ್.

"ಎಲ್ಯ ಗುರಿ, ಮಲ್ಲಾಸ್ತಿಕೆ, ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮರ್ಯಾದೆ, ಆಸ್ತಿ, ಬದ್ಕ್, ಭಾಗ್ಯ ಈ ವಿಚಾರಲೆಗ್ ಊರ್ದ ಮಲ್ಲ-ಮಲ್ಲ ಮಂಡೆಲು ಎರಕ ಪಾಡೊಂದು ಕುಲ್ದೆರ್. ಇಂಚನೇ ದುಂಬುವರಿಂಡ ದಾದಾವು? ಪೊಸ ಪ್ರಯತ್ನ ಮೂಡ್ದ್ ಬರೊಡು. ಪರಪಂಚಾಂಗಡ್ ಪೊಸ ಕಟ್ಟೋಣ ತರೆದೆರೊಡು. ಪತ್ತ್ ಜಾತಿ-ಧರ್ಮ ಪತ್ತಪ್ಪೆನ ಜೋಕ್ಲು ಒಟ್ಟಾದ್ ಐತ ಎಡ್ಡೆ-ಪಡ್ಕೆದ ಗುರ್ಕಾಮೆನ್ ತೂವೊಡು, ನಾಲ್ ಗೋಡೆದ ನಡುಟತ್ತಿನ ಪೊಂಜೋಕ್ಲೆನ ಬದ್ಕ್‌ಲ ಬಂಗಾರಾವೊಡು." ಇಂಚ ಮಾತ ಜವನತ್ತಿಕೆದ ತಡ್ಯಗ್ ಕಾರ್‌ದೀಯಿನ ಶಿವರಾಯೆರೆಗ್ ನೂದ್ ಕನಕುಲು. ನೂದೈಟ್ ಕಾಲ್ ಪಾಲಾಂಡಲ ನ್ಯಾಯ ಒದಗಡ್‌ಂದ್ ಜನಕ್ಲೆನ್ ಒಟ್ಟ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಹಳ್ಳಿ-ಹಳ್ಳಿ ತಿರ್ಗ್‌ಯೆರ್, ಬೇತೆ-ಬೇತೆ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಲೆನ್ ಉಂಡು ಮಲ್ತೆರ್. ಮಾರ್ಗ-ಸಂಕ ಮಲ್ಪಯೆರ್. ಶಾಲೆಲೆನ್, ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಲೆನ್ ಉಂಡು ಮಲ್ತೆರ್. ಇಂಚ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ನೈತಿಕ ಏಳಿಗೆಗಾದ್ರ ನುಪ್ಪು-ನೀರ್, ಸಂಸಾರದ ಎಡ್ಡೆಲೆನ್, ಬುಡದಿ ಜೋಕ್ಲೆನ್ ಮದತ್‌ದ್ ನಿಸ್ವಾರ್ಥಡ್ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಾಯಿನ ಪುನ್ಯ ಪುರುಷೆರ್ ಶಿವರಾಯೆರ್.

ಸಹಕಾರಿ ಚಿಂತನೆ

"ಜನಕ್ಲೆಗ್ ಜೀವ ಇತ್ತಿನೈಡ್ದೆ ಮುಟ್ಟ ಭಾವನೆ ಬೋಡು. ಭಾವನೆದ ಪಿರವು ಶೋಧನೆ ಬೋಡು. ದೇಶಡ್ದ್ ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ದಾದ ಲಾಭಂದ್ ಎನ್ನುನೈಡ್ದ್ ದೇಶಗ್ ನಮ ದಾದ ಕಾನಿಕೆ ಕೊರ್ತ್‌ಂದ್ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೂಡೊಡು ನಮ್ಮಡ. ಆಯುಷ್ಯ ಇತ್ತಿನಂಗೆ ನಮ ಎಂಚನೋ ಎಂಚ ಬದ್ಕುನೆಟ್ಟ್ ದಾದ ಅರ್ಥ ಉಂಡು? ಈ ಶೋಧನೆದ ಬೋಧನೆ ಎನ್ನಡ್ದೇ ಆವೊಡು. ನಾಡುನಂಚಿನ ಈ ಶೋಧನೆಡ್ ಪೊಸ ತೆಗ್‌ಲ್ ತೋಜೊಡು ಪನ್ಪಿ ಅಂಗಲಾಪುಡ್ ಆರ್ ತನ್ನ ಬದ್ಕ್‌ದ ಒಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚ ಗಮನ ಕೊರಂದೆ. ದುಃಖಡಿಪ್ಪುನ ಜನಕ್ಲೆಗ್ ತುಡರಾವೊಡ್‌ಂದ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಾದ್ರ ತನ್ನ ಬದ್ಕ್‌ನ್ ಗಂಧದಲೆಕ್ಕ ತರೆತೆರ್.

ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಪಂಡ ತುಳುನಾಡ್ ಆನಿಗ್ಲ ಇನಿಗ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಡೇ ಮಾತ್ರತ್ತ್ ಭಾರತ ದೇಶಡೇ ಮಲ್ಲ ಪುದರಿತ್ತಿ ಊರು. ಮುಲ್ತ ಜನಕ್ಲು ಪೊರ್ಲುಡ್ ವಿದ್ಯೆಡ್ - ಬುದ್ದಿವಂತಿಕೆಡ್, ಗುನ ನಡತೆಡ್ ದುಂಬುಲ್ಲೆರ್ಂದ್ ಪುಗರ್ತೆಗ್ ಕಾರಣಕರ್ತರೆಡ್ ಶಿವರಾಯೆರ್ಲಾ ಒರಿ ಪನ್ಪಿನೆಕ್ ಸಂಶಯೊನೇ ಇಜ್ಜಿ.

ಬ್ಯಾಂಕ್‌ದ ಕಳಟ್

ಮುಲ್ತಾಕ್ಲು ಪ್ರಪಂಚಡೇ ಒಂಜಿ ಮಾದರಿಗ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನಕ್ಲು. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ ಅಪಗ ಹೆಚ್ಚದ ಹಳ್ಳಿಲೆಡ್ ಮಾರ್ಗ, ಶಾಲೆ ದಾಲಾದಾಂತೆ ಬೆನ್ನಿದಾಕ್ಲು ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟದೊಟ್ಟುಗ್ ಅವಿಜ್ಞಾನಡ್ ಬದ್ಕುನೆಕ್ಕ್ ಎಂಚ ಪಿರಿಕಟ್ಟ್ ಮಲ್ಪೊಲಿಂದ್ ರಾತ್ರೆ ಪಗೆಲ್ ಯೋಚನೆ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ಶಿವರಾಯೆರ್ ಸಹಕಾರ ತತ್ವೊಡು ಆತ್ ಮೋಕೆ ತೋಜಾಯೆರೆ ಕಾರಣ ಪಂಡ ಆರ್ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮಿತ್ತ್ ನಂಬಿಕೆ ಇತ್ತಿನಾರ್. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಪದ್ಧತಿಡ್ ಮಾತೆರ್ಲಾ ಬೆರಿಸಾಯೊಗಾದ್ ಸರ್ಕಾರೊದಂಚಿಯೇ ತೂಪಿನಕುಲು. ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗ್ ಸೇರ್ಯೆರ್ಂದಾಂಡ ಅಕುಲು ಪ್ರತಿಯೊಂಜೆಗ್ಲಾ ಸರಕಾರದಂಚಿ ತೂಪುಜೆರ್. ಅಕುಲಕುಲೆಗ್ ಬೋಡಿತ್ತಿನೆನ್ ಅಕುಲಗುಲೇ ಮಲ್ತೊನುವೆರ್. ನನೊಂಜಿ ಕಾರಣ ಅಕುಲಕುಲು ಬುಳೆಪಯಿನ ಬುಳೆಕ್ ಅಕುಲೆಗ್ ಸರಿಯಾಯಿನ ಬಿಲೆ ತಿಕ್ಕುಂಡು. ಬೊಕ್ಕ ಅಕುಲೆಗ್ ಬೋಡಿತ್ತಿನ ದುಡ್ಡು ಕಮ್ಮಿ ಬಡ್ಡಿಡ್ ಅಕುಲೆ ಪಡೆಯರೆಗಾಪುಂಡು. ಆತೇ ಅತ್ತ್ ಅಕುಲೆ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಡು ಬತ್ತಿನ ಲಾಭೊನು ಅಕುಲಕುಲೇ ಪಟ್ಪೊನ್ಯರೆಗಾಪುಂಡು. ಈ ಮೂಜಿ ಕಾರಣಲೆನ್ ಎನ್ನ್ಯೊಂದು ಶಿವರಾಯೆರ್ ಸಹಕಾರಿ ತತ್ವೊನು ಮೆಚ್ಚೊಂಡೆರ್.

''ಕರ್ಮಣ್ಯೇ ವಾಕಾರಸ್ತೆ ಮಾಫಲೇಶು ಕದಾಚನ' ಗೀತೋಪದೇಶ ಮಲ್ತಿನ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತತ್ವದಲೆಕ್ಕ... ಆ ಜವನನ ಮಂಡೆಡ್ ನೂದು ಸಂಗತಿಲು ಮೆಂಚೊಂದಿತ್ತ್ಂಡ್. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಮ್ಮ ಜನ್ಮ ಸಿದ್ಧ ಹಕ್ಕು ಪನ್ತಿನ ಲೋಕಮಾನ್ಯರ ಪಾತೆರ ಆರೆಗ್ ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಪಂಡಿ ಪಾತೆರದಲೆಕ್ಕ ನಡಪು ಗಾಂಧೀಜಿನ ಈ ಪಾತೆರ ಆರೆಗ್ ಪೊದಿಕೆ. ಗ್ರಾಮೋದ್ಧಾರ, ಹರಿಜನೋದ್ಧಾರ ಆರ್ನ ಉಸುಲು, ಸೇವೆದ ಬೇಲೆಡೇ ಕೈಲಾಸಂದ್ ಎನ್ನೊಂದಿತ್ತಿನಾರ್. 1904ಡ್ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸಹಕಾರಿ ಕಾಯಿದೆ ಜ್ಯಾರಿಗ್ ಬತ್ತಿನ್ಯೆಡ್ದಾವರ ಐತ ಮುಖಾಂತರ ಬಡಪತ್ತ್‌ದ ಬೆನ್ನಿದಾಕ್ಲೆಗ್ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಯದ ಕಾರ್ಯಗಾತ್ರ ಅಪಗದ ಮದರಾಸು ಸರಕಾರಗ್ ಮೇಲ್ ಮೇಲ್‌ಗ್ ಕಾಕಜಿ ಬರೆದ್ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆಯೆರ್. ಆರ್ನ ಈ ಭಗೀರಥ ಪ್ರಯತ್ನಡು 1909ಡ್ ಪುತ್ತೂರುಡು ಸಹಕಾರಿ ಟೌನ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಸಹಕಾರಿ ಪಿತಾಮಹೆಂದ್ ರಾಜ್ಯಡೇ ಪುದರ್ ಪಡೆಯೆರ್. ಸಹಕಾರ ಪಂಡ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ, ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಪಂಡ ಸಹಕಾರಂದ್ ಪನ್ಪುನ ಪಾತೆರ ಅಪಗ ಊರೊರ್ಮೆ ಚಾಲ್ತಿಡಿತ್ತ್ಂಡ್.

ಆಂಡ ಜಗತ್ತ್‌ದ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ತತ್ವೊಲೆಡ್ ಎಡ್ಡೆತ್ತಿನಲ ಉಂಡು. ಪಡ್ಕೆದಲ ಉಂಡು.

ಒಂಜಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನನೊಂಜೆಕ್ ವಿರುದ್ಧ. ಕನತ ಬಾಲೆ ಪುಟ್ಟ್‌ದಿನ ಸಮ. ಆಂಡ ಐಕ್ ಬಾಲಗ್ರಹಬಾಧೆ ಸುರು ಆಂಡ ದಾದಾವು? ಆರ್ನ ಈ ಪೊಸ ವಿಚಾರದ ಕಟ್ಟಲೆಗ್ ಜನಮಾನಿಗ್ ನಂಬಿಕೆ ಬೈದಿಜಿ. ಆಂಡ ಶಿವರಾಯೆರ್ ದುಂಬು ದೀತಿನ ಪಜ್ಜೆನ್ ಪಿರ ದೆತ್‌ಜೆರ್. ಆರ್ನ ಸಾಧನೆದ ಗುಟ್ಟು ಪಂಡ ಸುರುಕು ಈಡ್. ಬೊಕ್ಕ ಬೋಂಟೆ. ಈ ರಡ್ಡೈಕ್ ಬೋಡಿತ್ತಿನವು ಧೈರ್ಯ, ಚಲ ಆರೆಗಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಡ್ದ್ ಎರ್ಲ ಸಾಲ ದೆಪ್ಪುಂದೆ ಪೋನಗ... ಶಿವರಾಯೆರೇ ಸುರುಕು ಸಾಲದೆತ್ತೆರ್. ಬೊಕ್ಕ ಐತ ಉಪಯೋಗನ್ ಮೇಲ್ ಮೇಲ್‌ಡ್ ಸಭೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಪ್ರಚಾರ ಮಲ್ಪುನಗ ಜನಕ್ಲೆಗ್ ಐತ ಎಡ್ಡೆತ್ತಿನೆನ್ ಅರ್ಥ ಮಲ್ತೊಂದು ವ್ಯವಹಾರ ಮಲ್ಪರೆಗ್ ಸುರುಮಲ್ತೆರ್. ಆರ್ ಬಿತ್ತ್ ಪಾಡ್ದ್ ಮಲ್ಲೆ ಮಲ್ತಿನ ಮರ ಬುಲೆದ್ ಮರನಿಲಿಕೆ ಪರ್‌ಂದ್ ಕೊರ್ಪುನೆನ್ ತೂದ್–ಜನಕ್ಲೆನ್ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆದ ಹಳ್ಳಿಲೆಗ್ ಬೋರಿದ ಗಾಡಿಡ್, ಓಡಡ್ ಅತ್ತಂದೆ ಗುಡ್ಡೆ, ತೋಟ, ಕಂಡ ದಂಟೋಂದ್ ಬಜಿ ಕಾರ್‌ಡ್ ಪೋದ್ 'ಸಹಕಾರ ತತ್ವ'ದ ಮಹತ್ವನ್ ವಿವರಿಸಾದ್ ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಲೆನ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಈ ಗೌಜಿಡಾರ್ ತನ್ನ ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಗ್ ಎಣ್ಮೆ ನೀರ್ ಬುಡೊಡಾಂಡ್. ಇಲ್ಲ್ ಸಂಸಾರನ್ ಮದಪೊಡಾಂಡ್.

ಆರ್ನ ಸೇವೆನೇ ಅಂಚನೆ. ಪುದಾರ್‌ಗಾತ್ರ ಪೇಪರ್‌ಡ್ ವರದಿ ಪೋಟೋ ಇಜ್ಜಿ, ಸಭೆ, ಸಮಾರಂಭದ ಗೌಜಿ ಇಜ್ಜಿ ಮಣ್ಣ್‌ದ ಮುದ್ದೆನ್ ಗುಡ್ಡೆ ಆದ್ ತೋಜಾವರೆಗ್ ಭೂತಕನ್ನಡಿ ಬೋಡು. ಆಂಡ ಹಿಮಾಲಯಗ್ ಬೊಡ್ಚಿ. ಆನೆಗ್ ಗಂಟೆ ಕಟ್ಟ್‌ಂಡ ಮಾತ್ರನೇ ಆನೆ ಅತ್ತ್.

ಪುತ್ತೂರ್ಡ್ ಉದಿಪನ ಆತಿನ ಒಂಜಿ ಸಂಸ್ಥೆ. ಜಿಂಜ ಕಬರಾದ್ ಉಡೆದ್ ಇತ್ತೆದ ಉಡುಪಿ – ಕಾಸರಗೋಡ್‌ಡ್ಲ ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಸಂಸ್ಥೆಲು ಕೊಡಿತ್‌ಂಡ್. ಸಹಕಾರಿ ಬಂಧುಲೆಗ್ ಪುತ್ತೂರು ಪವಿತ್ರ ಕಾಶಿ ಆಂಡ್. 2ನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಪೊರ್ತ್‌ಗ್ ಕಂಡದ ಬುಲಕ್ಲೆನ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣೊಡ್ ಸರಕಾರೊಗು ಲೆವಿ ಕೊರೊಡ್‌ಂದ್ ಕಾನೂನು ಬತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಶಿವರಾಯೆರ್ ಬೆನ್ನಿ ಬೆನ್ಪುನಾಕ್ಲೆಗ್ ತೊಂದರೆ ಆವರೆ ಬಲ್ಲಿಂದ್ ದ.ಕ. ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಸೊಸೈಟಿನ್ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್. ಅಪಗದ ಮದ್ರಾಸ್ ಸರಕಾರ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಕಾರ್ಯ ಕುಶಲತೆನ್ ಮೆಚ್ಚಿದ್ ಐತ ಮಾತಾ ಪುದೆನ್ ಆರ್ನ ಪುಗೆಲ್‌ಗ್ ಜಾರಾಯೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ತುಳುನಾಡ್ದ ಕೊಡಿಕಡೆಲ ಸಹಕಾರದ ಬಿತ್ತ್‌ನ್ ಬಿತ್ತ್‌ದ್ ನೀರ್ ಗೊಬ್ಬರ ಪಾಡ್ದ್ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಲೆನ ಕೊಡಿಪುಗು ಪಂಚಾಂಗ ಪಾಡ್ಯರೆಗಾಂಡ್. ಶಿವರಾಯೆರ್ ಸಾರ ಸಾರ ಕೂಟೊಗ್ ತಂಪುದ ನಿರೆಲಾಯೆರ್. ಈ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಲೆಗ್ ಕಾಸ್‌ದ ಸಾಯಮಲ್ಪರೆಗಾತ್ರ ದ.ಕ. ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕೋಪರೇಟಿವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ್ 1914ಡ್ ಪುತ್ತೂರುಡು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಅಯಿನ್ ಮಂಗಳೂರ್ಗ್ ವರ್ಗಾವಣೆಮಲ್ತೆರ್. ಅಪಗ ಆರೇ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ಪಟ್ಟಿನ್ ವಹಿಸೊನೊಡುಂದ್ ಮಾತೆರ್ಲ ಒತ್ತಾಯ ಮಲ್ಪುನಗಲ ಆರ್ ಒಪ್ಪಂದೆ ಆ ಮಾನಾದಿಗೆನ್ ರಾಮರಾಯೆರೆಗ್ ಬುಡ್ದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಒತ್ತ್ ಗುರ್ಕಾರೆ ಈರಾವೊಡ್‌ಂದ್ ಮಾತೆರ್ಲ ಹಟ ಪತ್ತ್‌ನಗ ಆರೆಗ್ ಒಪ್ಯೊಡಾಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ 1914ಡ್ದ್

1928 ಮುಟ್ಟ ಆರ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗ್ ಕಾರನಕರ್ತೆರಾಯೆರ್.

"1931ಡ್ ಸುರುತ ಸತ್ತಿಗ್ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ದ ಗುರ್ಕಾರೆರಾದ್ 1952 ಮುಟ್ಟ ಪಂಡ 21 ವರ್ಷ ಮುಟ್ಟ ಪೊರ್ಲುಡ್ ನಡಪೋಯೆರ್."

ಕಡಲ್‌ಗ್ ಕಡಲೇ ಸಾಟಿ ಪನ್ಪುನಲೆಕ್ಕ ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆಯಿನ ಕಡಲ ತೀರದ ಭಾರ್ಗವೆ ಡಾ. ಕೋಟ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರೆನ್ ದೂರದ ಕುಂದಾಪುರಡ್ದ್ ಪುತ್ತೂರ್‌ಗ್ ಲೆಪ್ಪಾಯೆರ್. ಆರೆಗ್ ಪುತ್ತೂರುಡು ಕುಲ್ಲರೆ ಜಾಗ ಮಲ್ತ್‌ಕೊರ್ದು ಆರೆ ಬರವಣಿಗೆಗ್ ಬೆರಿಸಾಯೊ ಕೊರ್ಯೆರ್.

ಕಾರಂತೆರೆನ ಪತ್ತ್ ಮೋನೆದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಗ್ ಚಟುವಟಿಕೆಲೆಗ್ ತಾಂಗ್ ಕೊರ್ತಿನಾರ್. ವಿಶ್ವರೂಪಿ ಶಿವರಾಯೆರ್.

ಆರ್ ಆರ್ಥಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಬೊಕ್ಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾತ್ರ ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಯೋಜನೆ ಸಾಧನೆನ್ ತೂದು ಆ ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವೊದ ತೀಕ್ಷ್ಣಮತಿನ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ಪುರೆಗೇ ಸಾದ್ಯದಾಂತಿನ ಕೃತಶಕ್ತಿನ್ ಆರೆನ ವರ್ಚಸ್ಸ್‌ನ್ ತೂನಗ ಇಂಚಿನ ಮಲ್ಲ ಮಾನ್ಯೆರ್ ಪುಟ್ಟುದು ಬತ್ತಿನ ಪುತ್ತೂರು ಪುಣ್ಯ ಭೂಮಿ. ಆರೆನ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯೊಲೆಡ್ದ್ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಿನಕುಲು ಪುಣ್ಯವಂತೆರ್‌ಂದ್ ಆರೆನೊಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಂದೊಂದಿತ್ತಿನ ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್ ಬರೆತೆರ್.

ಕೃಷಿಕೆರ್ನ ಉತ್ಪನ್ನಗ್ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಲೆನ ಉಪದ್ರಡ್ ಲಾಭ ತಿಕ್ಕಂದೆ ಪೋನಗ ಬ್ಯಾರಡ್ ಮೋಸ-ಸುಲಿಗೆಲೆನ್ ಎದಿರೊಪ್ಪುನ ಶಕ್ತಿ ರೈತರೆಗಿಜ್ಜಿಂದ್ ಆಕ್ಲೆನ ಅನುಕೂಲಗಾತ್ರ ಪುತ್ತೂರ್‌ಡ್ ಕೃಷಿಕೆರ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘನ್ 1919ಡ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್.

ಆರಾಮ್ ಹರಾಮಂ ಹೈ. ಈ ಪಾತೆರನ್ ಭಾರತದ ಸುರುತ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಪಂಡಿತ್ ಜವಹರಲಾಲ ನೆಹರೂ 50 ವರ್ಷದ ಪಿರವು ಗಂಟೆ ಬೊಟ್ಟ್‌ದ್ ಅವೆನ್ ಐಯ್ದ್ ದುಂಬೇ ಶಿವರಾಯೆರ್ ತಮ್ಮ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ದ ಉಸ್ತುವಾರಿಡ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ತೋಜಾಯೆರ್. ಬೇಲೆ ಕಲ್‌ವೆರ್ನ್, ಹಡೆಪಟ್ಟಾಂಗ, ಚಪ್ಪೆ ಕೊಚ್ಚುನಾಕ್ಲು. ಊರುದಾಕ್ಲೆನ್ ತೂಂಡ ಆರ್ ದುರ್ವಾಸಮುನಿ ಆವೊಂದಿತ್ತೆರ್.

1917ಡ್ ಸದಾನಂದ ಸಹಕಾರಿ ಛಾಪಖಾನೆನ್ ಉಂಡು ಮಲ್ತಿನವು ಇಡೀ ಭಾರತ ದೇಶಡೇ ಸುರುತ ಸಹಕಾರಿ ಮುದ್ರಣಾಲಾಯಂದ್ ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆಂಡ್.

ಬೊಕ್ಕ

- ★ ಹರಿಜನ ವೆಲ್‌ಫೇರ್ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ
- ★ ಪುತ್ತೂರು ಭೂ-ಅಂಡಮಾನ ಬ್ಯಾಂಕ್
- ★ ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ
- ★ ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲಾ ಸಹಕಾರಿ ಸಗಟು ಮಾರಾಟ ಸಂಸ್ಥೆ
- ★ ಸಹಕಾರಿ ಧಾನ್ಯದ ಬ್ಯಾಂಕ್

ಗೌಡೆರ್ನ, ಬಂಟೆರ್ನ, ಜೈನ, ದಲಿತ ಜನಾಂಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯ

★ ಸಹಕಾರಿ ಲೇಬಲ್ ಯೂನಿಯನ್

★ ಸಹಕಾರಿ ಲೈಫ್ ಇನ್ಶೂರೆನ್ಸ್ ಕಂಪನಿ

★ ಸಹಕಾರಿ ನೌಕರರ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ

★ ವರ್ತಕರ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ

ಪೊಂಜೊಕ್ಲೆನ ಏಳಿಗೆಗಾತ್ರ ಮಹಿಳಾ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ

★ ಉತ್ತಮ ಜೀವನ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ

★ ಜೇನು ಕೃಷಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ

★ ಮೀನುಗಾರರ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ

ಇಂಚ ಒಂಜತ್ತ್ ರಡ್ಡತ್ತ್. ನೂರ್ದಿನ್ನೂದ್ ಸಂಘಲೆನ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿದ ಇತಿಹಾಸಡ್ ಪುತ್ತೂರ್‌ಗ್ ಸುರುತ ಮಾನಾದಿಗೆ ಉಂಡು. ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಇಷ್ಟೆರಾಯಿನ ಬೈಂದೂರು ಪ್ರಭಾಕರ ರಾವ್, ಬಿ. ವೆಂಕಟ ಕೃಷ್ಣರಾವ್, ಬಿ. ಮಂಗೇಶರಾವ್, ಎನ್. ಗಣಪತಿ ರಾವ್, ಪಿ. ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿ ಮೊಕ್ಲೆನ ಬೆರಿಸಾಯ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಒಂಜಿ ಕಾಲಡ್ ಬಜಿ ಮಲೆತ ಪ್ರದೇಶಂದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಪುತ್ತೂರು ಅಪಗ ಜ್ವರ, ಸೀಕ್‌ದ ಮುದೆಲ್ದ ಕಾಡ್‌ಂದ್ ಎನ್ನಿನ ಊರು. ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಇಂದ್ರಜಾಲ್‌ಡ್ ಮುತ್ತೂರಾದ್ ಪರದೇಶಡ್ಲ ಸುದ್ದಿ ಆದ್ ಪುದಾರ್ ಪಡೆಂಡ್.

ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಸಾಧನೆನ್ 1921ಡ್ 'ದಿ ಮಿಲ್ಸಿಗೇಟ್ ಮಂತ್ಲಿ' ಈ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪೇಪರ್‌ಡ್ ಆರ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಒಂಜಿ ಪುಟ ನಿಲಿಕೆ ಭಾವಚಿತ್ರ ಸಮೇತ ಮೆಚ್ಚಿಕೆದ ಲೇಖನನ್ ಬರೆದ್ ಮದಿಪುದ ಮಾನಾದಿಗೆನ್ ಕೊರ್ತಿನವು ಎಲ್ಯ ಸಂಗತಿ ಅತ್ತ್. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರಡ್ದ್ ಆ ಬಿರ್ದ್‌ನ್ ಪಡೆಯೊಡಾಂಡ. ಮಲ್ಲ ಭಾಗ್ಯ ಬೋಡು, ಈ ಮಾನಾದಿಗೆನ್ ಭಾರತ ದೇಶದ ಬಿರೆಲೆನಿಕೆದಾತ್ ಜನಕ್ಲು ಮಾತ್ರ ಪಡೆತಿನಾಕ್ಲೆನೊಟ್ಟುಗ್ ಮೇರ್ಲ ಒರಿ. "ಯಾನ್ ನಿಕ್ಕಾದ್ರ... ಈ ಎಂಕಾದ್ರ... ನಮ ಮಾತ ದೇಶಕ್ಕಾದ್ರೆಂದ್ ನಂಬ್‌ದಿನ. ನಂಬಿಲೆಕ್ಕ ಮಲ್ದ್ ತೋಜಾದಿನ ಶಿವರಾಯೆರ್. ಅಖಿಲ ಭಾರತದ ನಾಯಕತ್ವದ ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದ್ ಪುದಾರ್ ಪಡೆಯುನಂಚಿನ ಶಕ್ತಿ-ಭಾಗ್ಯ ಆರೆಗಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆಂಡ ಆರ್ "ಗ್ರಾಮ ಭಾರತ ನಿರ್ಮಾಣನೇ ಎನ್ನ ಗುರಿ, ಐತ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಸಹಕಾರ ಕ್ಷೇತ್ರಗ್ ಎಡ್ಡೆಪ್ಪುದ ಸಾಧನ. ಆತ್ಮ ಸಂತೃಪ್ತಿಡ್ ಮಲ್ಪುನಂಚಿನ ಬೇಲೆ ಪೊರ್ಲುಡು ನಡಪೊಡು. ನೂದ್ ಓಡಗ್ ಕಾರ್‌ದೀದ್ ದಾದಲ ಕೋಡಿ ಮುಟ್ಪೊಂದಿನ್ನೆಡ್ದ್ ಜಿಲ್ಲೆ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ "ಸಹಕಾರ ಆಂದೋಲನದ ಶಂಖ ಮೊಲಗಡ್‌ಂದ್ ಆರ್ನ ಸತ್ಯದ ಪಾತೆರ. ಇಜ್ಜಿಡ ಅಪಗ ಆರ್ ಕೇಂದ್ರದ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲಡ್ ಮಂತ್ರಿ ಆದ್ ಮೆರೆದಿತ್ತೊಲಿ. ಪುತ್ತೂರು ಪಂಡ ಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿದ 'ರಾಕ್‌ಡೇಲ್' ಪಂಡ್‌ದ್ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ಡ್ ಪುದರ್ ಬರ್ಪುನೆಕ್ಕ್ ಆರ್ ಪುರುಸೊತ್ತುದಾಂತೆ ಬೆಂದಿನನೇ ಕಾರಣ."

ಪುತ್ತೂರ್‌ದ ಈ ಶಕಪುರುಷನ ಮೆದುಲ್‌ಡ್ ಮೆಂಚುನ ಕಜ್ಜಕೊಟ್ಯದ ಉದಿಪುಡೇ ಅರ್ನ ಬದ್ಕ್ ಅರ್ಲ್ಂಡು.

ಶಿಕ್ಷಣೊದ ಕಳಟ್

ಪುತ್ತೂರ್ದ ಪಂಚಾಯತಿ ಬೊಕ್ಕ ತಾಲೂಕು ಬೋರ್ಡುದ ಗುರ್ಕಾರೆರಾತಿನ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರೆಗ್ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆ ಹಳ್ಳಿಲೆದ ಗುರ್ತ ಇತ್ತ್ಂಡ್. ಕೆಲವು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯದಾಂತಿನ ಏತೋ ಕುಗ್ರಾಮಲಿತ್ತ್ಂಡ್. ಆರ್ನ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆಡ್ ಸುರುಕು ಮಲ್ತಿನ ಬೇಲೆ ಪಂಡ ಆಲ್ಪಲ್ಪ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಲೆನ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತಿನವು. ತಾದಿ ಸಂಕ ಮಲ್ತೆರ್. ಇಜ್ಜಿಡ ಆಲ್ಪದ ಪಾಪದ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ವಿದ್ಯೆ ಕಲ್ಪುನು ಪಂಡ ಅವು ಕನತ ಸಂಗತಿ ಆಟತ್‌ಂಡ್. ಆರ್ನ ಸಾಹಸ ಬಿರ್ಸಾತಿಕೆಗ್ ಜೆಂಜ ದಂತ ಕತೆಕ್ಲು ಪುತ್ತೂರ್ದ್ ಇತ್ತೆಲ ಪಾತೆರ ಕತೆಟುಂಡ್. ಪುತ್ತೂರ್‌ಡ್ ವಾ ಸಭೆ ಅತ್ತ್‌ಡ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆದ ಲೇಸಾಂಡಲ ಆರ್ ಉಪ್ಪೊಡು. ಸಹಕಾರ-ಸಾಂಗತ್ಯ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ-ರಾಜಕೀಯದ ಪಿರವುಡಿತ್ತಿನ ತಾಂಗ್ ಕೊರುನಂಚಿನ ಬೆರಿ ಮುಳ್ಳಾದ್ ಆರ್ ಮಾತೆರ್‌ಗ್ಲ ಬೋಡಿತ್ತಿನಾರ್. ಕಾಸ್‌ದಾಕ್ಲುಲ ಸಮ, ಬಡಪತ್ತ್‌ದಾಕ್ಲೆಗ್ಲಾ ಸಮ ಪರಬೇಧ ದಾಂತೆ ಒಂಜೇ ಭಾವನೆಡ್ ಇಲ್ಲದಾಕ್ಲೆನಲಕ್ಕ ಸಲಿಗೆ ಕುಸಿ ವಾಸಿಡ್ ಅರ್ತಿ ಪ್ರೀತಿಡ್ ಬಿಲೆ ಕೊರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಜೋಕ್ಲೆನೊಟ್ಟುಗ್ ಜೋಕ್ಲಾದಿತ್ತೆರ್.

ಕಾಸಿತ್ತಿನಲ್ಪ ಜನ... ಸಕ್ಕರೆ ಇತ್ತಿನಲ್ಪ ಪಿಜಿನ್ ಪನ್ಪಿಲೆಕ್ಕ ಕೆಲವೆರ್ ಅನಗತ್ಯದಾಕ್ಲುಲ ಕಾಸ್‌ಗಾದ್ರ ಅರ್ನಡೆಗ್ ಬರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಕೆಲಸರ್ತಿ ಸೀಕ್‌ಡಿತ್ತಿನ ಬುಡದಿಗ್ ಮರ್ದ್ ಕನರೆಗ್ಲ ಆರೆಡಪ ಕಾಸ್ ಇಪ್ಪುಜ್ಜಿ. ಇಲ್ಲದಾಕ್ಲ್ ಆರೆನ್ ಬಜಿ-ಕೈತ ದಾಸೆಂದ್ ಆಡ್ರ ಪುದರ್‌ಡ್ ಲೆತ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್.

ಒರ ಮಲ್ಲ ಕವಿ ವಿ.ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯೆ ಆರ್ ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಮಗಳೆನ ಮದ್ಮೆಗ್ ಬತ್ತಿತ್ತೆರ್‌ಗೆ. ಅಲ್ಪ ಸಾರೊ ಜನಕ್ಲೆಗ್ ಗಡ್ಡ್‌ದ ಉನಸ್, ತಿನಸ್, ಎಡ್ಡೆ ನ್ಯೆಟ್ ಮಲ್ದಿನ ತೀಪೆದ ಐನಾಜಿ ನಮೂನೆದ ಭಕ್ಷ್ಯಲು? ಸಿಂಗರ್ದಿನ ಪೊರ್ಲುದ ಮಂಟಪ. ಬೇಂಡ್-ವಾಲಗೊದ, ಬೆಡಿ-ಕದೊನಿದ ರಂಪು, ಆಪಗದ ಕಾಲಡ್ ಸಾರಗಟ್ಲೆಡ್ ಮದ್ಮೆಗ್ ಖರ್ಚಾದಿಪ್ಪ್ಂದ್ ಲೆಕ್ಕ ಪಾಡ್‌ತಿತ್ತೆರ್ಗ್. ಆಂಡ ಈ ಕಾಸ್‌ದಾಂತಿ ಕುಚೇಲಗ್ ಎಂಚ ಸಾಧ್ಯಾಂಡ್‌ಂದ್ಲ ಯೋಚನೆ ಮಲ್ತ್‌ದಿತ್ತೆರ್ಗೆ. ಆಂಡ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿ ತೆರಿನಗ ಆರ್ನ ಜನಪ್ರಿಯತೆಗ್ ಮೂಂಕುದ ಮಿತ್ತ್ ಬಿರೆಲ್ ದೀಯೆರ್‌ಗೆ.

ಆ ಮದಿಮೆಗ್ ದಿನಕೂಲಿಡ್ ಬೆನ್ಪುನಾಯೆಡ್ದ್ ಬತ್ತಿನ ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಸಿರಿವಂತೆರ್. ಮಾತಾ ಆರಿ ಕಜಿಪುರ್ಕಾಯಿ ಮುಟ್ಟ, ಗನ್ಸಾಲ್ದ್ ದೊಂಪದ ಅಟ್ಟೆ ಮುಟ್ಟ ಇಂಚ ಒರಿ ಒರಿ ಒಂಜೊಂಜಿ ಬೇಲೆದ ಖರ್ಚಿನ್ ಪಟ್ಟೊಂದು ನನ ಇಂಚ ಮದ್ಮೆ ಆವಂದ್‌ಗೇ ಪನ್ಪಿ ರೀತಿಡ್ ಅಂಚ ಥಾಂ-ಥೂಮ್‌ಡ್ ಮದ್ಮೆ ಮಲ್ಲ್ತಿತ್ತೆರ್ಗ್. ಸಂಸಾರಡ್ ವೈರಾಗ್ಯಮೂರ್ತಿ ಆಯಿನ ಈ ಶಿವಗ್. ಈ ಸಂಗತಿ ಬೊಕ್ಕ ತೆರಿನಿಗೆ. ಲೋಕೊಡ್ ಕಾಸ್‌ನ್ ಎಂಚಲ ಸಂಪಲ್ಪೊಲಿ ಆಂಡ

ಜನಕ್ಲೆನ ಮೋಕೆ ವಿಶ್ವಾಸ ತಿಕ್ಕುನ ಭಾಗ್ಯ ಏತ್ ಜನಕ್ಲೆಗುಂಡು? ಅಪಗ ಮದ್ಮೆ ಆದ್ ಒರಿನ ಆರಿ ತಾರಾಯಿ, ಪರ್ಂದ್ ಕಜಿಪು ಕಾಯಿಲೆನ್ ಮಾತಾ ಊರ್ದ ಬಡವರೆಗ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗ್ ಧರ್ಮಗ್ ಪಟ್ಟಿನ ಗುನಕ್ ವಿ.ಸೀ. ಮೇರ್ ತರೆಬಗ್ಗಿಯರ್ಗೆ. 1932ಡ್ ಮಹಾಳಿರೋಗಡ್ (ಕೊಳೆ ರೋಗೊ) ಅರೆಬುಲೆತಿನ ಬಜ್ಜೆಯಿ ಮಾತಾ ಪಟ-ಪಟ ತಾಲ್ದ್ ಭಾರಿ ನಷ್ಟ ಆಂಡ್. ಅಪಗ ಆರ್ನ ಪಾತೆರ ಡಿಲ್ಲಿಡ್ ನಡತೊಂದಿತ್ತ್ಂಡ್. ಮದ್ರಾಸ್ ಸರಕಾರಗ್ ಸಾಯ ಕೋರ್ದ್ ಮನವಿ ಬರೆಯೆರ್. ಸತ್ಯನ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಲ್ಪರೆಗಾದ್ರ ಅಲ್ಪಡ್ದ್ ಜನ ಬತ್ತೆರ್. ಆರ್ನ ಮನವಿಗ್ ಒಪ್ಪಿದ್ ಪರಿಹಾರಗ್ ಕಾಸ್ದ ಸಾಯ ಮಲ್ತೆರ್. ಕಟ್ಟುನ ತೀರ್ವೆಗ್ಲ ವಿನಾಯಿತಿ ಮಲ್ತೆರ್.

ತೋಟದಾಕ್ಲೆನ್ ಒಟ್ಟುಗ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಬಜ್ಜೆಯ್ದ ರೋಗ ನಿರೋಧಗಾದ್ರ 'ಮಹಾಳಿರೋಗ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ'ನ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಮುಲ್ಪ ಕೀಟನಾಶಕ ರೋಗನಾಶಕ ಅತ್ತಂದೆ ಕೃಷಿಕ್ ಬೋಡಿತ್ತಿನ ಸಾಮಗ್ರಿಲೆನ್ ಸಾಲದ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯರೆಗ್ ಸಾಯ ಮಲ್ತೆರ್. ಮಾಜಿ ವಿಧಾನಮಂಡಲ ಸದಸ್ಯೆರಾಯಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಮುಕುಂದರಾಯೆರ್. ಕೈಲಾಸವಾಸಿ ಪರಶಿವಗ್ ಮುಕ್ಕಣ್ಣಂದ್ ಪುದಾರುಂಡು. ಈ ಶಿವನ ಮೂಜಿಕಣ್ಣ್ ಪಂಡ 1) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ 2) ಗ್ರಾಮ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ 3) ಗ್ರಾಮದ ಪಾಠಶಾಲೆ ಈ ಮೂಜಿ ಕಣ್ಣುಲು ಎಡ್ಡೆಪಡ್ ಬೇಲೆ ಮಲ್ತುಂಡ ಮಾತ್ರ. ಭಾರತ ದೇಶ ಉದ್ಧಾರಾವಂದ್ ಪಂಡಿತ್ ನೆಹರು ಪಂತಿನ ಈ ಪಾತೆರನ್ 40 ವರ್ಷದ ಪಿರವುಡ್ ಈ ಮುಕ್ಕಣ್ಣೆ ಕಾರ್ಯೊದ ರೂಪೊಡು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ತೋಜಾಯಿನಾರ್ಂದ್ ಪುಗರೆದೆರ್.

ಪುತ್ತೂರ್‌ಡ್ ಅಪಗ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಇಜ್ಜಾಂಡ್. 1916ಡ್ ಪುತ್ತೂರು ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘ ಕಟ್ಟ್‌ದ್ "ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಈ ಸಂಘ 1965ಡ್ ಪುತ್ತೂರ್ದ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾಲೇಜ್‌ದ ಉದಿಪಿನೆಗ್ಲಾ ಕಾರನಾಂಡ್." "1917ಡ್ ಗೌಡ ಸಮಾಜದಕ್ಲೆಗ್ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಗೌಡ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಘನ್ ಸ್ತಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಇಂಚ ಜೆಂಜ ಶಾಲೆಲೆನ ಉದಿಪನೆಗ್ ಕಾರಣರಾಯಿನ ಈ ಸಾಧಕೆ ಐತ ಎಡ್ಡೆಪ್ಪುದ ಬುಲೆಚ್ಚಿಲ್‌ಗ್ಲಾ... ಆಪಗಪಗ ಪೋದ್ ಓದುದೊಟ್ಟುಗ್ ಜೋಕ್ಲೆನ ಮಾನಸಿಕ, ಶಾರೀರಿಕ ಬುಲೆಚಿಲ್‌ಗಾತ್ರ ಆಟ, ಮನೋರಂಜನೆ ಇಂಚಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಲಿಪ್ಪಡ್ಂಡ್ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಲೆನ್ ಕೊರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಅತ್ತಾಂದೆ ಅಲ್ಪದ ಮಾಸ್ಟರ್ಲಾಕ್ಲೆನ್ ಬೇಲೆದಾಕ್ಲೆಡ ಕಷ್ಟ-ಸುಖ ವಿಚಾರ್ತಿದ್ ಸಾಯ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಇಂಚಿನ ಮಾತಾ ಬಂಗಾರ್ದ ಗುಣನ್ ಕಣ್ಣ್‌ಡ್ ತೂಯಿನ ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್ "ಇಂಚಿನಾರ್ ಕೋಟಿಗೊಂಜೆಂದ್" ಪನ್ತೆರ್. ಬ್ಯಾಂಕ್‌ದ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷೆರಾದ್ ಕುಡ್ಲಡ್ ಕುಲ್ಲುನ ಪ್ರಸಂಗ ಬನ್ನಗ ಉಂದುವೇ ಕಾರಂತೆರ್ ಶಿವರಾಯೆದಾಂತಿನ ಪುತ್ತೂರು ನನಗ್ ಸತ್ತೂರ್ಂದ್ ಬೇನೆಡ್ ಪನ್ತೆರ್‌ಗೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಳಟ್

ಸಾಹಿತಿ ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್ನ ಊರು ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ. ಆಯಿನ್ನೈಡ್ದಾವರ ದುಂಬುಡ್ದಿಂಚಲ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಕೂಟೊಗ್ ಆರ್ ಇಷ್ಟೆರ್. ಆರ್ ಅಪಗಪಗ ಪುತ್ತೂರ್ಗ್ ಪೋದ್ ಬರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಮೇರ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆ ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಸಮಾಜಸೇವೆ. ಉಂದು ಬುಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕದ ವಿಚಾರ-ಸಂಚಾರಡ್ ಇರ್ವೆರ್ನಲ ಸಮಾನ ಆಸಕ್ತಿ. ಅಂಚ ಕಾರಂತೆರ್ನ ಪುತ್ತೂರ್ಗ್ತರುಪ್ಪಡಾಯೆರ್. ಒರಿ ಪ್ರಬುದ್ಧ ನರಮಾನಿ... ನನೊರಿ ಪ್ರಚಂಡ ರನಮಾನಿ... ಈ ರಡ್ಡ್ ಮಾ-ಶಕ್ತಿಲು ಸೇರ್ದಿನ್ನೈಡ್ದ್ ಪುತ್ತೂರು ಬೆಳಗ್ಂಡ್. ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಮನಸ್ಸ್‌ದ ಭಾವನೆಗ್ ಕಾರಂತೆರ್ ರೂಪ ಕೊರೊಂದು ಪೋಯೆರ್. ಆರ್ನ ಪತ್ತ್ ಮೋನೆದ ಮರ್ದ್ಲಾಟಿಕೆದ ಪ್ರಯೋಗಲು ಅಲ್ಪ ಬೂಕ್‌ಡ್, ನಾಟಕಡ್, ನೃತ್ಯ ರೂಪಕಡ್, ಛಾಯ, ಮೂಕ, ಗದ್ಯ ನಾಟಕಡ್ ಮೂಡ್ದ್ ಬರೊಂದಿತ್ತ್ಂಡ್. ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್ ಇಂಚ ಪನ್ಪೆರ್ "1930ಡ್ ಯಾನ್ ಮೊಳಹಳ್ಳಿದಾರೆನ ಆಕರ್ಷಣೆಡ್ ಪುತ್ತೂರ್ಗ್ ಪೋಯೆ. ಎನ್ನ ಆಲೋಚನೆಗ್ ಮಾತಾ ಆರ್ ಸಾಯಮಲ್ತೆರ್. ಬಾಲವನ ಸೃಷ್ಟಿ ಆಂಡ್. ಎನ್ನ ಪ್ರಯೋಗಗ್ ಅಲ್ಪ ಆಡುಂಬೊಲಾಂಡು. ಶಾಲೆ ಶಾಲೆಗ್ ಪೋದ್ ಜೋಕ್ಲೆಡ್ದ್ ನಾಟಕಲೆನ್ ಗೊಬ್ಬಾವೊಂದಿತ್ತ. ಶಿವರಾಯೆರೆಗ್ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿ ಏತ್ ಇತ್ತ್ಂಡ್ ಪಂಡ... "ಯಾನ್ ಆ ಕಾಲಗ್ ನಾಟಕಲೆನ್ ಬರೆದ್ ಗೊಬ್ಬಾವೊಂದಿಪ್ಪುನಗ ಆರ್ ಎನಡ "ಶಿವರಾಮಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೆಡುಕುಲೆನ ಮಿತ್ತ್ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆದ ಮಿತ್ತ್ ಬೊಕ್ಕ ಮದ್ಯಪಾನದ ನಿವಾರನೆದ ಮಿತ್ತ್ ಬರೆಲಾಂದ್" ಪಂಡೆರ್. ಅಂಚನೆ ಬರೆತಿನ ನಾಟಕಲೆನ್ ಬೋರ್ಡ್‌ದ ಮಾತಾ ಶಾಲೆಡ್ಲ ಗೊಬ್ಬ್‌ದ್ ತೋಜಾವರೆಗ್ ಆಟ್ಟನೆ ಮಲ್ತ್‌ಕೊರ್ಯೆರ್.

ನನ ಒಂಜಿ ಮದಪರೆಗಾವಂದಿನ ಪ್ರಸಂಗ ಪಂಡ ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿಡ್ ಶಾಲೆಗ್ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿನ ಒಂಜಿ ಸಭೆಕ್ ಮಾತಾ ಜಾತಿದಾಕ್ಲುಲ ಸೇರಿದಿತ್ತೆರ್. ಉನಸ್‌ದ ಏರ್ಪಾಡ್‌ನ್ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಮಲ್ದ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಪೊರ್ಲುಡು ಉನಸಾಂಡ್. ಸಮಸ್ಯೆ ಬತ್ತಿನವು ಬೊಕ್ಕ. ಸಾಲ್‌ಡ್ ಕೊರಗೆರ್-ದಲಿತೆರ್ ಕುಲ್ದಿನ ಕಾರಣ ಮಡೆತಿರೆನ್ ಏರ್ ದೆಪ್ಪೊಡ್‌ಂದ್ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆರ್ ಮೋನೆ ಮೋನೆ ತೂದ್. ತಿರ್ತಜಾತಿದಾಕ್ಲೆನ ಇರೆ ಬುಡ್ದ್ ಬಾಕಿದೆನ್ ದೆತ್ತೆರ್. ಅಪಗ ಶಿವರಾಯೆರ್ ತಾಲೂಕು ಬೋರ್ಡ್‌ದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆರಾದಿತ್ತಿನಾರೇ ಪಿರ-ದುಂಬು ತೂವಂದೆ ಮಡೆತೆರೆನ್ ಗೆತ್ತ್‌ದ್ ದಕ್ಕ್‌ದ್ ಬತ್ತೆರ್‌ಗೆ. ಆರ್ ಭಾಷಣಡ್ ಪಂಡಿನೆನ್ ಕಾರ್ಯಡ್ ಮಲ್ತ್ ತೋಜಾಯೆರ್. ಇಂಚಿನ ಸಾರ ಪ್ರಸಂಗದ ಕತೆಕ್ಲು ಇತ್ತೆಲ ಅಲ್ಪದ ಪರಬೆರ್ನ ಬಾಯಿಡ್ ನಲಿಪುಂಡು. ಕಾರಂತೆರ್ ಬೊಕ್ಕ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಪುತ್ತೂರುಡಿತ್ತಿನ ಮುಟ್ಟ ಆತ್ಮ ಒಂಜಿ ಜೂವರಡ್ದೆದಲೆಕ್ಕ ಇತ್ತೆರ್. ಅಪಗ ಆಕ್ಲೆರ್ವೆರ್ ಮಲ್ತಿನ ಕ್ರಾಂತಿದ ಚಳುವಳಿಗ್ ಬಿಲೆಕಟ್ಟರೆಗಿಜ್ಜಿ.

1930ಡ್ದ್ 40ದ ನಡುತ ಪತ್ತ್ ವರ್ಸಕಾಲ. ಪುತ್ತೂರ್ದ್ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ದಸರಾ ಪರ್ಬ ಭಾರಿ ಗೌಜಿಡ್ ನಡತೊಂದಿತ್ತ್ಂಡ್. ಮೈಸೂರು ದಸರೋತ್ಸವ ಬುಡುಂಡ ಬೊಕ್ಕದ ಸ್ಥಾನ

ಪುತ್ತೂರ್‌ಗ್. ಆ ಪತ್ತ್‌ದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಲು ಪಂತೊಡ್ ಒಂಜೈತ್ತ್. ಒಂಜಿ ಪೊರ್ಲಾವೊಂದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಕಲಾವಿದೆರ್ ಮಾತ್ರತ್ತ್ ಊರ್ದ ಪ್ರತಿಯೊರಿಲಾ ಆ ದಿನಕ್ಲೆನ್ ಕಾತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಪರ ಊರುಡ್ದು ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಕವಿ, ಸಾಹಿತಿ, ವಿದ್ವಾಂಸೆರೆನ್ ತರ್ಪಾವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ನೆತ್ತ ಜವಾಬ್ದಾರಿನ್ ಕಾರಂತೆರ್ ವಹಿಸವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಆ ಕಾಲೊಡು ಪುತ್ತೂರು ಒಂಜಿ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಶಾಲೆದ ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಕಲೆತ ಅಭಿರುಚಿತೊಟ್ಟುಗ್ ಪ್ರವಾಸನ್ ಏರ್ಪಾಡ್ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಗೊಬ್ಬು-ನಾಟಕದ ಮೂಲಕ ಪಾಠ ಪಂಡ್ದ್ ಕೊರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಹಳ್ಳಿದಾಕ್ಲೆನ ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾತ್ರ. ಪ್ರತಿ ಪಂಚಾಯಿತಿಡ್ ಗ್ರಂಥಾಲಯನ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಐತೊಟ್ಟುಗ್ ಸಚಾರೀ ವಾಚನಾಲಯ ಸಂಚಾರೀ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯನ್ ಕೊರಿಯೆರ್.

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರನೆಗಾದ್ರ ಭಾರಿ ಬಂಜ ಬತ್ತೆರ್. ದಲಿತೆರ್ ಶಾಲೆಗ್ ಬತ್ತ್‌ಂಡ ಬಾಕಿದ ಜೋಕ್ಲು ಬರೊಂದಿತ್ತ್‌ಜೆರ್. ಬತ್ತ್‌ಂಡಲ ಆಕುಲು ಪಿದಾಯಿ ಕುಲ್ಲೊಡಾಂಡ್. ಮಾಸ್ತರ್‌ನಾಕ್ಲೆಗ್ಲ ತ್ರಿಶಂಕು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಅಪಗಾರ್ ಯಾನ್ಲ ಒರಿ ದಲಿತೆ. ಎನ್ನ ಜಾಗೆಲ ಅಲ್ಪನೆಂದ್. ತೂವೊಂದಿತ್ತಿನ ದಾಖಲೆಲೆನ್ ಅಡೆಗ್ ತರ್ಪುಡಾದ್ ತೂನಗ. ಊರ್‌ದಾಕ್ಲು ಬೊಕ್ಕ ಮಾಸ್ಟ್ರನಕ್ಲು ಮನಿಪಂದೆ ಕುಲ್ಲಿಯೆರ್ಗ್ಗ ಆರ್ನ ಬದ್ಕ್‌ಲ ಬಡಪತ್ತ್‌ದಾಕ್ಲೆನಲಕ್ಕ ಸರಳ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ರೇಶನ್ ಪೊರ್ತ್‌ಡ್ ಒಂಜಿ ಪೊರ್ತ್‌ದ ಉನಸ್‌ಗ್ ಆನಿ ಅರಿ ತಿಕ್ಕುನನೇ ಬಂಜ. ಆರ್ ಆನಿ ಆನಿಗ್ ಆನಿ ಆನಿದ ಬೇಲೆ ಮಲ್ತೆ ಸುದ್ದ ಆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣೊಡ್ದಾತ್ರ ಆರ್ ಈತ್ ಮಾತಾ ಜನಹಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಲೆನ್ ಮಲ್ಪರೆಗಾಂಡ್. ಪಾರಿತೋಷಕ ಪ್ರಶಂಸೆ, ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಸ್ಥಾನಮಾನಾದಿಗೆನ್ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಮಲ್ದಿತ್ತೆರ್. ಸಂಸಾರಡಲ ಆತೇ. ಸೇವ್‌ದ ಇರೆತ ಮಿತ್ತ ನೀರಿತ್ತಿಲೆಕ್ಕ ಇತ್ತೆರ್. ಆರೆಡಪ ಕೆಲಸಗಾದ್ರ. ಏಪಲ ಇಲ್ಲ್ ನಿಲ್ಕೆ ಜನ. ಬಿನ್ನೆರ್ ತಪ್ಪರೆಗಿಜ್ಜಿ ಆರ್ನ ಬುಡದಿ ಉಮಾ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರಿ ದೇವಿ. ಕಂಡನೆಗ್ ಬೋಡಾಯಿನ ಬುಡದಿ. ಇಲ್ಲದ ಮಾತಾ ರಕೋಲೆನ್ ತೂವೊಂದಿತ್ತಿನಾರ್. ಆರೆನ ಎಡ್ಡೆ ಗುನಕ್ಲೆನ್ ತೂದ್. ಒಂಜಿ ವೇಳೆ ಆರೆಲೆನ್ ಚೊಂಟೆಂದ್ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಲ್ದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಎಂಕ್ ಮಲ್ಲ ನಷ್ಟ ಆತ್‌ದುಂದ್ ಪಂಡೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಜೋಕ್ಲುಲ ಆರೆಲಕ್ಕ ಬುದ್ಧಿವಂತೆರ್. ಆನ್ ಜೋಕ್ಲು ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನಡ್ ಓದ್‌ದ್ ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಕೆಲಸಡಿತ್ತೆರ್. ವಿದ್ಯೆ ಕಲ್ತಿನ ಮಗಲ್‌ನಾಕ್ಲುಲ ಎಡ್ಡೆ ಎಡ್ಡೆ ಮನೆತನಗ್ ಮರ್ಮಲಾದ್ ಪೊಗ್ಗಿತ್ತೆರ್. ಆರ್ನ ಒರಿ ಮಾರ್ಮಾಯೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲೆಕ್ಲೆಡ್ ಪಡುಕೋಣೆ ರಮಾನಂದರಾಯೆರ್ ಪುದರ್ ಪೋಯಿನಾರ್. ಆರ್ನ ಪೊಣ್ಣು ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ವಿದ್ಯೆನ್ ಕೊರ್ತಿನತ್ತಾವಂದೆ ನಾಟಕಡ್ ಪಾರ್ಟ್ ಮಲ್ಪರೆಗ್ಲ ಆನಿದ ಕಾಲಡ್ ಅವಕಾಶ ಕೊರ್ತಿತ್ತೆರ್. ಪೊಣ್ಣು ಜೋಕ್ಲೆಗ್ ಸಮಾನತೆ ಬೋಡ್‌ಂದ್ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ತನ್ನ ಇಲ್ಲಡ್ದೇ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ತೋಜಾಯಿನಾರ್. ಆರ್ ಪೊಣ್ಣು ಪೆದ್ದುನಾಕ್ಲೆನ ಕಷ್ಟನ್ ತೆರಿತ್ತಿನಾರ್. ಕಾಸಿತ್ತಿನಾಕ್ಲು ಅಪಗ ಬದಿ ಇಜ್ಜಿಡಲ. ಗೌಜಿದ ಮದ್ಮೆ ಮೈ ನಿಲ್ಕೆ ಬಂಗಾರ್, ಪುಡಾಯಿಸಿಲ್ಕೆ

ಬೊಲ್ಲಿದ ಸೊತ್ತುಲೆನ್ ಕೊರೊಡಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಂಚನೆ ಆರ್ನ ಎಲ್ಯ ಮಗಲ್ ಡಬ್ಬಲ್‌ಡಿಗ್ರಿ ಓದಿನಾಲ್. ಆರ್ನ ಮದ್ಮೆದ ವಿಷಯೊಡು ಕೊರ್ಪುನ, ದೆತೊನ್ಪುನ ಪಾತೆರಕತೆಲ ಆಂಡ್. ಮದ್ಮೆಗ್ ದಿನತೂಪಿನವು ಮಾತ್ರ ಬಾಕಿ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಅಪಗ ಆಣನ ಅಪ್ಪೆ ಪಿಟ್ಟಾಸ್ ಬುಡುದೆ ಬೊಲ್ಲಿದ ಮಲ್ಲ ಹರಿಯಾನ ಬೋಡುಂದ್ ಪೊಸ ಬೇಡಿಕೆನ್ ದುಂಬು ದೀದ್, ಕೊರುಂಡ ಮಾತ್ರ ಮದ್ಮೆಗ್ ಒಪ್ಪಿಗೆಂದ್ ಪನ್ನಗ...

ಶಿವರಾಯೆರ್ ಕೋಪಡ್ ದರಿತೆರ್. ಈ ಮದ್ಮೆ ಬೊಡ್ಚಿಂದ್ ಪನ್ನಗ ಬತ್ತಿನ ಬಿನ್ನೆರೆಗ್ ಗಾಬರಿಡ್ ಈ ಸಾರ ಸಾರ ರೂಪಾಯಿನ್ ಪಾಪದಾಕ್ಲೆಗ್ ಕೊರ್ರೆಗ್ ದುಂಬು- ಪಿರ ತೂವಂದಿನಾಯೆ. ಬಜಿ ನೂದ್ ರೂಪಾಯಿಗ್ ಚರ್ಚೆದಾಯೆ? ಒಪ್ಪಿದ್ ಬುಡ್ಲಂದ್ ಬುದ್ಧಿವಾದ ಪನ್ನಲ ಮೇರ್ ಕೇನಂದೆ. ಮುಲ್ಪ ಬೊಲ್ಲಿದ ಹರ್ಯಾನ ಕೊರ್ಪುನ ಮಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅತ್ತ್. ಆಂಡ ಬಂಗಾರ್ದಲೆಕ್ಕಿತ್ತಿನ ಎನ್ನ ಮಗಲೆನ್ ಆ ಚಿನಿವಾರ ದಾಸೆದ ಜನಕ್ಲೆಗ್ ಕೊರಯೆಂದ್ ಲಕ್ಕ್‌ದ್ ಬುಡಿಯೆರ್. ಅಪಗ ನಿಶ್ಚಯ ಆತಿನ ಪೊಣ್ಣಗ್ ಮದ್ಮೆ ತತ್ತ್‌ದ್ ಪೋಂಡ ಬೊಕ್ಕ ಆಲೆಗ್ ಮದ್ಮೆ ಆಪಿನವು ಕನತ ಪಾತೆರ. ಆಂಡ ಮೇರ್ ಎಡ್ಡೆ ಮನೆತನಗ್ ಮಗಲೆನ್ ಮದ್ಮೆ ಮಲ್ತ್ ಕೊರ್ತಿನವು ಆರ್ನ ತಿಗಲೆದ ಗಡ್ಸ್‌ತನ.

ಶಿವರಾಯೆರ್ ಪಂಡ ಜನಕ್ಲೆಗ್ ಒಂಜಿ ರೀತಿದ ಮದಿಪು-ಸುಗಿಪು. ಒರ ಆರ್ನ ಕಷ್ಟಕಾಲಗ್ ಆರ್ನ ಸ್ವಂತ ಇಲ್ಲನ್ ಅಡವುದೀದ್ ಸಾಲ ದೆತ್ತೆರ್. ದಾನ-ದರ್ಮ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿನ ಒಟ್ಟೆ ಕೈಟ್ ಕಾಸ್ ಒರಿವ? ವಾಯಿದೆ ಕರಿನಗ ಏಲಂಗ್ ಪಾಡ್ಲೆಂದ್ ಆರೇ ಸಾಲ ಕೊರ್ತಿನಾಕ್ಲೆಡ ಆರಾದೇ ಪನ್ಡೆರ್‌ಗೆ. ಆಂಡ ಏರಾ ಅನಾಮಧೇಯನ ಸಾಯಡ್ ಇಲ್ಲ್ ಒರಿಂಡ್‌ಗೆ.

ಆರ್ನ ಅಭಿಮಾನಿಲು-ದೋಸ್ತಿನಾಕ್ಲು ಮಾತಾ ಒಟ್ಟು ಸೇರ್ದ್ ಕಾಸ್ ಒಟ್ಟ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಇಲ್ಲನ್ ಬುಡ್ಪಾಯೆರ್ಗ್. ಈ ಮೋಕೆ ಅತ್ತ ಮಲ್ಲ ಆಸ್ತಿ? ಬೊಕ್ಕ ಆರ್ ಅಕ್ಲಾಲೆಕ್ಲನ ರಿನನ್ ದೀಯೊನಂದೆ ಕಾಸ್ ಕೊರ್ತಿನವು ಬೇತೆ ಸಂಗತಿ.

ಇಂಚ ಆರ್ ಶಿಸ್ತ್‌ಡ್ ಗಡಿಯಾರ, ಬೇಲೆಡ್ ಚಣಿಲ್, ತ್ಯಾಗಡ್ ಗೊಮ್ಮಟೇ, ಸತ್ಯಡ್ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರೆ. ಸರಳಜೀವನಡ್ ಗಾಂಧಿ. ಇಂಚಿನ ಮಾತಾ ಗುಣಕ್ಲು ಒರಿಯಡಪ್ಪ ಎರಕಾದಿಪ್ಪುನವು ಭಾರಿ ಅಪುರೂಪ. ತಾನ್ ಪೋಯಿನಲ್ಪ ದಾದಾಂಡಲ ಕುರೆ-ಕಜವು ಇತ್ತ್‌ಂಡ ಆರ್ ನನೊರಿಯಡ ಪನಂದೆ ಆರೇ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿನ ಜಿಂಜ ಉದಾರ್ಮೆಲುಂಡ್.

ಮೈಸೂರ್ದ ದಿವಾನೆರಾಯಿನ ಸರ್ ಮಿರ್ಜಾ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಆರ್ನ ಆಪ್ತ ದೋಸ್ತಿ. ಆಂಡಲಾ ಐತ ದುರುಪಯೋಗ ಮಲ್ದಿನಾರತ್ತ್. ಒರ ಬಜೆಟ್‌ಡ್ ನೇತ್ರಾವತಿ ತುದೆತ ಸಂಕದ ನಿರ್ಮಾಣದ ಹೆಚ್ಚದ ಖರ್ಚಿನ್ 'ಆಡಿಟ್' ಒಪ್ಪ್ಯಂದೆ ಪೋನಗ.. ಆ ತಪ್ಪುಗ್ ತರೆಬಾಗ್‌ದ್ ಐಟ್ಟಿತ್ತಿನ ಮಾತಾ ಸದಸ್ಯೆರ್ಲೊಟ್ಟುಗ್ ಆರ್ಲ ಸಾರತ್ತನೂದ್ ರೂಪಾಯಿನ್ ಕೈಟ್ ಪಾಡ್ದ್ ಕೊರ್ತಿನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಆರ್ನ.

ಆ ಕಾಲೊಡು ಶಿವರಾಯೆರೆಗ್ ರಾಜಕೀಯೊಡು ಆಸೆ ಇತ್ತ್‌ದುಂಡ ಮಲ್ಲ ಓಟುಗು

ಉಂತುದು ಗೆಂದುದೊಲಿ. ಆಂಡ ಅಂಚಿನ ಅಬುಲಾಸೆ ಆರೆಗಿಜ್ಯಾಂಡ್. ಒರ ಎ.ಬಿ. ಶೆಟ್ರ್‌ನ್ ಗೆಂದಯರ್ ಕುಡ ಒರ ಕೆ.ಆರ್. ಕಾರಂತೆರೆಗ್ ಬೆರಿಸಾಯೊ ಕೊರ್ದ್ರು ಗೆಂದಾಯೆರ್. ಇಂಚ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಪಂಡಿನೆನ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ತೋಜಾಯೆರ್. ಮಲ್ತಿನೆನ್ ಕೈಲಾಸದ ಮಿತ್ತ್ ಏರ್ರೆಗ್ ತಾಂಗ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಗ್ರಾಮದ ಉದ್ಧಾರಗಾದ್ರ ಮಂತ್ರಿ ಆಪಿನ ಅವಕಾಶನ್ ಕಲೆಯೊಂಡೆರ್. ಮಠ-ಮಂದಿರ ಪಂಥ ಕಟ್ಟಂದೆ ದುಡ್ಡುದ ಬಲ ದಾಂತೆ... ಜನಕ್ಲೆನ ಬಲಟ್... ಪುಜ್ಞೊ(ಸೊನ್ನೆ)ಡೇ ಬುಲೆಯೆರ್. ಬೊಕ್ಕ ಸೊನ್ನೆನೇ ಒರಿತೊಂಡೆರ್. ತೀರ್ದ್ ಪೋಯಿಬೊಕ್ಕಲ ಅಜರಾಮರಾಯೆರ್.

ಕಡೇತ ದಿನೊಕುಲು

ಮದರಾಸಿಡಿತ್ತಿನ ಆರೆ ಮಲ್ಲ ಮಗೆ ಗಣೇಶರಾಯೆರ್ ಆರೆನ್ ಅಡೆಗ್ ಲೆತ್ತೊಂದು ಪೋನಗಾರೆಗ್ 73 ವರ್ಸ. ಐಕ್ ಕಾರನಲ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ರಾತ್ರೆ ಪಗೆಲ್ ನುಪ್ಪು-ನೀರ್ ನಿದ್ರೆ ದಾಂತೆ ಬೆಂದಿನೈಡ್ದ್ ಆರ್ನ ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿ ಇತ್ತಿಜ್ಜಿ. ಅಲ್ಪ ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಉಂಡ್‌ಂದ್ ಲೆತೊಂದು ಪೋಯೆರ್. ಆಂಡ ತಿರ್ಗ್‌ದ್ ಬೆಂದಿನ ಜೀವ. ಜೋಕ್ಲೆನ ಪಾತೆರ ಕೇನಂದೆ ಕುಡ ಕುಡ್ಲಗ್ ಪಿರ ಬತ್ತೆರ್. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರಂಗಡ್ ಕುಡ ಬೆಂದೆರ್. 1959ಡ್ ಪುತ್ತೂರ್ಡ್ ಭಾರಿ ಗೌಜಿಡ್ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಹಕಾರಿ ಪರಿಷತ್ತ್ ಬೊಕ್ಕ ಸುರುತ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಬಂಗಾರ್ದ ಪರ್ಬೊನು ನಡಪಾಯೆರ್. 1961ಡ್ ಕೇಂದ್ರ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ದ ಗುರ್ಕಾರಾಯೆರ್. ಆರ್ನ ಜೀವಗ್ ಪ್ರಾಯ ಆಂಡಲ. ಆರ್ನ ಉಮೇದ್‌ಗ್ ಮಾತ್ರ ಪದಿನಾಜಿದ ಜವನಾತಿಕೆ.

ಆರ್ನ 82 ವರ್ಸಡ್ ಕಣ್ಣ್ ತೋಜಂದೆ ನಿತ್ರಾನಡ್ ಕೈ-ಕಾರ್ ನಡಗರೆ ಸುರಾನಗ ರಡ್ಡನೇ ಮಗೆ ಸಂಜೀವರಾಯೆರ್ "ಈರ್ ಈತ್ ದೇಶಸೇವೆ ಮಲ್ತಿನ್ಯಾವುಂದ್ ಒತ್ತಾಯಡ್ ಕುಡ ಮದರಾಸ್‌ಗ್ ಲೆತ್ತೊಂದ್ ಪೋಯೆರ್." ಅಲ್ಪ ರಡ್ಡ್ ರಡ್ಡ್ ಸರ್ತಿ ಕಣ್ಣ್ ಓಪರೇಶನ್ ಮಲ್ತ್‌ಂಡಲ ಪ್ರಯೋಜನದಾಂತೆ ಪೋಂಡು. ಆಂಡಲ ಅಲ್ಪಲ ಆರೆಡ ಸಲಹೆ-ಸೂಚನೆ ಕೇನ್ರೆಗಾದ್ರ ಜನ ಬರೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಊರ್ದ ವಿಚಾರ ತೆರಿಯೊನ್ರೆಗ್ 'ಮಾಸಿಕ ವಾರ್ತಾಪತ್ರ' ತರ್ಪಾವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ದೋಸ್ತಿನಾಕ್ಲು ಬರೆಯೊಂದಿತ್ತಿನ ಕಾಕಜಿಲೆಗ್ ಆ ಗಲ್ಗೆನೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಕಡೆ ಕಡೆಕ್ ಪಜೆಟೇ ಜೆಪ್ಪುನಗ "ದೀರ್ಘಬಾಳು ಶಾಪ, ಅನಾಯಾಸ ಮರಣ ಬರಡ್‌ಂದ್ ನಟ್ಟೊಂದಿತ್ತೆರ್." ತೈಪುನ ಮೂಜಿ ವಾರದ ದುಂಬು ಪಜೆ ಪತ್ತಿಯೆರ್ ಬೇನೆ ನಿಂಗಿಯೆರ್. ಅವು ಗುನ ಆವಂದಿನ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್‌ಂದ್ ಗೊತ್ತಾಯಿ ಬೊಕ್ಕ... ಆರೆನ್ ಒರಿಪಾವೆರೆಗ್ ಆರ್ನ ಜೋಕ್ಲು ಜಿಂಜ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತೆರ್.

ಇಚ್ಛಾಮರಣಿ ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯೆನಲೆಕ್ಕ

ಆಂಡ ತೈಪುನ ರಡ್ಡ್ ದಿನದ ದುಂಬು ಆರ್ ಭಾರಿ ಕುಶಿಟ್ ಉಮೇದ್‌ಡಿತ್ತೆರ್. ಆಂಡ ಆರ್ನ 87 ವಯಸ್ಸ್‌ಡ್ 7-7-1967 ರಾತ್ರೆ ಪತ್ತ್ ಗಂಟೆಗ್ ಆ ಲೋಕಗ್ ಸಂದಾಯ

ಆನಗ ಆರ್ನ ಜೋಕ್ಲು ಕೈತಲಿತ್ತೆರ್. ಈ ಸಂಗತಿ ಊರ್ದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗ್ ಪರಡ್‌ದ್ ಮಾತಾ ಕೋಡಿಡ್ ಶಾಂತಿದ ಸಭೆಕ್ಲು ನಡೆತ್‌ಂಡ್.

ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್ನ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆಡ್ ಪುತ್ತೂರು ಬೋರ್ಡ್ ಹಯರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಶಾಲೆಡ್ 'ಶಿವಸದನ' ಕಟ್ಟೋಣ ಉಂಡಾಂಡ್. ಪುತ್ತೂರ್ದ ಪರ್ಲಡ್ಕ ಶಿವಪೇಟೆಂದ್ ಪುದಾರ್ ದೀಯೆರ್.

1980 ಆಗಸ್ಟಡ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ದ ನೂದನೇ ಪರ್ಬದ ಉತ್ಸವ ಗೌಜಿಡ್ ನಡೆತ್‌ಂಡ್. ವ್ಯಕ್ತಿ ಆದತ್ತ್ ಮಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಆದ್ ಬದ್ಕಿನ ಮಹಾತ್ಮೆರ್. ಪುಟ್ಟ್‌ದ್ದ ಚಟ್ಟ ಏರ್ನ ಮುಟ್ಟ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಗಾದ್ರ ಜೀವ ತರೇತೆರ್. ಇನಿ ಆರ್ ನಮ್ಮೊಟ್ಟುಗಿಜ್ಜೆರ್. ಆಂಡ ಒರಿ ನರಮಾನಿ ಗ್ರಾಮದ ಉದ್ಧಾರಗಾದ್ರ ದಾದ ದಾದ ಮಲ್ಪೊಲಿ... ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆದ ರೀತಿ-ನೀತಿ ಆದರ್ಶನ್ ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ಒರಿಪಾದ್ ಪೋತೆರ್. ಪುಲ್ಯಕಾಂಡೆ ನೆಂಪು ಮಲ್ಪೊಡಾಯಿನ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮೆರ್ ಆರ್.

ದಿನ-ನಿಚ್ಚ ಆರ್ನ ಸಾಯದ ನೆಂಪುಡ್ ಆರ್ನ ರುಣೊನು ನಮ ಸಂದಾಯ ಮಲ್ಪೊಲಿ. ದಾಯೆ ಪಂಡ ಇತ್ತೆಲ ದೇವೆರ್ನ ಪಠದೊಟ್ಟುಗ್ ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮೆನ ಪಠದೀದ್ ದಿನಾ ಪೂಜೆ ಮಲ್ಪುವಂಚಿತ್ತಿನ ಸುಗಿಪುದ ಜನಕುಲ್ಲೆರ್.

ಒಟ್ರಾಸಿ ತುಳುನಾಡ್ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ಡ್ದ ಪಡೆಯಿನ ರುನತ ಪುದೆ... ನಮ ಏಪಲ ತೀರಿಸಾವರೆಗಾವಂದಿನ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಪುತ್ತೂರ್ದ ಸಾರ ಸಂಸಾರಲೆನ್ ಬದ್‌ಕಾದ್ ಒರಿಪಾಯಿನ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಆರ್ ಎನ್ನ ಪಾಲ್‌ಗ್ ಏಪಲ ಸೈಯಂದನ ಅಮರ ವ್ಯಕ್ತಿಂದ್ ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್. ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕ ಆರ್ ಮಾತೆರ್ನ ಪಾಲ್‌ಗ್ಲ ಆರ್ನ ಆದರ್ಶಲು ಬದ್ಕ್‌ಡ್ ಒರಿಯೊಡಾಯಿನ ಸಂಗತಿ.

★ ★ ★

ಸಹಕಾರ ರಂಗದ ಮೂಲಪುರುಷೆ
ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾವ್

ಮೂಲ : ಲೇ. ಎಸ್. ಜಗದೀಶ್ಚಂದ್ರ ಅಂಚನ್

"ತ್ಯಾಗ ಬದ್ಕ್ ಸಹಕಾರಿಲೆನ ಉಸುಲು, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಸೇವೆನೇ ಸಹಕಾರಿಲೆನ ಗುರಿ" ಈ ಪಾತೆರದ ಸತ್ಯಲೆನ್ ತನ್ನ ಬದ್ಕುದುದ್ದಗ್ಲ ಅಕ್ಷರಶಃ ಪಾಲನೆ ಮಲ್ತೊಂದ್ ಬತ್ತಿನಾರ್ "ಸಹಕಾರಿ ಪಿತಾಮಹ" ದಿವಂಗತ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್,

"ಗ್ರಾಮಭಾರತ ನಿರ್ಮಾಣನೇ ಎನ್ನ ಗುರಿ" ಐತ ಸಾರ್ಥಕತೆಗ್ ಸಹಕಾರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಎಡ್ಡೆ ಸಾಧನೆ ಇಂಚ ಪನ್ತಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿನ ಕನತ ಬಾಲೆ ಆತಿತ್ತಿನ 'ಸಹಕಾರ ಆಂದೋಲನ'ನ್ ತುಳುನಾಡ್‌ದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಡ್ ಸಂಘಟನೆ ಮಲ್ತಿನ ಕೀರ್ತಿಗ್ ಬಾಜನರಾಯಿನಾರ್ ಶಿವರಾಯೆರ್.

ಸಮಾಜ ಸೇವೆನೇ ತನ್ನ ಪರಮಗುರಿಂದ್ ಎನ್ನ್‌ದಿನ ಶಿವರಾಯೆರ್ 'ಸಹಕಾರ' ಪನ್ಪುನ ನಂದ್ಯಾಲನ್ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ ತೆಕ್ಕಂದಿಲೆಕ್ಕ ಬೆಲಗಾಯಿನ್ ಮೂಲ ಪುರುಷೆರ್. ಸಮಾಜಮುಖಿ ಸೇವೆನ್ ಎಪಲ ಮಂಡೆಡ್ ತುಂಬೊಂದತ್ತಿನ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಸಹಕಾರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಾದ್ರ. ತನ್ನ ಮಾತಾ ಭಾಗ್ಯಲೆನ್ ಪನಿಯಾರ ಬಲಸಿನಂಚಿನ ಮಹಾನುಭಾವೆರ್. ಕಷ್ಟದ ಬೆನ್ಪಾಟಿಕೆನ್ ಬದ್ಕ್‌ದ ಮೂಲಮಂತ್ರಂದ್ ಎನ್ನ್‌ದ್. ಪವಾದ ಸದೃಶ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಡ್ದ್ ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ 'ಸಹಕಾರ ಆಂದೋಲನ' ಬಲಟ್ ನಿಲೆ ಆತ್‌ಂಡ್.

ಪುತ್ತೂರ್‌ಡ್ 1880 ಆಗಸ್ಟ್ 4ಡ್ ರಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಬೊಕ್ಕ ಮೂಕಾಂಬಿಕಾ ದಂಪತಿಲೆಗ್ ಮಗೆ ಆದ್ ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಪುಟ್ಟು ಆಂಡ್. ಆರ್ ಎಲ್ಲಿಡಿಪ್ಪುನಗನೇ ನಾಯಕತ್ವದ ಗುನಕ್ಲೆನ್ ಕಾರ್ಯರೂಪಡ್ ಬುಲೆಪೋತಿನೈಡ್ದಾವ್ರ ದುಂಬಗಾರ್ ಸಹಕಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದೊಟ್ಟ್‌ಗ್ ಜಿಂಜ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಲೆನ ಉದಿಪುಗು ಕಾರಣಕರ್ತರಾಯೆರ್.

ಮೇರ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಲೆಡ್ ದುನ್ತಿನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ, ದಕ್ಷ ಸೇವೆಡ್ದ್ 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಹರಿಕಾರೆ'ಂದ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯೆರ್. ಶಿವರಾಯೆರ್ ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅತ್ತ್ ಆರ್ ಮಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಂದ್ ಪುಗರ್ತೆ ಪಡೆಯಿನವು ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿ.

ಸಹಕಾರ ಕಳಟ್

ಆರ್ ವೃತ್ತಿಡ್ ವಕೀಲೆರಾಂಡಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಡ್ ಸಹಕಾರ ತತ್ವಲೆಗ್ ಮೋನೆ ಪಾಡಿನಾರ್. ಆರ್ ವಕೀಲೆರ್ ಪಂಡ ಕಾಸ್ದ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಂದ್ ಅರ್ಥ. ಆರ್ ಈ ವೃತ್ತಿಡ್ ಕೈನಿಲ್ಕೆ ಕಾಸ್ ಸಂಪಲ್ತಿತ್ತೂಲಿ. ಆಂಡ ಆರ್ ಪೆಜ್ಜಿನವು ಸಹಕಾರಿ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಆರ್ ಬಯಕಿನವು

ಬಡಪತ್ತ್‌ದ ರೈತೆರ್ನ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ. ಭಾರತಡ್ ಈ ಸಹಕಾರ ಆಂದೋಲನ 1904, ಮಾರ್ಚ್ 23 ತಾರೀಖ್‌ದಾನಿ ಕಾಯಿದೆ ರೂಪಡ್ ಜಾರಿಗ್ ಬನ್ನಗ ಐತ ಪ್ರಭಾವ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಗ್ ರೆಂಕುಂಡು. ಸಹಕಾರಿ ಕಾಯಿದೆದ ಎಡ್ಡೆಲೆನ್ ಅರ್ಥಮಲ್ತಿನ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಜಿಲ್ಲೆದ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಬುಲೆಚ್ಚಿಲ್ಗ್ ಈ ಕಾಯಿದೆಲು ಸಾಯ ಮಲ್ಪುಂಡ್‌ಂದ್ ಎನ್ನೆರ್.

'ಯಾನ್ ನಿಕ್ಕಾದ್ರ' ಈ ಎಂಕಾದ್ರ 'ನಮ ಮಾತಲ ದೇಶಕಾದ್ರ' ಈ ಮಂತ್ರದ ನಿಲೆಟ್ ಸಹಕಾರ ಸಂಘದ ಉದಿಪುಗು ಶಿವರಾಯೆರ್ ಅಡಿಪಾಯ ಆಯೆರ್. 'ಸಹಕಾರ ತತ್ವ'ದ ತಿರ್ಲ್ಗ್ ಮರ್ಲ್ಡ್ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿದ ಮಲ್ಲ ಕನನ್ ಕಟ್ಟ್‌ದ್ ಸುರುಕು ಪುತ್ತೂರುಡು ಸಹಕಾರಿ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಸೊಸೈಟಿನ್ 1909ಡ್ ಉದಿಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಸರಕಾರದ ಚಳುವಳಿನ್ ನನಾತ್ ಬೆಲಗರೆಗಾದ್ರ ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗ್ ಪೋದು 'ಸಹಕಾರ ತತ್ವ'ದ ಮಹತ್ವನ್ ವಿವರಿಸಾದ್ ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಟನೆನ್ ಸ್ತಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. 'ಸಹಕಾರ' ಈ ಮಂತ್ರ ಆರ್ನ ಉಡಲ್ಡ್ ಅರ್ಲ್ದ್ ಕುದ್ದೊಂದಿತ್ತಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆ ಆದಿತ್‌ಂಡ್. ಈ ದಿಸೆಟ್ ಆರ್ ವಕೀಲತ್ತ್‌ದ ಕಸಬುಗ್ ಎನ್ಮೆನೀರ್ ಬುಡೊಡಾಂಡ್. ಸಹಕಾರ ಆರ್ನ ಬದ್ಕ್‌ದ ಉಸುಲಾದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಪಗ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ ಸಹಕಾರ ಆಂದೋಲನದ ಗಾಲಿ ಬೀಜುನ ತುರ್ತದ ದಿನಕ್ಲು.

ತಾನುಂಡು ಮಲ್ದಿನ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಲೆಗ್ ಕಾಸ್‌ದ ಸಾಯದ ಅಗತ್ಯ ಇತ್ತಿನೆಟ್ಟ್ ಒಂಜಿ ಮಾತೃ ಸಂಸ್ಥೆದ ಅಗತ್ಯ ಬೋಡಂದ್ದೆಣ್ಣಿನ ಶಿವರಾಯೆರ್ 1914. ಇಸವಿಡ್ ಪುತ್ತೂರ್‌ಡ್ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ್ ಸ್ತಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಬೊಕ್ಕ ಜನಮಾನಿನ ಎಡ್ಡೆಗಾದ್ರ ಈ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ್ ಪುತ್ತೂರ್‌ಡ್ದ್ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಕುಡ್ಲಡ್ 1925 ಇಸವಿದಪಗ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಇಂಚ ಆನಿ ಶಿವರಾಯೆರೆಡ್ದ್ ಸ್ತಾಪನೆ ಆಯಿನ ಈ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಇನಿ ಎಂ.ಎಸ್. ರಾಜೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ್ ಆರ್ನ ಬಿರ್ಸಾತಿಕೆಡ್ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಲೆಗ್ ಸರಿಸಮಾನವಾದ್ ಉಂತ್‌ದ್ ಸಹಕಾರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಡ್ ಒಂಜಿ ಪೊಸ ಮೈಲುಗಲ್ಲ್‌ನ್ ಸ್ತಾಪನೆ ಮಲ್ತ್‌ಂಡ್. ಅತ್ತಾಂದೆ ಈ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಇನಿ ರಾಜ್ಯೊದ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಲೆನ ಪೈಕಿ ಸುರುತ ಸ್ತಾನೊದ ಮಾನಾದಿಗೆ ಪಡೆತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಸಮರ್ಥ ಆಡಳಿತಗಾರೆ

1914ನೇ ಇಸವಿಡ್ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಕಾರ್ಯರೂಪಗ್ ಬನ್ನಗ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆದ ಮಾನಾದಿಗೆ ಪಡೆಯೊಡ್‌ಂದ್ ಮಾತೆರ್ನಲ ಬಯಕೆ ಆದಿತ್‌ಂಡ್ ನಿಸ್ವಾರ್ಥಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಆ ಸ್ತಾನಾದಿಗೆದ ಗದ್ದುಗೆನ್ ಬೊಡ್ಚಿಂದ್ ದಂಟ್‌ದ್ ಬತ್ತಿನ ಮಲ್ಲ ಮನಸ್‌ದಾರ್ ಅತ್ತಾಂದೆ ಆ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆದ ಪಟ್ಟಗ್ ಬಿ. ರಾಮರಾಯೆರ್ನ್ ಕುಲ್ಲಾಯೆರ್. ಆಂಡಲ ಮಾತೆರ್ನಲ ಒತ್ತಾಯಗ್ ತರೆಬಗ್ಗ್‌ದ್ 1914ಡ್ದ್ 1928 ಮುಟ್ಟಾರ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ದ ಒತ್ತ್ ಗುರ್ಕಾರೆ ಆದ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ದ ಸರ್ವತೋಮುಖದ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್ಗ್ ಕಾರಣಕರ್ತೆರಾಯೆರ್. 1931ನೇ ಇಸವಿಡ್ ಸುರುತ ಸರ್ತಿಗ್ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರದ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ದ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ಆತಿನ ಮೇರ್ ಈ

ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ್ 1952 ಮುಟ್ಟ ಪಂಡ 21 ವರ್ಸ ಬಾರಿ ಪೊರ್ಲ್‌ಡ್ ದುಂಬುವರ್ತೊಂದ್ ಪೋಯೆರ್.

ಬೆನ್ನಿನೇ ಮುಖ್ಯ ಕಸಬಾತಿನ ನಮ್ಮ ದೇಶಡ್ 'ಸಹಕಾರ ರಂಗ'ಉಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ್ ಬೆನ್ನಿ ಬೆನ್ಪಾಟಿಕೆದಾಕ್ಲೆನ ಸಾಯಗಾತ್ರ ಬೆನ್ನೊಂದುಂಡು. ಅತ್ತಂದೆ ಆಕ್ಲು ಬೆನ್ನಿದ ಬುಲೆಕ್ಲೆನ್ ಮಾರ್ರೆಗ್ ಸಮಕಟ್ಟ್‌ದ ಮಾರ್ಕೆಟ್‌ದಾಂತೆ ಬಂಜ ಬರೊಂದಿಪ್ಪುನಗ 1919ನೇ ಇಸವಿಡ್ ಪುತ್ತೂರ್‌ಡ್ 'ಕೃಷಿಕರ ಸಹಕಾರಿ ಭಂಡಸಾಲೆ ಸಂಘನ್ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್. ಅಂಚಾದ್ ಬೆನ್ನಿದ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್‌ಗ್ ನ್ಯಾಯಬಿಲೆ ತಿಕ್ಕುನೈಟ್ಲ ಆರ್ ಬಂಜ ಬರೊಡಾಂಡ್. 1948 ಮುಟ್ಟ ಪುತ್ತೂರುಡಿತ್ತಿನ ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ದುಂಬಗ್ 'ದ.ಕ. ಕೃಷಿಕರ ಮಾರಾಟ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ'ವಾದ್ ಕುಡ್ಲಡ್ ಕಾರ್‍ಯಾಡಳಿತ ಮಲ್ತೊಂದ್‌ಂಡ್.

1936ಡ್ ಪುತ್ತೂರು ಸರಕಾರಿ ಭೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ದ ಸ್ತಾಪನೆಗ್ ಕಾರಣರಾತಿನ ಶಿವರಾಯೆರ್ ನೆತ್ತ ಸ್ತಾಪನಾಧ್ಯಕ್ಷೆರಾದ್ ಕೆಲಸ ಮಲ್ತೆರ್. ಪುತ್ತೂರುನ್ ಸಹಕಾರ ಆಂದೋಲನದ ಉಗಮ ಕೇಂದ್ರಂದ್ ಮಲ್ತೊಂದಿನ ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಜಿಂಜ ರೂಪನ್ ಪಡೆಪುಂಡು. ದ್ರಾವಿಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಹಕಾರಿ ಹಾಸ್ಟೆಲ್ ಸಂಘ, ಸಹಕಾರಿ ಸ್ಟೋರ್ಸ್, ಧಾನ್ಯದ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಮಹಿಳೆಯರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಂಘ, ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಸೊಸೈಟಿ ಇಂಚ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಲೆನಾರ್ ಪುತ್ತೂರ್ಡ್ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತ್‌ದಿತ್ತೆರ್.

ರಡ್ಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಕಾಲಡ್ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ ಕೊಡಿ-ಕಡೆ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯೊಗ್ ತತ್ವಾರಾದ್ ಜನ ಕಂಗಾಲಾನಗ ಶಿವರಾಯೆರ್ ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲಾ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕೋ-ಆಪರೇಟಿವ್ ಹೋಲ್ ಸೇಲ್ ಸ್ಟೋರ್ಸ್ ಸಂಘನ್ ಸ್ತಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ ಅಲ್ಪಪ್ಪ ಅಂದಾಜಿ 200ಡ್ದ್ ಹೆಚ್ಚ ಡಿಪೋಲೆಡ್ದ್ ಆಹಾರ-ಧಾನ್ಯಲೆನ್ ಸಂಗ್ರಹ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಒಂಜಿ ಕ್ರಮಟ್ ಪಟ್ಪ್ನೈಟ್ ಆರ್ ಜನಮಾನಿನ ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ ಇನಿಗ್ಲ ನಿಲೆ ಆತೆರ್.

ಶಿಕ್ಷಣ ಕಳಟ್

ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ರಂಗಡ್ಲ ಮಾ-ಮಲ್ಲ ಸೇವೆನ್ ಮಲ್ದೆರ್. ಮೇರ್ ಜಿಂಜ ವರ್ಸಡ್ ತಾಲೂಕು ಬೋರ್ಡ್‌ದ ಗುರ್ಕಾರೆರಾದ್ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗ್ ಬಿಲೆ ಕಟ್ಟರೆ ಗಾವಂದಿನಾತ್ ಸೇವೆನ್ ಸಂದಾಯ ಮಲ್ದೆರ್. ಪುತ್ತೂರ್ ತಾಲೂಕ್‌ದ ಮಾತಾ ಗ್ರಾಮಲೆಗ್ ನಡತ್ತೊಂದ್ ಪೋದ್. ಒಲ್ಪೊಲ್ಪ ಸಾಧ್ಯನ ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಲೆನ್ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಸ್ತಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. 1916ಡ್ ಪುತ್ತೂರ್‌ಡ್ ಎಜುಕೇಶನ್ ಸೊಸೈಟಿನ್ ಸ್ತಾಪನೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್. ಕೈತಾಲ್ ಒಂಜಿ ಹೈಸ್ಕೂಲ್‌ನ್ ಸುರುಮಲ್ತೆರ್. ಈ ಎಜುಕೇಶನ್ ಸೊಸೈಟಿ ದುಂಬಗ್ 1965ಡ್ದ್ ಪುತ್ತೂರ್‌ಡ್ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾಲೇಜ್ ಸ್ತಾಪನೆ ಆಂಡ್. 1917ಡ್ ವಿಟ್ಲಡ್ ಖಾಸಗಿ ಎಲಿಮೆಂಟ್ರಿ ಶಾಲೆ ಬೊಕ್ಕ ಗೌಡ ಸಮಾಜದಾಕ್ಲೆಗಾದ್ರ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಗೌಡ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಘನ್ ಉದಿಪನ ಮಲ್ತೆರ್. ಅಂಚನೆ ಪುತ್ತೂರು ತಾಲೂಕ್‌ದ ಜಿಂಜ ಎಲಿಮೆಂಟ್ರಿ ಶಾಲೆಲೆನ್ ಹೈಯರ್ ಎಲಿಮೆಂಟ್ರಿ ಶಾಲೆ ಆಪಿಲೆಕ್ಕ, ಹೈಯರ್ ಎಲಿಮೆಂಟ್ರಿ ಶಾಲೆ ಉಪ್ಪುನಲ್ಪ

ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಆಪಿಲೆಕ್ಕ ಶಿವರಾಯೆರ್ ದುನಿತೆರ್.

ದಸರಾ ಉತ್ಸವದ ರೂವಾರಿ (ಮಾರ್ನಮಿ ಉಚ್ಚಯದ ಶಿಲ್ಪಿ)

ಶಿವರಾಯೆರ್ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಲೆನ್ ಪುತ್ತೂರ್‌ಡ್ ಬಿತ್ತ್‌ದ್ ಆನಿದ ಕಾಲಗ್ ತುಳುವೆರ್ನ ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ ಉಚ್ಚಯದ ಕುಶಿನ್ ಎಪಲ ಮದಿಪಂದಿಲೆಕ್ಕ ಗೌಜಿ ಗಂಜಾಲ್ಡ್ ಮಲ್ತ್ ತೋಜಾಯಿನಾರ್. ಐಕ್ ಆರ್ನ ಜೀವೊದ ದೋಸ್ತಿ ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ್ನೊಟ್ಟುಗ್ ಸೇರ್ದ್ ಶಾಲೆಲೆಡ್ದ್ ಜೋಕ್ಲೆನ ಕೂಟನ್ ಉಂಡು ಮಲ್ತಿನ ಕೀರ್ತಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ನ. ಜನಕ್ಲೆಗ್ ಮನೋರಂಜನೆ ತಿಕ್ಕೊಡು ಐಕಾದ್ರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆದ ಬುಲೆಚ್ಚಿಲ್ ಎಡ್ಡೆ ಉಪ್ಪೊಡ್‌ಂಡ್ ಪುತ್ತೂರ್ಡ್ ದಸರಾ ಉತ್ಸವನ್ ಸುರುಮಲ್ತೆರ್. ದಸರಾ ಉತ್ಸವನ್ ಒರ್‌ಂಬ ದಿನತ ನಾಡ್‌ದ ಪರ್ಬಾದ್ ಪುತ್ತೂರ್ದ ಜನಮಾನಿಗ್ ಪೆರ್ಮೆದ ಉಡುಗೊರೆನ್ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಕೊರ್ತೆರ್. ಆರುಂಡು ಮಲ್ತಿನ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮೊಲೆನ್ ಪುತ್ತೂರ್ಡ್ ಇತ್ತೆಲ ಆಚರನೆ ಮಲ್ತೊಂದುಲ್ಲೆರ್.

ಶಿವರಾಯೆರ್ ಆರ್ನ 87 ವರ್ಸದ ಜೀವಮಾನಡ್ 58 ವರ್ಸದ ಕಾಲನ್ 'ಸಹಕಾರ ರಂಗ'ಗ್ ತೊರತ್ತ್‌ದ್ ದೀಯೆರ್. ಸಹಕಾರ ಕ್ಷೇತ್ರಗ್ ಆರ್ ಮಲ್ದಿನ ಚಾಕ್ರಿ ಪಂಡ್ದ್ ಪುಗಾರ್ರೆಗಾವಂದಿನವು. ಭಾರತ ದೇಶದ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ದಿವಂಗತ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹೂರ ಆರ್, ಒಂಜಿ ಹಳ್ಳಿಗೊಂಜಿ ಶಾಲೆ, ಒಂಜಿ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ, ಒಂಜಿ ಪಂಚಾಯತ್ ಉಂದು ಮೂಜಿ ಭಾರಿ ಆಗತ್ಯಂದ್ 1949ಡ್ ಆಲೋಚನೆ ಮಲ್ದೆರ್.

ಆಂಡ ಉಂದೆನ್ ಶಿವರಾಯೆರ್ 35 ವರ್ಸದ ಪಿರವುಡೇ ಈ ಎಡ್ಡೆತಿನ ಆಲೋಚನೆನ್ ಕಾರ್ಯಡ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ತೋಜಾಯಿನ ಬಿರ್ಸಾತಿಕೆದಾರ್.

ಶಿವರಾಯೆರ್ ತುಳುನಾಡ್ದ ಸಹಕಾರಿ ಆಂದೋಲನಡ್ ಮಲ್ತಿನ ಸೇವೆನ್ ಏರ್ಲ ಪುಗರೊಡಿತ್ತಿನವು. ಬೊಕ್ಕ ಎಪಲ ನೆಂಪು ಮಲ್ತೊಡಿತ್ತಿನವು

ಶಿವರಾಯೆರ್ 1967 ಜುಲಾಯಿ ನಾಲ್ ತಾರೀಕ್‌ದಾನಿ ಪರಲೋಕಗ್ ಸಂದಾಯ ಆಯೆರ್. ಆಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆದ ನಿಜವಾಯಿನ ಅರ್ಥನ್ ಆರ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ತೋಜಾದರ್. ಅಂಚಿತ್ತಿನ ಚರಿತ್ರಾರ್ಹ ಸಹಕಾರ ರಂಗದ ಮೂಲಪುರುಷೆರೆನ್ ನೆಂಪು ಮಲ್ಪುನಂಚಿತ್ತಿನವು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಸಹಕಾರರಂಗೊದ ಮೇರು ಜನಮಾನಿಂದ್ ಪುದಾರ್ ಪಡೆಯಿನ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರೆಗ್ ನಮ ಧನ್ಯತೆಡ್ ಸೊಲ್ಮೆ ಸಂದಾಗ.

ಕೃಪೆ : ಪುತ್ತೂರು ಕೊ-ಓಪರೇಟಿವ್ ಟೌನ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಲಿ. ಶತಮಾನೋತ್ಸವದ ಪೊರ್ತ್‌ಡ್ ಮೂಡ್ದ್ ಬೈದಿನ 'ಸಹಕಾರಿ ಪಿತಾಮಹ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯರು' ಈ ಕೃತಿತ ಲೇಖನದ ತರ್ಜುಮೆ.

ಅಮರಚೇತನ ‘ಮೊಳಹಳ್ಳಿ’

ಮೂಲ : ಏರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಆಳ್ವ

ತುಳುನಾಡ್‌ಡ್ ಸಹಕಾರಿ ಚಳವಳಿಗ್ ಪರ್ಯಾಯ ಪದ ಪಂಡ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ ಸಹಕಾರದ ಬಿತ್ತ್‌ನ್ ಬಿತ್ತ್‌ದ್ ಮುಂಗೆ ಕೊಡಿಪುನಂಚ ಮಲ್ತಿನಾರ್. ಐಕ್ ನೀರ್ ಪಾಡ್ದ್ ಮಲ್ಲೆ ಮಲ್ತಿನಾರ್. ಅವು ಪುರ್ಪ ಪರಂದಾನಮುಟ್ಟಗ್ ಐಕ್ ಐತ ಚೆರಿಕ್-ತಾಂಗ್‌ಕೊರ್ದ್ ಉಂತಿನಾರ್ ಆರೇ.

ತಾನ್ ಬಿತ್ತ್‌ದಿನ ಬಿತ್ತ್ ತನ್ನ ಕಣ್ದದುಂಬು ಮಾ-ಮಲ್ಲ ಮರವಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆದ ಸಾರ-ಸಾರ ಕೂಟೊಲೆಗ್ ತಂಪುದ ನಿರೆಲಾದ್, ತಮೆರಿ ಕೊರ್ಪುನ ಮಾಡಾದ್ ತೆಗಲುನ ನೋಟ ತೂದೇ ಸಂತೃಪ್ತಿ ಪಡೆಯಿನಾರ್. ತನ್ನ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ ಕಂಡಡ್ ಬೆಗರ್ ಸಿಂಟುನಾಕ್ಲೆನ ಬಂಜ ಬೇನೆ ದುನಿಪುಲೆಗ್ ದುಃಖ ದೆತ್ತ್‌ದ್ ಆಕ್ಲೆನ ಎಡ್ಡೆಗಾದ್ರ ಚಲ ಬುಡಂತಿನ ತಿವಿಕ್ರಮನ ಲೆಕ್ಕ ಸಹಕಾರದೊಟ್ಟುಗ್ ಪೊರ್‌ಂಬ್ದ್ ಸಹಕಾರದ ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿನ್‌ದೆರ್ತ್‌ದ್ ಬೆನ್ನಿದಾಕ್ಲೆಗ್ ಶ್ರೀರಕ್ಷೆ ಕೊರ್ತಿನಂಚಿನ ಪವಾಡ ಪುರುಷೆರ್ ಮೊಳವಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್.

ಸಹಕಾರ ಪಂಡ ಮೊಳವಳ್ಳಿರೆಗ್ ಪಾಡುನ ಅಂಗಿ ಆವಂದೆ ಮೈತ ಮಾಸ ಆದಿತ್‌ಂಡ್. ಅವು ಆರ್ನ ಪಾತೆರದ ರೀತಿಯಾದಿತ್ತಿಜ್ಜಿ. ಬದ್ಕ್‌ದ ನೀತಿ ಆದಿತ್‌ಂಡ್. ಸಹಕಾರಿ ತತ್ವೊಲೆನ್ ಬಿತ್ತ್‌ದ್ ಬುಲಯೆರೆಗಾತ್ರ ಈ ಜಿಲ್ಲೆದ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮಲೆಗ್ ಪೋಯೆರ್. ಜನಕ್ಲೆಗ್ ಜಾಗರದ ಗಂಟೆನ್ ಆಕ್ಲೆನ ಕೆಬಿಕ್ ನಾಟುನಲೆಕ್ಕ ಬೊಟ್ಟಿಯೆರ್. ಐಕಾದ್ರ ಪಗೆಲ್ ರಾತ್ರೆ ಗಂಧದ ತುಂಡುದಲೆಕ ಜೂವೊನು ತರೆತೆರ್. ಆಂಡಲ ಆ ಬೇಲೆಡ್ ಉರು ಅತ್ತ್‌ಡ ಬೇನೆದಾಂತೆ. ಭಾರಿ ಉಮೇದ್‌ಡ್, ಸಂತೇಸಡ್ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಡ್ ಬೆನ್ನೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಬೇಲೆಡ್ ಬೆನ್ಪಾಟಿಕೆಡ್ ಮಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಆದ್. ಪಾಪದಾಕ್ಲೆಗ್ ಉಸುಲು ಕೊರ್ಪುನ ಸಂಜೀವಿನಿ ಆದಿತ್ತೆರ್. ಮೊಳವಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಪುತ್ತೂರ್‌ಡ್ತಿನ್ನೈಟ್ ಜಿಲ್ಲೆದ ಸಹಕಾರಿ ಚಳುವಳಿದ ಉದಿಪು ಪುತ್ತೂರ್‌ಡಾಂಡ್. ಈ ಕಾರಣಗಾದ್ರ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಸಹಕಾರಿ ಬೇಂಕ್‌ದ ಸುರುತ ಕೊಡಿಪು ಪುತ್ತೂರ್ಡಾಂಡ್.

ಈ ದಿಸೆಟ್ ಜಿಲ್ಲೆದ ಹೆಚ್ಚದ ಮಲ್ಲ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಲು ಅಲ್ಪ-ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಮುಂಗೆ ಬತ್ತ್‌ಂಡ್. ಈ ಉದಿಪು ಸುಗಿಪುಗ್ ಮೂಲ ಕಾರಣಕರ್ತೆರ್ ಮೊಳಹಳ್ಳಿದ ಶಿವರಾಯೆರ್. ಈ ನಿಲೆಟ್ ಪುತ್ತೂರು ಸಹಕಾರ ಸೇವೆಡ್ ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲೆಗ್ ತಾದಿತೋಜಾವುನ ತುಡರಾಂಡ್.

ಅಪಗ ಮದರಾಸು ಸರಕಾರದ ಒರಿ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರೆರ್ ಆರ್ನ ಸಾಧನೆನ್ ತೂದ್ “ಪುತ್ತೂರು ಸಹಕಾರಿ ಚಳವಳಿದ ಕಾಶಿ”ಂದ್ ಪುಗರ್‌ದೆರ್, ಆ ‘ಕಾಶಿ’ದ ಕೀರ್ತಿ ಗುಂಡಡಿಪ್ಪುನ ವಿಶ್ವನಾಥ ದೇವೆರ್ ಪಂಡ ಈ ನಮ್ಮ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ, ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಸ್ನಾನಾದಿಗೆ-ಮಾನಾದಿಗೆ ಬಾನದೆತ್ತೆರಗ್ ಬುಲೆದಿತ್‌ಂಡ್. ದುಂಬು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಪಂಡ ಉಡಿಪಿಲ

ಸೇರ್ದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ಮಾತೆರ್‌ಗ್ಲ ಅನುಕೂಲ ಆವೊಡ್‌ಂದ್. ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರ ಸಹಕಾರಿ ಬೇಂಕ್‌ದ ಕೇಂದ್ರ ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಪುತ್ತೂರ್‌ಡ್ದ್ ಕುಡ್ಲಡ್ ವರ್ಗಾವನೆ ಆಂಡ್. ಈ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಾದ್ರ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್. ಪುತ್ತೂರ್ ಬುಡ್ದ್ ಕುಡ್ಲಗ್ ಬರೊಡಾಂಡ್.

ಸಹಕಾರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಡ್ ಆರ್ ಬಿತ್ತ್ ಪಾಡ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಥೆಲಾ ಒಂಜಿ ರಡ್ಡತ್ತ್, ದ.ಕ. ಕೃಷಿಕರ ಸಹಕಾರಿ ಮಾರಾಟ ಸಂಘ, ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲಾ ಸಗಟು ಮಾರಾಟ ಸಂಘ, ಪೇರ್ದ ಸಂಘ, ಮರಕಲೆರೆನ ಸಂಘ, ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಘ ಇಂಚ. ಇನಿತದಿನಕು ಜಿಲ್ಲೆಡ್ ಮೆರೆಪುನಂಚಿನ ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ಪುದರ್ ಪೋಯಿನ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಲು. ಆರ್ನ ಕನತ ಬಾಲೆಲು, ಆರ್ನ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಕರ್ತವ್ಯದ ನಿಷ್ಠೆಡ್ ಬುಲೆತಿನವು. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆನ್ ಪತ್ತ್ ಪದರಾಡ್ ತುದೆಕುಲು ತುಂಡ್ಮಲ್ತಿಪ್ಪನಗ, ವಾಹನ ಉಪ್ಪಡ್, ನರಮಾನಿ ಸಮಕಟ್ಟ್‌ಡ್ ನಡ್ತೊಂದು ಪೋವರೆಗ್ ತಾದಿದಾಂತಿ ಪೊರ್ತುಗ್ಲ ಕುಂದಾಪುರದ ಶೀರೂರ್‌ಡ್ದ್ ಕೇರಲದ ಕಾಸರಗೋಡುಡ್ದ್ ನೀಲೇಶ್ವರ ಮುಟ್ಟ ಬೋರಿದ ಗಾಡಿಡತ್ತಡ್ತ ನಡತ್ತೊಂದ್ ಹಳ್ಳಿ-ಹಳ್ಳಿ ತಿರ್ಗ್‌ದ್ ಜನಕ್ಲೆನ್ ಒಟ್ಟು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಸಹಕಾರದ ಮೋಕೆದ ಒಕ್ಕನೂಲ್ ಕಟ್ಟ್‌ದ್.. ಜಾತಿ-ಮತ-ಭೇದ ದಾಂತೆ ಮನಸ್ಸು-ಮನಸ್ಸುಗ್ ಬೆಸಿಗೆ ಪಾಡ್ದಿನ... ಮಾ ಶಕ್ತಿದ ಬಿರ್ಸಾತಿಕೆ ಆರ್ನ, ಸರಕಾರದ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರಡ್ದ್ ಸಹಕಾರದ ಜೋಕೆ-ಮೋಕೆದ ಮಂತ್ರದ ಶಕ್ತಿ ಆರ್ನ ತಂತ್ರ ಆದಿತ್ತ್‌ಂಡ್.

ಇಂಚ ಸಹಕಾರ ಆರ್ನ ಬದ್ಕ್‌ದ ಉಸುಲಾದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಇನಿ ಸರಕಾರ ಬೊಕ್ಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕೆರ್ ನಂಬಿನಂಚಿನ ಚಳುವಳಿನ್ ಮುಕ್ಕಾಲು ಶತಮಾನದ ಪಿರವು ಆರ್ ಕನಕಟ್ಟ್‌ದ್ ಐಕಾದ್ರ ತನ್ನ ಬದ್ಕ್‌ನ್ ತೊರತ್ತ್‌ದ್ ದೀಯಿನಾರ್ ಆರ್. ಅಂಚ ಆರ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅತ್ತ್. ತಾನ್ ಎನ್ನ್‌ದಿನ ಆದರ್ಶಲೆನ್ ಭಕ್ತಿಡ್ ನನಮಲ್ತಿನ ಶಕ್ತಿ.

ಈ ಮಲ್ಲ ಕಜ್ಜಗಾದ್ರ ಆರ್ ಮಲ್ದಿನ ತ್ಯಾಗಗ್ ಬಿಲೆ ಕಟ್ಟರೆ ಗಿಜ್ಜಿ. ಐಕಾದ್ರ ಕೈ ನಿಲ್ಕೆ ಕಾಸ್ ಬರುವಿನ ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿಡ್ದ್ ದೂರ ಮಲ್ತೆರ್. ಇಲ್ಲ್, ಬುಡದಿ, ಜೋಕ್ಲೆನ್ ಮದೆತೆರ್. ಬಂಧು- ಬಲಗಡ್ದ್ ಮದೆ ಆಯೆರ್. ಕೂಟೊದ ಎಡ್ಡೆ-ಪಡ್ಕೆದ ಲೇಸ್‌ಲೆಗ್ ಪೋವಂದೆ ಐತ ಐಸಿರಿನ್ ಕಲವೊಂಡೆರ್ ಸುಖದ ಜೀವನ್‌ಗ್ ಮುಗಿತಲ ಪಂಡೆರ್. ಆರ್ನ ಸಮಾಜಡ್ ಬಹುಮುಖಿದ ಗುರ್ತ, ಸಹಕಾರಿ ಕ್ಷೇತ್ರೊದಿಡೆಟ್ ಆರ್. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಲೆಡ್ ಮಹತ್ತರವಾದ್ ಸಾಧನೆ ಬತ್ತೆರ್. ಪುತ್ತೂರ್ ತಾಲೂಕು (ಇತ್ತೆದ ಪುತ್ತೂರು, ಸುಳ್ಯ, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ ಬೊಕ್ಕ ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕುದ ವಿಟ್ಲ ಫಿರ್ಕಾ... ಈತ್ ಮಾತಾ ಸೇರ್ದ್ ಅಪಗ ಪುತ್ತೂರು ತಾಲೂಕು ಆದಿತ್‌ಂಡ್). ಆರ್ ಬೋರ್ಡ್‌ದ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ಪಟ್ಟ ವಹಿಸಿನ ಆ ದಿನಡ್ ವಿದ್ಯಾಕ್ಷೇತ್ರಡ್ ಸಾಧನೆ ಮಲ್ತಿನವು. ಆನಿಗ್ ಇಡೀ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯಡೇ ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯ ಆದಿತ್‌ಂಡ್. ಶಾಲೆದ ಮಾಸ್ಟ್ರುನಾಕ್ಲೆನ್ ಆರ್ ತನ್ನ ಆಪ್ತಬಂಧುಲೆಂದ್ ಎಣ್ಣೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಶಾಲೆ ಪಂಡ ಖಾಲಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ್ಲೆನ್ ಓದುನತ್ತಾವಂದೆ. ಜೋಕ್ಲೆನ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಬುಲಚ್ಚಿಲ್‌ಗ್ ಬೋಡಿತ್ತಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಲೆಗ್ ಅವಕಾಶ ಮಲ್ದ್

ಕೊರಿಯೆರ್. ಹಳ್ಳಿದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾದ್ರ ಮಾರ್ಗ, ಸಂಕ, ಕಾರ್ತಾದಿಲೆನ ನಿರ್ಮಾಣದ ಪೊಸ ದಾಖಲೆನ್ ಉಂಡುಮಲ್ತೆರ್.

ಆರ್ನ ಈ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆನ್ ತೂದ್ "ಆರ್ನ ಬೇಲೆದ ಶಕ್ತಿನ್ ಇಂದ್ರಜಾಲೊಗ್ ತಾರ್ಕಣೆ ಮಲ್ಪೊಲಿಂದ್ ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್ ಬಾಯಿನಿಲ್ಕೆ ಪುಗರ್ದೆರ್, ಆನಿ ಮಂಗಳೂರ್ಡ್ತಿನ ಕೋಟ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರೆನ್ ಪುತ್ತೂರ್‌ಗ್ ತರ್ಪುಡಾದ್ ಅಲ್ಪ ಆರೆಗ್ ಬೋಡ್ತಿನ ಮಾತಾ ಸೌಕರ್ಯಲೆನ್ ಒದಗಾದ್ ಕೊರ್ತಿನಾರ್ ಶಿವರಾಯೆರ್. ಕಾರಂತೆರ್ನ ಮರ್ಲಾಟಿಕೆದ ಪತ್ತ್‌ಮೋನೆಲೆನ ಆಲೋಚನೆಗ್ ಬೆರಿಸಾಯ ಕೊರ್ದ್ ಬೊಲ್ಪುಗ್ ಕನತಿನಾರ್ ಆರ್."

ಆ ಸಾಯನ್ ನೆಂಪು ಮಲ್ತೊಂದ್ ಮನಸ್ಸ್‌ಡ್ ಸೊಲ್ಮೆದ ರುಣೊತ ದುನ್ನನ್ ಉರ್ಕಾದ್ ಪನ್ನೊಂದೆರ್. 1930ಡ್ ಯಾನ್ ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ದೇಖಿಗ್ಲ ಪಾತೆರದ ಮ್ಯಾಜಿಗ್ಲಾ ಮೋಡಿ ಆದ್ ಪುತ್ತೂರ್‌ಗ್ ಬತ್ತೆ. ಆರ್ ಎನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲೆಕ್ಲೆಗ್ ಜೀವಕೊರ್ತಿನಾರ್. ಯಾನ್ ಆ ಕಾಲೊಡ್ ನಾಟಕ-ನೃತ್ಯರೂಪಕೆಲೆನ್ ಬರೆದ್ ಗೊಬ್ಬಾವೊಂದಿತ್ತೆ. ಒರ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಎನ್ನಡಿಂಚ ಪಂಡೆರ್ "ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ, ಮದ್ಯಪಾನ ನಿವಾರಣೆಗಾದ್ರ ನಾಟಕ ಬರೆಯರೆಗ್ ಪನ್ತೆರ್. ಅಂಚನೆ ಯಾನ್ ಬರೆತಿನ ಈ ರಡ್ಡ್ ನಾಟಕಲೆನ್ ತಾಲೂಕು ಬೋರ್ಡ್‌ದ ಮಾತಾ ಶಾಲೆಲೆಡ್ ಗೊಬ್ಬಾವರೆಗ್ ಸಾಯ ಮಲ್ತೆರ್".

ಒರ ಉಪ್ಪಿನಂಗಡಿಡ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದ ನಿಲೆಟ್ ಒಂಜಿ ಕೂಟ ನಡೆತ್‌ಂಡ್. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕರಿ ಬೊಕ್ಕ ಉನಸ್‌ದ ಏರ್ಪಾಡಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಉನಸ್‌ಗ್ ಕೊರಗ-ದಲಿತೆರ್ ತಿರ್ತಜಾತಿದಾಕ್ಲೆತ್ತೆರ್. (ಅಸ್ಪೃಶ್ಯೆರ್). ಗಾಂಧೀತತ್ವದ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಏರ್ಪಾಡ್‌ಡ್ ಮಾತೆರೊಟ್ಟುಗ್ ಉಂಡೆರ್. ಆಂಡ ಮಡೆ ಇರೆ ದೆಪ್ಪುನ ಬೇಲೆಗ್ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆರ್ ದುಂಬು ಪಿರ ತೂದ್ ಕಡೆಕ್ ತಿರ್ತಜಾತಿದಾಕ್ಲೆನ ಇರೆಬುಡ್ದ್ ಬಾಕಿದಾಕ್ಲೆನ ಇರೆ ಗೆತ್ತೆರ್. ಶಿವರಾಯೆರ್ ಆಪಗ ತಾಲೂಕು ಬೋರ್ಡ್‌ದ ಗುರ್ಕಾರೆ. ಪನರೆಗ್ಲಾವಂದೆ ಪನರೆಲಾವಂದೆ ವಂತೆ ಪೊರ್ತ್ತು ತೂವೊಂದಿತ್ತಿನಾರ್. ಕಡೆಕ್ ಆರೇ ದುಂಬುಬತ್ತ್‌ದ್ ಮಾತೆರ್ ಉಂಡಿನ ಮಡೆತಿರೆನ್ ಗೆತ್‌ದ್ ಪಿದಾಯಿ ದಕ್ಕ್‌ದ್ ಬತ್ತೆರ್. ಇಂಚ ಆರ್ನ ಪಾತೆರ ಬೇತೆ ನಡಕೆ ಬೇತೆ ಇತ್ತಿಜ್ಜಿ. ಪಂಡಿಲೆಕ್ಕನೇ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ತೋಜಾತಿನಾರ್. ಅರೇ ದುಂಬು ಉಂತುದ್ ಮಡೆ ದೆಪ್ಪುನಗ ಭಾಷಣಡ್ ಕೊಚ್ಚುನ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆರ್ ನಾಚಿಕೆಡ್ ಮಂಡೆ ಕಂತ ಪಾಡ್ಡೆರ್‌ಗೆ. ಆರ್ನ ಒಂಜಿ ಈ ಕಾರ್ಯಡ್ ಸಾರ ಪಾತೆರದ ಪರಿಣಾಮಲೆನ್ ನೆಗೆತ್‌ದ್ ತೋಜಾಯಿಲೆಕ್ಕ ಮಲ್ತೆರ್.

ಆರ್ನ ನಡೆ-ನುಡಿ ಕನ್ನಡಿದಲೆಕ್ಕ ಸತ್ಯ ಸುದ್ದಿ. ಆರ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಲೆನ್ ಕೈತೊಲ್ದ್ ತೂಯಿನ ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್ ಪಂಡ್ದೆರ್. "ಆ ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ, ತೀಕ್ಷ್ಣಮತಿಯನ್ನೂ, ಅಗಾಧ ಕೃರ್ತತ್ವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನೂ ನೆನೆಯುವಾಗ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯರಂತಹರೊಬ್ಬರನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಈ ನಾಡು ಎಷ್ಟು ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯಾಗಬೇಕೋ?" ಆರ್ನ ಶಕ್ತಿಗ್-ಕಡಲ್‌ಗ್ ಕಡಲ್, ಬಾನ್‌ಗ್ ಬಾನೇ ಉದಾರ್ಮೆ ಕೊರೊಲಿಂದ್ ಪಂದೆರ್ಗೆ. ಒಂಜಿ ಕಾಲಡ್

ಪುತ್ತೂರುಪಂಡ ಕಲೆ-ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯಗ್ ಅಪ್ಪೆ ಇಲ್ಲ್ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಗರಂದ್ ಪೆರ್ಮೆದ ಬಿರ್ದ್ ಪಡೆತಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಪಗ ಪುತ್ತೂರ್‌ಡ್ ನವರಾತ್ರಿದ ದಸರೋತ್ಸವ ಪಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಗೌಜಿ-ಗಂಜಾಲ್‌ಗ್. ಕಾರಂತೆರ್ ಪುಗೆಲ್ ಕೊರುಂಡ ಆರ್ನ ದೋಸ್ತಿ ಐತ ಪಿರವುದ ಬೆರಿಸಾಯಿಗ್ ತಾಂಗ್ ಕೊರ್ರುನಾರ್ ಶಿವರಾಯೆರ್. ವಕೀಲೆರಾದಿಪ್ಪುನಗಲ ಆರ್ ಸತ್ಯದಾರ್. ವಾ ನ್ಯಾಯನೇ ಆವಡ್ ವರ್ಸಾನುಗಟ್ಲೆಡ್ ಉದ್ದಗ್ ಪೋವರೆಗ್ ಬುಡಂದೆ ಸುರುಕು ಕಕ್ಷಿಗಾರೆನ್ ಲೆತ್ತ್‌ದ್ ರಾಜಿ ಮಲ್ಪರೆಗ್ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತಿನ ದೇವೆರ್. ಇಂಚ ಆರ್ ಕೋರ್ಟ್‌ಕಟ್ಲೆ ಪನ್ಪುನ ಯಮಪಾಶಡ್ದ್ ತಪ್ಪಾದ್ ಒರಿತಿನ ಇಲ್ಲುಲು ಏತಾವು? ಐಕಾದ್ರ ಆರ್ ಪುತ್ತೂರ್ ಬುಡ್ದ್ ಕುಡ್ಲಗ್ ಪೋನಗ ಅಪಗ ಪುತ್ತೂರ್ದಿತ್ತಿನ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್ "ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್‌ದಾಂತಿನ ಪುತ್ತೂರು ನನಗ್ ಸತ್ತೂರ್‌ಂದ್" ಬೇನೆಡ್ ಪಂದಿತ್ತೆರ್‌ಗೆ.

ಸಹಕಾರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಾತ್ರತ್ತ್ ಪಂಚಾಯತ್ ಕ್ಷೇತ್ರಡ್ಲ ಬೆನ್ತಿನ ಗುರ್ತದ ಪಜ್ಜೆ ಆರೆನ. ಅಪಗದ ದಿನಕ್ಲೆಡ್ ಮಾತಾ ತಾಲೂಕುಡ್ ಒಂಜೊಂಜಿ ಅತ್ತ್‌ಡ ರಡ್ಡ್‌ರಡ್ಡ್ ಪಂಚಾಯತಿ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಪಗದ ಪುತ್ತೂರು ತಾಲೂಕುಡ್ 72 ಪಂಚಾಯಿತಿಲೆನ್ ಉಂಡು ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಗ್ರಾಮ ಉದ್ಧಾರಾಂಡ ದೇಶ ಉದ್ದಾರಂದ್ ಪನ್ತಿನ ಗಾಂಧೀಜಿನ ತತ್ವಲೆನ್ ಕಾರ್ಯರೂಪಡ್ ಮಲ್ತ್ ತೋಜಾಯಿನ ಶಿಲ್ಪಿ ಆರ್. ನಂಜಿ-ಮಚ್ಚರ, ಚಾಡಿದ ಪಾತೆರ, ಉರು, ಬೇಲೆ ಕಲ್ವೆರ್, ಹಡೆ ಪಟ್ಟಾಂಗ. ರೈಲು ಬುಡ್ಪುನಾಕ್ಲೆಡ್ದ ಆರ್ ಯೋಜನ ದೂರೊ. ಬಾಯಿಡ್ದ್ ಬೂರುನಂಚ ಕೃತಿಟ್ ಮಲ್ತ್ ತೋಜಾವುನ ಬೀರೆ.

ಪತ್ತಿನ ಬೇಲೆ ಎಲ್ಯ ಆವಡ್ ಮಲ್ಲ ಆವಡ್. 'ಅಚ್ಚಿಕಟ್ಟ್‌ಡ್ ಬಿರ್ಸಾತಿಕೆಡ್ ಮಲ್ತ್‌ದೇ ಸುದ್ದ, ಸುರು ಸುರುಕು ಸೋಲಾಂಡಲ ಪೋಡ್ಯುನ ಜಾತಿ ಅತ್ತ್. ಅತ್ತ್, ಉತ್ತರಕುಮಾರನ ಬಿರ್ಸಾತಿಕೆಲ ಅತ್ತ್. ಪತ್ತಿನ ಬೇಲೆನ್ ಪನ್ತಿನ ದಿನಕ್ ಕೋಡಿ ಮುಟ್ಟಾದೆ ಸುದ್ದ. ಇರೆಮರೆತ ಕಾಯಿದಲೆಕ್ಕ ಸಬ್ದದಾಂತಿನ ಆರ್ನ ಬೆನ್ಪಾಟಿಕೆ. ಆರ್ ಪಂಡ ಬೊಲ್ಪು. ತಾನ್ ಮಯಣೊದ ಲೆಕ್ಕ ಕರಗ್‌ದ್ ಪೋನ್ಡಲ ಊರ್ಗೂರ್ ಬೊಲ್ಪು ಕೊರ್ತಿನ ಪವಾಡ ಪುರುಷೆರ್.'

ಇಂಚಿನ ದೂರದರ್ಶಿ, ಉದಾರಿ, ಸಾಹಸಿ, ನೇತಾರೆರ್ ತುಳುನಾಡ್ದಾರ್‌ಂದ್ ಪನರೆ ಪೆರ್ಮೆ ಬುಡೊಡು. ಸಹಕಾರಿ ಚಳುವಳಿಡ್ ರಾಜ್ಯಗೇ ಮೂಲಬೇರ್‌ಂದ್ ಎನ್ನ್‌ನಗ ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ಧನ್ಯತಾಭಾವ ಮೂಡ್ದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಪೆರ್ಮೆ-ಭಕ್ತಿಭಾವ ಉರ್ಕುಂಡು. ಇಂಚ ಬೇತೆ ಬೇತೆ ಕ್ಷೇತ್ರಲೆಡ್ ಬಹುಮುಖಿಯಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆಗ್ ಪುದಾರ್ ಕನತಿನ ಆ ಅಮರಶಕ್ತಿಗ್ ಸಾರ-ಸಾರ ಸೊಲ್ಮೆಲು. ಕತ್ತಲೆ ಕಬಿದಿನ ಇನಿತ ದಿನಟು ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಸೇವೆ ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ತಾದಿದ ತುಡರಾದ್ ಬೊಲ್ಪು ತೋಜಾವುಂಡು.

ಕೃಪೆ : ಕನಕ ಸಂಪುಟ, ವಿಟ್ಲ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ನಿ. ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ 2005.

ಕರ್ಮಯೋಗಿ ಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿದ ಪಿತಾಮಹೆ
ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್

ಮೂಲ : ಶ್ರೀ ಪೇರಾಜೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾವ್

ಸುಮಾರ್ ಒಂಜಿ ಶತಮಾನದ ಪಿರವು ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆದ ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕುದ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಪನ್ಪುನಂಚಿನ ಹಳ್ಳಿಡ್ ಜನ್ಮಗ್ ಬತ್ತ್‌ದ್ ತುಳುನಾಡ್‌ಗ್ ತುಡಾರಾದ್, ಶಕ್ತಿಯಾದ್, ಸಮಾಜೊಗು ತನ್ನ ಜೀವನೊನು ಪನಿಯಾರ ಬಲೆಸಿನಂಚಿತ್ತಿನಾರ್ ಶ್ರೀ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್. ಮೇರ್ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮಯೋಗಿ. ಆನಿದ ತುಳುನಾಡ್ ಅತ್ತ್‌ಂಡ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಬೊಕ್ಕ ಕಾಸರಗೋಡು ತಾಲೂಕ್ ಸೇರ್ದ್ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಂದ್ ಪುದಾರ್ ಪಡೆಯಿನ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆ ಬ್ರಿಟಿಷೆರ್ನ ಆಡಳಿತೆಡ್ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗ್ ಸೇರ್ದಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಅಪಗ ಮಾಸ್ಟ್ರಾದಿತ್ತಿನ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಆ ಕೆಲಸೊನ್ ಬುಡ್ದ್ ವಕೀಲ ವೃತ್ತಿನ್ ಪುತ್ತೂರ್‌ಡ್ ದುಂಬುವರಿತೆರ್, ಅಪಗ ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಶನ್ ಆಂಡ ವಾಕಲತ್ತ್ ಮಲ್ಪೊಲಿತ್ತ್‌ಂಡ್. ಆರ್ ಕಾಸ್‌ಮಲ್ಪರೆಗಾದ್ರ ಈ ವೃತ್ತಿನ್ ಬಯಕಿನಾರತ್ತ್, ಅಪಗ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆ ಆರ್ಥಿಕವಾದ್, ವಿದ್ಯಾಕ್ಷೇತ್ರಡ್ಲ ಬಾರಿ ಪಿರ ಇತ್ತ್‌ಂಡ್. ತನ್ನ ಕೈತಲ್ ಬರ್ಪುನಂಚಿನ ಪಾಪದ ಬೆನ್ನಿದಾಕ್ಳೆನ ದುಃಖ-ಬೇನೆದ ತುದೆಟ್ ನೀಂದುನಾಕ್ಲು, ಮಲ್ಲ ಬೆನ್ನಿದಾಕ್ಳೆನ ಇಡೆಟ್ ಆಕ್ಳೆಗ್ ಸಮಕಟ್ಟ್‌ಟ್ ಉನರೆ-ತಿನರೆಗಿಜ್ಯಂದಿನ ತೂದ್ ಎತೆ ದೆತ್ತೆರ್. ಅಪಗ ಕಾಸ್ ದೆತೊನಂದೆ ಧರ್ಮಗು ಆಕ್ಳೆಗ್ ನ್ಯಾಯ ತಿಕ್ಕರೆಗಾದ್ರ ಪೊರ್ಲೊಂದಿತ್ತೆರ್. ನ್ಯಾಯ, ಧರ್ಮ, ಸತ್ಯಡ್ ವಾದ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಪಾಪದಾಕ್ಳೆಗ್ ಗುನ ತಿಕ್ಕುನಲೆಕ್ಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಆರ್ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಬೊಕ್ಕ ಸಿವಿಲ್‌ದಾವೆಡ್ ವಾದ ಮಲ್ಪುನ ರೀತಿ-ನೀತಿ, ಬಿರ್ಸಾತಿಕೆ ಮಾತೆರ್‌ಗ್ಲ ಚೋದ್ಯದ ಸಂಗತಿ ಆದಿತ್‌ಂಡ್.

ಬೆನ್ನಿದಾಕ್ಲು ವಿದ್ಯೆಗ್, ಬ್ಯಾರದ ವೈವಾಟ್‌ಗ್ ಬಂಜ ಬರ್ಪಿನೆನ್ ತೂದ್ ಮದರಾಸು ಸರಕಾರಗ್ ಮೇಲ್‌ಡ್ದ್ ಮೇಲ್‌ಗ್ ಕಾಕಜಿ ಬರೆದ್ 1910ಡ್ ಪುತ್ತೂರ್ದ್ ಸಹಕಾರಿ ಟೌನ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ದ ಸ್ತಾಪನೆಗ್ ಕಾರನರಾಯೆರ್.

ಐತ ಎಡ್ಡೆ ಬುಳೆಚ್ಚಿಲ್ನ್ ತೂದ್ ತನ್ನ ದೋಸ್ತಿನಾಕ್ಳೆನ್ ಒಟ್ಟುಗ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್. ಬೋರಿದ ಗಾಡಿಡ್, ತುದೆಟ್ ಒಡೆಡ್, ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಡ್ ಗುಡ್ಡೆ-ಕಾಡ್‌ಡ್ ತಾದಿಮಲ್ತ್‌ದ ನಡತ್‌ದ್ - ಇಂಚ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆದ ಹಳ್ಳಿಲೆಗ್ ಪೋದ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ದ ಉಪಯೋಗನ್ ಪ್ರಚಾರ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಲೆನ್ ಸ್ತಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಆಯಾ ಊರ್‌ದ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆದಾಕ್ಳೆನ ಸಾಯಡ್ ಅಲ್ಪಲ್ಪ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘೊಲು ಬೊಕ್ಕ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಲೆನ್. ಸ್ತಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಬೊಕ್ಕ ಐತ ಮಾತಾ ಉಸ್ತುವಾರಿಲೆನ್ ತೂವೊಂದು ಕಬ್ಬೆ ಬೂರಂದಿಲೆಕ್ಕ

ಊರ್‌ಕೋಲಾದ್ ಉಂತಿನೈಟ್ ಆಯಾ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಲು ಪುದರ್ ಪಡೆಪಿಲೆಕಾಂಡ್. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಲೆಗ್ ಕಾಸ್‌ದ ಸಾಯ ಕೊರ್ರೆಗಾದ್ರ ದ.ಕ. ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕೋಪರೇಟಿವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ್ 1914ಡ್ ಪುತ್ತೂರ್ಡ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್. ಬೊಕ್ಕ ಅವೆನ್ ಕುಡ್ಲಗ್ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಸಹಕಾರ ತತ್ವಲೆಡ್ ಜಿಂಜ ನಂಬೊಲಿಕೆ ಇತ್ತಿನ ಶಿವರಾಯರೆಗ್ ಒಗ್ಗಟ್‌ನ್ ಬಲವಾದ್ ನಂಬ್‌ದಿತ್ತೆರ್.

ಬೆನ್ನಿದಾಕ್ಲೆನ ತಾರ್ಯೆ-ಬಜ್ಪೆ-ಬಾರೆ-ಕಂಡ ಇಂಚಿತ್ತಿನ ಬುಲೆಚ್ಚಿಲ್ದ್ ಎಡ್ಡೆ ಬಿಲೆಕ್ ಮಾರ್ರೆಗಾದ್ರ ದ.ಕ. ಕೃಷಿಕರ ಸರಕಾರಿ ಸಂಘನ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ತಿಗತ ಕೃಷಿಕಾದ್ರ ಜೇನು ಕೃಷಿಕರ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘನ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. 1990ರ್ಡ್ ಉದಿಪಿನಾತಿನ ಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿ ದಿನಡ್ದ್ ದಿನ ಬೊಲ್ಪುಗ್ ಬರ್ರೆಗ್ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಯೋಚನೆ ಯೋಜನೆದ ಕೆಲಸನೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರನ.

ರಡ್ಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಕಾಲಡ್ ಆಹಾರ-ಧಾನ್ಯಲೆಗ್ ಬೆನ್ನಿದಾಕ್ಲೆಡ ಕಡ್ಡಾಯಡ್ ವಸೂಲಿ ಮಲ್ಪರೆಗ್ ಸರಕಾರ ಕಾನೂನುನ್ ಜ್ಯಾರಿಗೆ ಕನನಗ (ಉಂದು ಲೆವಿ) ಬೆನ್ನಿದಾಕ್ಲೆಗ್ ತೊಂದರೆಗಾವರೆಗ್ ಬಲ್ಲಿಂದ್ ಸರಕಾರದ ಏಜೆನ್ಸಿನ್ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಮೂಲಕಡ್ ವ್ಯವಹಾರ ಮಲ್ಪುವಂಚಿನ ಕಾರ್ಯಗಾದ್ರ ಇತ್ತೆದ ದ.ಕ. ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಸೊಸೈಟಿನ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್.

ಮದ್ರಾಸ್ ಸರಕಾರ ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಬಿರ್ಸಾತಿಕೆನ್, ಕರ್ತವ್ಯ ನಿಷ್ಠೆನ್, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆನ್ ತೆರಿದ್ ಐತ ಮಾತಾ ರಕೋಲೆನ್ ತೂವರೆಗ್ ಆರೆಗ್ ಅಧಿಕಾರ ಕೊರುಂಡು. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಲು, ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಸೊಸೈಟಿದ ಏಜೆಂಟೆರಾದ್ ಈ ಮಲ್ಲ ಕಾರ್ಯನ್ ಎಡ್ಡೆ ರೀತಿಡ್ ನಡಪೋಯೆರ್. ಐತೊಟ್ಟುಗ್ ಜನಮಾನಿಗ್ ರೇಶನ್ ಮುಖಾಂತರಡ್ ಅರಿ-ಧಾನ್ಯಲೆನ್ ಬಟ್‌ವಾಡೆ ಮಲ್ಪುನ ಕೆಲಸನ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಲೆಗ್, ನಗರಡ್ ಐಕಾತ್ರ ಸ್ಥಾಪನೆ ಆಯಿನ ಸಹಕಾರಿ ಸೊಸೈಟಿಲೆಗ್ ವಹಿಸಾದ್ ಕೊರಿಯೆರ್. ಆರ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರಡ್ಲ ಮಲ್ಲ ಬೆನ್ನಿ ಬೆನ್ತೆರ್. ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಡ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ, ಮೂಜಿಹಳ್ಳಿ ಉಪ್ಪುನಲ್ಪ ಹೈಸ್ಕೂಲ್‌ಲೆನ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಇಂಚ ಗ್ರಾಮದ ಉದ್ಧಾರಗಾದ್ರ ರಾತ್ರೆ-ಪಗೆಲ್ ಬೆನ್ದೆರ್. ಅತ್ತಾಂದೆ ಗ್ರಾಮದ ಏಳಿಗೆಗಾದ್ರ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತ್‌ಲೆನ್ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಐಕ್ ಬೋಡಾಯಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಲೆನ್ ಮಲ್ತೆರ್. ತಾಲೂಕು ಬೋರ್ಡ್‌ದ ಗುರ್ಕಾರ್ಮೆ ಪಟ್ಟಡ್ ಸೇವೆ ಮಲ್ತ್‌ದ್ ಜನಕ್ಲೆನ ಮೋಕೆದ ನಾಯಕೆರಾಯೆರ್.

ಇಂಚ ಪುತ್ತೂರುನು ಮಾಂಡ್ ಮಲ್ತೊಂದು ಸಹಕಾರಿದ ಕಳಟ್ ಪೊರ್ಂಬುದು ತುಳುನಾಡ್ದ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ಪುನೆಯಿನ ಸಹಕಾರಿ ಪಿತಾಮಹೆ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಏಪಗ್ಲಾ ಮದತ್ ಪೋಪಿನಾರತ್ತ್.

ಕೃಪೆ : ರಜತಶ್ರೀ ರಜತ ಮಹೋತ್ಸವ ಸಂಚಿಕೆ ಪುಣಚಾ ಸೇವಾ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್.

ಶಿವರಾಯೆರನ ಬಗೆಟ್ ಗಣ್ಯ ಮಾನ್ಯೆರೆನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ

ಲೇ.: ಡಾ. ಗಣನಾಥ ಎಕ್ಕಾರು

ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನ ಸಾಹಿತಿ ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯೆ ಬೆಳ್ಳಾರೆಡ್ ನಡತಿನ ಒಂಜಿ ಶಿಬಿರೊಡು ಪಾಲ್ ಪಡೆಯರೆಗೆಂದ್ ಬತ್ತ್‌ದಿತ್ತೆರ್. ಆರ್ ಪುತ್ತೂರುಡು ಶಿವರಾಯೆರೆನ ಇಲ್ಲಾಲ್ ಉಂತುದಿತ್ತೆರ್. ಆರ್ ಮಹನೀಯರು (1970) ಪನ್ಪಿ ತನ್ನ ಬೂಕುಡು ಮೊಳಹಳ್ಳಿದಾರೆನ್ ದಿಂಜ ಪುಗರ್ದ್ ಬರೆತೆರ್. ಆರೆನ ಒಟ್ಟು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಂಡ ''ಮಲ್ಲ ಮಲ್ಲ ನರಮಾನಿಯೆರ್ ಒಂಜೊಂಜಿ ಜಾಗೆಡ್ ಒಂಜೊಂಜಿ ಸಾಧನೆ ಮಲ್ತ್ ತೋಜವೆರ್, ಮಿತ್ತ ಸ್ತಾನಮಾನ ಪಡೆವೊನ್ವೆರ್, ಅಂಚಿನಕುಲೆ ಪುದರ್ ಒರಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು. ಇಂಚಿನ ಮಲ್ಲ ನರಮಾನ್ಯೆರೆಡ್ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಒರಿ ಪನ್ಪಿನೆನ್ ದಾಲ ಸಂಶಯೊನೇ ಇಜ್ಜಿ. ಶಿವರಾಯೆರ್ ತನ್ನ ಪಾಸ್‌ನ್ (ಹಾಸಿಗೆ) ಕಡೆಮುಟ್ಟ ತಾನೇ ಪಾಡೊಂಡೆರ್, ಬುದ್ಧಿವಂತೆರೆನ ಆಲೋಚನೆ, ಬೆರಿಸಾಯೆ ದಾಂತೆ ಲೋಕ ಕ್ಷೇಮ ಆಪುಜಿ, ಲೋಕ ಕ್ಷೇಮ ಆವೊಡೂಂದಾಂಡ ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹ ಆವೊಡು. ತನ್ನ ಸಾಧನೆದ ಬಲೊಟು ಲೋಕ ಕ್ಷೇಮ ಆಂಡ ಮಾತ್ರ ಮುಕ್ತಿ ತಿಕ್ಕುಂಡು. ಇಂಚ ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ್ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಬದ್ಕ್ಯೆರ್, ತನ್ನ ಬದ್ಕ್‌ನ್ ಸಾರ್ತಕ ಮಲ್ತೊಂಡೆರ್''.

ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಎಸ್. ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪೆರ್ ''ಆರೆನ್ ಮಾತೆರ್ಲಾ ಪ್ರೀತಿ, ಅಭಿಮಾನ, ಗೌರವ, ಮಾನಾದಿಗೆಡ್ ತೂವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಸಹಕಾರೊದ ಕಳಟ್ಟ್ ಆರೇ ಸುರೂತಾರ್. ಆರ್ ಮಾತೆರೆಗ್ಲಾ ಸಾದಿ ತೋಜಯಿನಾರ್. ಸಹಕಾರಿದ ಕಳಟ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಜೋಕ್ಲೆನ ಶಿಕ್ಷಣ, ಗ್ರಾಮಾಡಳಿತೆ, ಗ್ರಾಮೋದ್ಧಾರ, ಗ್ರಾಮೊದ ಸಂಪತ್ತ್ ಎಚ್ಚವುನ ಬಗೆಟ್ ದೆತೊನೊಡಾಯಿನ ಕೆಲಸೊಲು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತಾ ನಿವಾರಣೆ, ಪಂಚಾಯತ್‌ದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯೊಲು ಇಂಚಿನ ಮಾತ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕೆಲಸೊಲೆನ್ ಬಾಯಿ ಪಾತೆರೊಡು ಪಂಡಿನೆ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಮಲ್ತ್ ತೋಜಯಿನಾರ್ ಶಿವರಾಯೆರ್. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ ಕರ್ನಾಟಕೊಡೇ ಆರ್ ಪುದರ್ ಪಡೆಯಿನಾರ್''.

ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಗುಂಡೂರಾಯೆರ್ ''ಶಿವರಾಯೆರೆನ ಸಾಧನೆದ ಫಲವಾದ್ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಡ್ ಸಹಕಾರದ ಬುಳೆಚಿಲ್ ಆಂಡ್ ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಅವು ಕರ್ನಾಟಕಗಿಡಿ ಪಸರ್‌ಂಡ್. ಅಂಚಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕೊದ ಸಹಕಾರೊದ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗ್ ಶಿವರಾಯೆರೇ ಕಾರಣಕರ್ತೆರ್‌ಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್.''

ಮೈಸೂರುದ ದಿವಾನೆರಾದಿತ್ತಿನ ಮಿರ್ಜಾ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಮೇರ್ ''ಶಿವರಾಯೆರೆನ್

ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಗ್ ಲೆಪ್ಪುಡು ಮಾನಾದಿಗೆ ಮಲ್ತೆರ್‌ಗೆ. ಜಿಲ್ಲೆದ ಸಹಕಾರಿ ಬಿ. ನಾರಾಯಣ ನಾಯಕೆರ್ ಜಿಲ್ಲೆದ ಮಟ್ಟ್‌ಗ್ ಸಹಕಾರ ಪಂಡ ಶಿವರಾಯೆರ್. ಶಿವರಾಯೆರ್ ಪಂಡ ಸಹಕಾರ. ನೆತ್ತ ನಡುಟು ಭೇದೊ ಇಜ್ಜಿಂದ್ ಪನ್ತೆರ್''.

ಜಿಲ್ಲೆದ ಶಾಸಕೆ, ಸಾಹಿತಿ ಆದಿತ್ತಿನ ಬಿ.ಎಂ. ಇದಿನಬ್ಬೆರ್ ಆರೆನ ಬಗೆಟ್ ಇಂಚ ಒಂಜಿ ಪದ ಬರೆತೆರ್.

''ನಾವು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಾಗ್ಯ ಜನತೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ
ನಿಜಕು ನೀವೊಬ್ಬ ಕರ್ಮಯೋಗಿ
ನಿಮ್ಮ ಪಡೆದ ಜನರು ಧನ್ಯ
ನಿಮ್ಮ ನೆನಪಿನ ಪುಣ್ಯ
ನಾವಿಂದು ಸ್ಮರಿಸುವೆವು. ತಲೆಬಾಗಿ''

ಇಂಚ ಶಿವರಾಯೆರೆನ್ ಪುಗರಂದಿನಕುಲಿಜ್ಜಿ ನೆನೆತೊಂದಿನಕುಲಿಜ್ಜಿ.

ಕೃಪೆ : ಹಿರಿಯ ಸಹಕಾರಿ ಮೊಳಹಳ್ಳಿಶಿವರಾಯೆರ್

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಮಗೆ-ಮಗಲ್ನಾಕ್ಲೆಡ್ದ್ ಬತ್ತಿನ ಒಂಜಿ ಕಾಕಜಿದ ಸಾರಾಂಶ

(1967ಡ್ ಆಗಸ್ಟ್ ತಾ 1)

ಎಂಕ್ಲೆನ ಅಮ್ಮೆರ್ ತೀರ್ನ ಪೊರ್ತ್‌ಗ್ ನಿಕ್ಲೆಡ್ದ್ ಬತ್ತಿನ ಸಂತಾಪ ಸೂಚಕ ಕಾಕಜಿಲೆನ್ನೋದ್‌ದ್ ಬೇನೆ ದುಃಖದ ಕೆದುಟುಲಾ ಆರ್ನ ಪೊರ್ಲು ಬದ್ಕ್‌ದ ನೆಂಪುಡು ನಮ ಸಂತೇಸದ ಬೊಲ್ಪುನ್ ತೂವೊಂದುಲ್ಲ. ಪಿರವುಡೊರ ಆರ್ನ ಕಣ್ಣ್‌ದ ಪರೆತ ಕಾರನಡ್ ಎಲ್ಯ ಮಟ್ಟ್‌ದ ಕಣ್ಣ್ ಓಪರೇಶನ್ ಮಲ್ಪಾಯ. ಆ ಓಪರೇಶನ್ ಪ್ರಯೋಜನ ಆತಿಜ್ಜಿ. ಆಂಡಲ ಆರ್ನ ಮನಸ್ಸ್‌ದ ಧೈರ್ಯ, ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಗ್ ಕುಂದು ಬೈಜಿ. ಆರ್ ದುಂಬುದಲೆಕ್ಕನೇ ತನಡಪ್ಪ ಸಲಹೆ-ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಕೇನ್ರೆಗ್ ಬತ್ತಿನಾಕ್ಲೆಗ್ ತನ್ನ ಅನುಭವದ ತಾದಿನ್ ತೋಜಾವೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಎಡ್ಡೆಪುದ ತಿರ್ಲ್‌ನ್ ಪನೊಂದಿತ್ತೆರ್. ಆರೆಗ್ 87ನೇ ವರ್ಷ ಪ್ರಾಯಾನಗ ಕುಡೊರ ಕಣ್ಣ್ ಓಪರೇಶನ್ ಮಲ್ಪಾನಗಲ ಧೈರ್ಯಡೇ ಇತ್ತೆರ್. ಆಂಡ ಆ ಓಪರೇಶನ್ಲ ಗುನಾವಂದೆ ಪೋನ್ಡು ಐಡ್ದ್ ಬೊಕ್ಕ ಆರ್ ಜೀವಡ್ಲ ಮನಸ್ಸ್‌ದ ಬೇನೆಡ್ಲ ಎತೆ ದಿಂಗೊಂದು ನಿತ್ರಾನಡ್ ರಡ್ಡ್-ಮೂಜಿವಾರ ಪಜೆಟ್ಟಿತ್ತೆರ್. ಆಂಡ ಜೀವಪೋಪುನ ರಡ್ಡ್ ಗಂಟೆದ ದುಂಬು ಬಾರಿ ಐಸಿರಿಟ್ ಬೇನೆದಾಂತೆ ಶಾಂತ ಮನಸ್ಸ್‌ಡಿತ್ತೆರ್.

ಯೆರೆಗ್ಲ ಯಾನ್ ದುನ್ನ ಆವರೆ ಬಲ್ಲಿ. ತನ್ನ ಪುದೆನ್ ತಾನೇ ತುಂಬೊಂದ್ ದಿಡ್ಕ ಜೆತ್ತಿನಲ್ಪನೆ ತೈಪುನಂಚಿನ ಸುಖತ ಮರಣ ಬರೊಡು. ಉಂದುವೇ ಎನ್ನ ಬದ್ಕಂದ ಆಕೇರಿದ ಬಯಕೆಂದ್ ಜಪ ಮಲ್ತೊಂದಿತ್ತೆರ್ ಅಂಚನೇ ತೀರ್ಯೆರ್. ಆರ್ ಪಜೆ ಪತ್ತಿನ ಆ ಮೂಜಿ ವಾರಡ್ ಆರೆನ್ ಒರಿಪೋವರೆಗಾದ್ರ ಆರ್ ಸಂತೇಸಡಿಪ್ಪರೆಗಾದ್ರ ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ಸಾಧ್ಯಾತಿನ ಮಾತಾ ಪ್ರಯತ್ನಲ ಮಲ್ತ. ಆಂಡ ದಾದಲ ಫಲಕಾರಿ ಆವಂದೆ ದೇವೆರ್ನ ಪಾದಗ್ ಸೇರ್ನ ಸತ್ಯ ತೆರಿದ್‌ಂಡ್ ವ್ಯಯ್ಯಕ್ತಿತವಾದ್, ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಲೆಡ್ದ್ ಬತ್ತಿನ ರಾಶಿ ರಾಶಿ ಬೇನೆ ದುನಿಪುದ ಎತೆ ಆಂಡ್. ರಾಶಿ-ರಾಶಿ ಕಾಕಜಿಲೆನ್ ತೂದೇ ಆರ್ನ ಬದ್ಕ್‌ದ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಯಶಸ್ಸ್, ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆದ ಚಿತ್ರನೊನು ನಮ ಎನ್ನ್‌ನಗ ಆ ವಿರಾಟ ಶಕ್ತಿದ ರೂಪ-ದೇಖಿಲೆನ್ ಅರ್ಥ ಮಲ್ಪೊಲಿ.

ಆರ್ನ ಐವ ವರ್ಸ‌ದ ಬೆಗರ್. ನೂತ್ತೈವ ಲೆಕ್ಕಚಾರಡ್ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಲೆಗ್ ನೀರ್ ಮೆಯಿತ್‌ದೆರ್. ಜನಮಾನಿ ಆರ್ನ ರುಣಾನ್ ಸಮಾಜನೇ ಬೂಟೊಂಡ್‌ಂದ್ ಪನ್ಪೆರ್. ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಲೆಗಾತ್ತವಂದೆ ಪಾಪದಾಕ್ಲೆಗ್ ನಾನಾ ನಮೂನೆಡ್ ಸಾಯ ಮಲ್ದೆರ್‌ಂದ್ ಮೋಕೆ ಮದಿಪುದ ಜೆಂಜ ಕಾಕಜಿಲೆನ್ ತೂನಗ ಆರ್ ಎಂಕ್ಲೆನ ಅಮ್ಮೆರ್‌ಂದ್ ಎನ್ಪರೆಗ್ ಉಡಲ್ ದಿಂಜಿದ್ ಬರ್ಪುಂಡು.

ಆರ್ನ ಕಾಯ ಪೋಂಡಲಾ ಆರ್ ಉಂಡು ಮಲ್ತಿನ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಲು ಇನಿತ ದಿನೊಕು ಎಡ್ಡೆಪುಡು ನೂದ್ ವರ್ಸ ದಂಟ್‌ದ್ ಬೈದುಂಡ್ಡ್ ಎನ್ನ್‌ನಗ ಸಂತೇಸ ಆಪುಂಡು. ಅಂಚಾದ್ ಆರ್ನ ಮರಣ ಒಂಜಿ ಮೈಲ್‌ಗಲ್ಲ್‌ದಲೆಕ್ಕ ದೀವೊಲಿ. ಆರ್ನ ಮಿತ್ತ್‌ದ ಪ್ರಯಾಣ ಸತ್ಯ, ಧರ್ಮದ ತಾದಿಡ್ ಸಂತೇಸಡ್ ಪೋವೊಂದುಂಡು. ಆರ್ನ ಬೇಲೆ ಕಾರ್ಯಲೆನ್ ಮೆಚ್ಚಿದ್ ಆರೆನ್ ಆದರ್ಶಂದ್ ನಂಬೊಂದು ಅಕ್ಲಾಕ್ಲೆನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಡ್ ನಿಸ್ವಾರ್ಥಡ್ ಬೆನ್ಪುನಾಕ್ಲು ಪುಟ್ಟ್‌ದ್ ಬರಡ್. ಆರ್ನ ಕನ-ನನಸಾವಡ್ಂದ್ ಎಡ್ಡೆಪು ಬಯಕ್‌ವ. ಇನಿ ಆರ್ ನಮ ನಡುಟು ಇಜ್ಜೆರೆಂದ್ ನಮ ದುಃಖಿಡುಪ್ಪುನಾಗ. ಆರ್ನ ಎಡ್ಡೆತನದ ದಿವ್ಯ ನೆಂಪುನ್ ನಿಕ್ಲೆನ ಕಾಕಜಿಲೆನ್ ತೂನಗ ಆರ್ ಖಂಡಿತವಾದ್ಲ ಆರೆನ ಆತ್ಮೊಗು ಶಾಂತಿ ತಿಕ್ದ್ ದೇವೆರ್ನ ಕೈತಾಲ್ ಪೋಪೆರ್. ಪನ್ಪುನಂಚಿನ ನಂಬೊಳಿಗೆ ಎಂಕ್ಲೆನ ದುಕ್ಕೊನು ಹಗುರ ಮಲ್ಪುಂಡು.

ನಿಕ್ಲೆಗ್ ಮಾತಾ ಎಂಕ್ಲೆನ ಉಡಲ್ ದಿಂಜಿ ಸೊಲ್ಮೆಲು.

ಕೃಪೆ : ಸಿ.ಕೆ. ಪದ್ಮಯ್ಯ ಗೌಡ ಬೊಕ್ಕ ಎಂ.ಪಿ. ಸುಬ್ಬಯ್ಯೆರ್
ಶ್ರೀಯುತ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆದ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿದ ಗುರ್ತ.

ಮದಪ್ಪಿಯೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್ (ತುಳು ಮಾಲಿಕೆ)

01. ರೆವೆರೆಂಡ್ ಆಗಸ್ಟ್ ಮೇನರ್ (1995)	ಡಾ. ಪದ್ಮನಾಭ ಕೇಕುಣ್ಣಾಯ
02. ಬಾಯಾರು ಸಂಕಯ್ಯ ಭಾಗವತೆರ್ (1995)	ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯ
03. ಬಡಕಬೈಲ್ ಪರಮೇಸ್ರಯ್ಯೆರ್ (1995)	ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಭಟ್
04. ಮೂವೆರ್ ತಿಂಗಳಾಯೆರ್ (1995)	ಯಜ್ಞಾವತಿ ಕೇಶವ ಕಂಗನ್
05. ಎನ್. ಎ. ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಡೇರ್ (1995)	ಅ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಪೊಳಲಿ
06. ಎಸ್. ಯು.- ಪಣಿಯಾಡಿ (1996)	ಮುರಳೀಧರ ಉಪಾಧ್ಯ
07. ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜಯ್ಯ ಹೆಗ್ಡೆರ್ (1995)	ನಾಗರಾಜ ಪೂವಣಿ (ನಾವುಜಿರೆ)
08. ಎನ್.ಎಸ್. ಕಿಲ್ಲೆ (1995)	ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಂಞಣ್ಣ ರೈ
09. ದೂಮಪ್ಪ ಮಾಸ್ಟರ್ (1997)	ಕೆ. ಲೀಲಾವತಿ
10. ಮಟ್ಟಾರು ವಿಠಲ ಹೆಗ್ಡೆ (1997)	ಎಮ್. ರತ್ನಕುಮಾರ್
11. ಸತ್ಯ ಮಿತ್ರ ಬಂಗೇರ (1997)	ಡಾ. ಪೀಟರ್‌ವಿಲ್ಸನ್ ಪ್ರಭಾಕರ್
12. ವಿಶು ಕುಮಾರ್ (1997)	ಮಾಧವ ಕುಲಾಲ್
13. ನರ್ಕಳ ಮಾರಪ್ಪ ಶೆಟ್ರ್ (1997)	ಎನ್. ರಘುನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿ
14. ಮಂದಾರ ಕೇಶವ ಭಟ್ರ್ (1998)	ಡಾ. ಎಂ. ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಶಿ
15. ಕೆಮ್ತೂರು ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ಶೆಟ್ರ್ (1998)	ಕ್ಯಾಥರಿನ್ ರಾಡ್ರಿಗಸ್
16. ಬಿ. ರಾಮ ಕಿರೋಡಿಯನ್ (1998)	ಮುಂಡಪ್ಪ ಬೋಳೂರು
17. ನವಯುಗದ ಹೊನ್ನಯ ಶೆಟ್ರ್ (1998)	ನರೇಂದ್ರ ರೈ ದೇರ್ಲ
18. ಕು.ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ರ್ (2001)	ಡಾ. ಗಣನಾಥ ಎಕ್ಕಾರ್
19. ಅ. ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಪೊಳಲಿ (2002)	ಎನ್. ಪಿ. ಶೆಟ್ಟಿ
20. ಕಲಾ ತಪಸ್ವಿ ಕೆ.ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರ್ (2002)	ಡಾ. ಸುನೀತಾ ಎಮ್. ಶೆಟ್ಟಿ
21. ಡಾ. ಕೋಟ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತೆರ್ (2003)	ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್
22. ಕೆದಂಬಾಡಿ ಜತ್ತಪ್ಪ ರೈ (ದ.ಪ್ರ.) (2004)	ಡಾ. ಕೆ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ರೈ
23. ಕೆಲಿಂಜ ಸೀತಾರಾಮ ಆಳ್ವೆರ್ (2008)	ವಿಜಯ ಕುಮಾರ್ ಭಂಡಾರಿ
24. ಕೆ.ಲೀಲಾವತಿ (2008)	ಮುಂಡಪ್ಪ ಬೋಳೂರು, ರೋಹಿಣಿ
25. ಸುಬ್ರಾಯ ಭಟ್ (2008)	ಜಯಂತಿ
26. ಕೆ.ಬಿ. ಭಂಡಾರಿ (2008)	ಡಾ. ವಾಮನ ನಂದಾವರ
27. ಮುಲ್ಕಿ ಸುಂದರ ರಾಮ ಶೆಟ್ರ್ (2011)	ಎನ್. ಪಿ. ಶೆಟ್ಟಿ
28. ನಂದೊಳಿಗೆ ಮುದ್ದಣೆ (2011)	ನಂದಳಿಕೆ ಬಾಲಚಂದ್ರ ರಾವ್
29. ಎಸ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ (2011)	ರತ್ನಕುಮಾರ್ ಎಂ.
30. ಕಾರ್ನಾಡ್ ಸದಾಶಿವರಾಯೆರ್ (2011)	ಮಂಜುಳಾ ಶೆಟ್ಟಿ
31. ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ (2011)	ಮುನಿರಾಜ ರೆಂಜಾಳ
32. ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕದೇವಿ (2011)	ವಿ.ಕೆ. ಯಾದವ್ ಸಸಿಹಿತ್ಲು
33. ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ (2011)	ಎಚ್. ಶಕುಂತಳಾ ಭಟ್

ಒವ್ವಾಂಡಲಾ ಒಂಜಿ ಮರ್ಗಿಲ್ಡ್ ತುಳುಬಾಸೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತುಳು ಸಂಪೊತ್ತುದ ಬುಳೆಚಿಲ್‌ಗಾದ್ ಅಕುಲೆ ಸೇವೆ ಸಂದ್‌ದಿತ್ತ್‌ಂಡ ಅಂಚಿನ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮೆರೆನ ಬದ್ಕ್, ಸಾಧನೆಲೆನ್ ನೆಂಪುಡು ಒರಿತೊನುನವು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮೊ. ಈ ನಿಲೆಟ್ ಕರಿದ್ ಪೋಯಿನಕುಲೆನ ಪುದರ್‌ಡ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೂಕುಲೆನ್ ಬರೆಪಾದ್ ಮದಪ್ಪೆರಾವಂದಿ ತುಳುವೆರ್ ಪನ್ಪಿ ಗ್ರಂತ ಮಾಲೆಡ್ ಬೊಳ್ಪುಗು ಕನವೊಂದುಂಡು.

'ಪತ್ತೂರು ಕೊರ್‌ಂಡಲಾ ಪುತ್ತೂರು ಬುಡಯೆ' ಇಂಚ ಕೊಡಗ ರಾಜೆ ಬ್ರಿಟಿಷೆರ್ ಪುತ್ತೂರುನು ಎಂಕ್ಲೆಗ್ ಕೊರೊಡುಂದು ಕೇನ್ನಗ ಅಕುಲೆಗ್ ಜವಾಬು ಕೊರುದಿತ್ತೆಗೆ. ಪುತ್ತೂರುನು ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಇಡೀ ತುಳುನಾಡ್‌ನ್ ಸಂಪೊತ್ತು ದಿಂಜದ್ ಬೆಳಗುಲೆಕ ಮಲ್ತಿನಾರ್ ಪುತ್ತೂರುಡೇ ಪುಟ್ಟು ಬಳತಿನ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್.

... ಬಾರತೊಡ್ಲಾ ಸರಕಾರ ಸಹಕಾರಿ ಕಾಯಿದೆನ್ ಜಾರಿಗ್ ಕನತ್‌ಂಡ್. ನೆನ್ನ್ ಮಾತ ತೆರಿನ ಶಿವರಾಯೆರ್ ಕೂಡ್ಲೆ ಪುತ್ತೂರುಡ್ಲಾ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಲೆನ್ ಉಟರ್ನೆ ಮಲ್ತೆರ್. ಅವು ಬೊಕ್ಕ ಇಡೀ ತುಳುನಾಡ್‌ಗ್ ಪಸರ್‌ಂಡ್. ಇತ್ತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೊಡು ಮಾತ್ರ ಅತ್ತ್ ಇಡೀ ದೇಶೊಡೇ ಸಹಕಾರಿ ರಂಗೊದ ಕೊಡಿಟ್ ಉಡುಪಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆದ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಗೊಲುಲ್ಲ. ಅಂಚ ಮೊಳಹಳ್ಳಿ ಶಿವರಾಯೆರ್ ತುಳುನಾಡ್ದ ರಾಬರ್ಟ್ ಓವನ್ ಆಯೆರ್.

ಈ ಬೂಕುನು ಬಾರಿ ಪೊರ್ಲುದ ಪೊಲಿಗೆಡ್ ಬರೆದ್ ಕೊರ್ತಿನಾರ್ ಹಳೆಯಂಗಡಿದ ಶಕುಂತಲಾ ಭಟ್. ಮೇರ್ ತುಳು ಕನ್ನಡೊದ ಹಿರಿಯ ಲೇಖಕಿ. ಪಣಿಯಾಡಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, 'ರತ್ನವರ್ಮ ಹೆಗ್ಡೆ' ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಣಿ ಅಬ್ಬಕ್ಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮೆರೆನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಗಾದ್ ಸಂದ್‌ದ್‌ಂಡ್. ಮೇರೆನ ಗ್ರಂತೊ 'ತುಳು ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಡ್ ಪುರು ಬಾಲೆ' ಮಾತೆರ್ಲಾ ಓದೊಡಾಯಿನ ಒಂಜಿ ಗ್ರಂತೊ. ಇಂಚ ಕಾದಂಬರಿಗಾರ್ತಿಯಾದ್, ನಾಟಕಗಾರ್ತಿಯಾದ್, ಸಂಶೋಧಕಿಯಾದ್ ಬೇಲೆ ಬೆಂದಿನಾರ್.

ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್
(ಗುರ್ಕಾರ್ರೆ ಪಾತೆರೊದ ತಿರ್ಲ್)